AFORISME UMORISTICE

ORIZONTAL : 1) Scriitor și filozof spaniol (1864—1936), care spunea că „o credință care nu se îndoiește este o credință moartă" — „O mică minciună menită să susțină un mare adevăr" (A. Bierce). **2)** „caută... cu inima, nu cu capul" (pl., M. Twain) — „O instituție care îți împrumută o umbrelă cînd e timp frumos și ți-o cere înapoi cînd plouă" (pl., Jerome K. Jerome). **3)** Țest (reg.) — Scriitor francez (1885—1967), autorul aforismului „Nu este de ajuns să fii spiritual. Trebuie să ai destul spirit pentru ca să te poți abține să ai prea mult". **4)** Zeu la sumerieni — „Un om care cunoaște prețul fiecărui lucru și valoarea nici unuia" (O. Wilde) — Parte ! **5)** Sanie cu trei cai (pl.). — „Ca și puricii, ele sar de la un om la altul, dar nu-i pișcă pe toți" (S. J. Lec). **6)** Sistem de radiolocație — „Cel mai comod fotoliu, pentru povestitorii de basme" (T. Mușatescu). **7)** Oraș în India — „Efortul de a nu face nici unul" (T. Mușatescu). **8)** Vlad Udrescu — „Indigo pentru voci" ... — ... „Bascul sfinților"... **9)** ... „Sindrofie de iepuri" (toate de T. Mușatescu) — Diminutiv feminin — Prefix pentru nou. **10)** Scriitor spaniol (Eugenios d'Orsy) care spunea despre vis : „A visa înseamnă a dormi cu ilustrații în text" — Navigator portughez (sec. XV). **11)** Treapta... zilei — Publicist francez contemporan care vorbind despre jurămînt spunea : „Forma sentimentală a cecului fără acoperire". **12)** „Arată-mi toate greșelile ca de la om la om. Pot să rezist în orice, exceptînd aceasta" (G. B. Shaw) — Udrea Enescu.

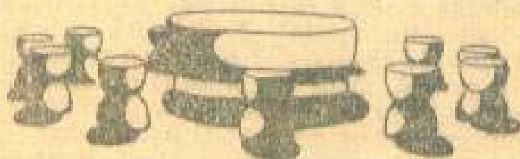
VERTICAL : 1) Verbul care l-a inspirat pe Paul Valery în următorul aforism : „Un lucru despre care nu se vorbește, n-a existat niciodată" — **Eseist și polemist francez** (1753—1801), autorul următorului aforism despre „leneș" : „Toată lumea se agită să-și găsească odihna, dar există oameni așa de leneși încît pun scopul la început". **2)** „Altădată vă spuneam totul, acum nu vă ascund nimic" (P. Beaumarchais) — „Trebuie să fii... ca o pasăre și nu ca o pană" (pl., P. Valery). **3)** „Să cauți într-o cameră întunecoasă o pisică neagră care tocmai a plecat de acolo" (fem., Pierre Etaix) — Nume slav. **4)** „Cînd bîrfelile îmbătrînesc devin..." (sing., S. J. Lec) — „...care nu au niciodată timp lucrează cel mai puțin" (neart., G. C. Lichtenberg). **5)** Ia urma de la început ! — Un sfert de pogon (reg.) — „Oamenii ne iartă cel mai puțin ... pe care l-au spus despre noi" (neart., A. Maurois). **6)** „Numai femeile pot face orice din... ca de pildă o pălărie, o salată sau o scenă conjugală" (M. Twain) — „Radiografia învățăturii" (T. Mușatescu). **7)** Anason (reg.) — Ulise Elenescu — Notă muzicală. **8)** Avui (reg.) — Aluminiu — „Individ care ia trenul peste picior" și... **9)** ... „o surcea din Arca lui Noe" (T. Mușatescu) — În gene ! — Campioni. **10)** Început de anotimp ! — Romancier și umorist francez (n. 1913), autorul aforismului despre „confrate" : „Personaj fără pic de talent, care practică, în mod inexplicabil, aceeași meserie ca și tine" (Pierre). **11)** Din neamul sciților (fem. pl.) — Semeț fără margini ! — „Descoperitorul lui Columb"... **12)** „Încrezător numai în lucruri de necrezut" (T. Mușatescu) — Publicist german (1786—1837) care spunea despre frică : „Să nu-ți fie frică de nimic altceva decît de frică".

Dicționar : ANC, CAO, ANIS, ANO, EME.

NICOLAE ARAGON ■
BUCUREȘTI

DIN GEOMETRIE

(Monoverb eliptic anagramat : (4)+7=10)

MONICA SCHUCHTER — Beiuș

CU COLINDUL

ORIZONTAL: **1)** Cap de porc împodobit cu flori și cu panglici, purtat pe o tavă de către flăcăii care colindă în ajunul Anului Nou — Obiect alcătuit dintr-un disc, cu numeroase colțuri, fixat într-o coadă de lemn și frumos împodobit, cu care umblă colindătorii. **2)** Erou (pop.) — Semne bune de belșug pentru brazda de sub plug! **3)** Măsura proverbială a belșugului — Cel mai popular colind al românilor, ale cărui versuri sînt acompaniate cu sunete de clopoței și pocnete din bici. **4)** Cel mai drag colindător, sămîntă vie-n brazda vieții — Pîine neagră ori bălană, bună-i mai ales cu slană! **5)** Răsunet peste munți și văi — Covorul fermecat pe care merg colindătorii! — Încep cîntecul! **6)** Voi, înapoi! — Institutul de documentare tehnică (abr.) — De-o șchioapă (fem.). **7)** Personaje principale la actul... de naștere! — Băutura din zăpadă! — Primit cu paharul sus, cu urări de belșug și sănătate. **8)** Cere un moment de atenție — S-a fript sau s-a păcălit?! **9)** Sărbătoarea tradițională a Anului Nou, prilej de colinde și urături — Ca un măr, ca un păr și... bradul frumos împodobit! **10)** Vorbele bune pe care le seamănă colindătorii în pragul fiecărei case (sing.) — Oaspete așteptat cu nerăbdare de cei mici, pentru că nu vine niciodată cu mîna goală! **11)** Una-ntinsă pînă-n zori, cu toasturi, colinde și urări — Anul dorit de colindători.

VERTICAL: **1)** Gen de dramă populară care se joacă la țară de către flăcăi costumați, cu prilejul Anului Nou — Băutura din... drum! **2)** A „colinda" cu plugușorul! — Verb al muncii înfrățite peste brazde fără haturi. **3)** Rămurică împodobită cu flori de diferite culori, cu care copiii lovesc ușor pe părinții și cunoscuții lor în dimineața zilei de Anul Nou, urîndu-le sănătate și noroc — Un pahar, o oală sau butoiul, pentru mine e totuna! **4)** În refrenul cîntecelor populare — Se hrănește din nou! — A da aripi viselor, crezînd în împlinirea lor **5)** Peste cap! — La botul calului. **6)** Cîntec tradițional cîntat de cete de copii sau de flăcăi care vizitează casele în ajunul Anului Nou — Timp înainte! **7)** Pseudoaducător de noroc — Prinde mijlocul la dobrogeancă! **8)** Debut agricol! — Coș. **9)** O casă de lucrătoare harnice, care acum hibernează — Comparativ de sorcovă, simbol al sănătții și robusteții — Inima lui Moș Gerilă! **10)** Mătușa de la țară (pl.) — În colinde cît vrabia de mare și cu o sută de... boabe! **11)** Tratat cu dragoste — În colind dar nu chiar de la început! **12)** Specie de graminee... la bairam! — Plin de veselie și de voie bună.

Dicționar: OGE, OLT, AHRA.

EUGEN GUJA ■
BUCUREȘTI

VESTIMENTARĂ

(Metagramă anagramată: xxvxxxxx—xxSxxxxx)

VLADIMIR DRĂGNOIU — Bușteni

LA SĂRBĂTOAREA INDEPENDENȚEI

(Triverb: 5,5,8)

CONSTANTIN GRIGORE — București

PEISAJ LIRIC CONTEMPORAN

ORIZONTAL: 1) Tînăr poet care a debutat în 1974 cu volumul „Pelerinaj" (Grigore) — Alt foarte tînăr și talentat poet care a debutat în același an cu interesantul volum „Anotimpul corăbiilor" (Paul). **2)** Poet din aceeași generație, autor al unor versuri pline de vitalitate, în volumul „Psalm teluric", 1969 (Ștefan) — Cîștigătoare în 1974 a concursului de poezie inițiat de Editura Eminescu, tînăra poetă dovedește o deosebită sensibilitate și puritate de sorginte blagiană în volumul de debut „Neîmblînzită ca o stea lactee" (Carolina). **3)** Prenume feminin — Tînăr poet, autorul unui volum de poezii inegale ca valoare, dar fin observator și imagist, în volumul „De cîte ori", 1973 (Constantin). **4)** Negație — Alt tînăr poet care a debutat în 1968 cu volumul „Strigi" (Gavril) — Radu Cârneci. **5)** Altă reprezentantă a liricii feminine tinere, autoarea unor volume apreciate de critica literară („Culorile începutului", 1968 și îndeosebi „Cutremurul albastru", 1973) — Personaj biblic. **6)** Poet și dramaturg ardelean (1920—1962), a cărui poezie adunată în volumul „Versuri", 1966, îl recomandă ca pe unul dintre reprezentanții de seamă ai direcției tradiționaliste din literatura noastră modernă (Radu) — Posedă. **7)** Poet din generația matură, autor al unor versuri în care vibrează un autentic patriotism, precum și rezonanțe folclorice romantice în limitele unei prozodii care tinde spre clasicizare, ca în volumele cele mai recente: „Viorile vîrstei", 1972 și „Ștergar românesc", 1973 (Virgil). **8)** Cunoscut poet ardelean, reprezentant de seamă al liricii noastre patriotice, autor al volumelor „Chemări", 1955, „Steaua singurătății", 1968, „Goana după vînt", 1973 etc. (Tiberiu) — Tînăr și talentat poet moldovean, autor al unor versuri suave și stilizate în volumele „Diotima", „Inel cu enigmă", 1970, „Missa Solemnis", 1971 etc. (Mihai). **9)** Descurcăreț (reg.) — Cunoscut critic literar italian (Carlo) — Unul dintre reprezentanții de seamă ai poeziei tinere, autor al unor volume valoroase precum „Iadeș", 1967, „Vînătorile", 1969, „Poeții de douăzeci de ani" (Covor românesc), „Culoare și aromă", 1974 etc. (Dumitru M.). **10)** Cuvinte de laudă — „...poeziei", volum selectiv al poetului Nichita Stănescu, în care se reliefează pregnant „Vîrstele" poeziei sale (neart.). **11)** Tînăr și foarte talentat poet din generația anilor 1970, autor al unor excelente volume de versuri: „Invocație nimănui", 1971 și „Elegii de cînd eram mai tînăr", 1973 (Mircea) — Personajul feminin... anonim. **12)** Poet din generația de tranziție, autor al volumelor „De la om la om", 1960, și „Scări la stele", 1965 (Horia) — Mare poet, dramaturg și filozof ardelean, personalitate covîrșitoare a literaturii române contemporane, deschizător al unor noi direcții moderniste în lirică, autor al volumelor „Poemele luminii", „Pașii profetului" etc. (Lucian).

VERTICAL: 1) Unul din valoroșii poeți contemporani români, a cărui activitate remarcabilă a cucerit consacrarea internațională prin acordarea premiului Herder în 1975, autor al unor cunoscute volume de poezii precum: „Sensul iubirii", 1960, „Dreptul la timp", 1965, „11 elegii", 1966, „Necuvintele", 1969, „Un pămînt numit România", 1969, „Clar de inimă", 1973 etc. — Specie poetică. **2)** Tînăr și talentat poet, autor al volumelor „Incunabule", 1969 și „Ceremonia faianțelor", 1971 (Emil) — Poet moldovean cu predispoziții parnasiene, autor al cunoscutelor volume „Tainicul arhipelag", 1964, „Carmen terrestre", 1968, „Cartea mea de lut", 1971 etc. (Nicolae). **3)** În șenal! — Tînăr poet, autor al volumelor „Lampadoforie", 1972 și „Lîna de aur", 1975 (Nicolae). **4)** Unu și una! — Titlul volumului de debut al tînărului poet Ale-

xandru Claudian — Pastă comestibilă. 5) Poet din noua generație, autor al unor versuri pline de sensibilitate, în volumul „30 de poeme", 1975 (Petru) — Verb poetic. 6) Tînăr și foarte talentat poet, autor al volumelor „Vitralii cu păsări", 1967, „Corrida", 1969, „Ceasornicul de aer", 1974 etc. (Adrian) — Ion Caraion. 7) „... fîntînilor", volumul debutului editorial tardiv al poetului Ion Vinea — „Zahei...", operă în proză, rămasă neterminată, a poetului Vasile Voiculescu (neart.) — La ieșirea din club! 8) Instrument poetic — Material de construcție. 9) Incetișor — Ovidiu Alexandru — Refren. 10) Prima dinastie regală în China (cca. 1520 î.e.n.) — Tînăr poet, autor al unor versuri curgătoare și limpezi în volumul „Ora tîrzie", 1972 (Constantin). 11) 1%! — Valoros poet clujean al cărui volum recent „Micropoeme", 1975, a întrunit aprecierile unanime ale criticii literare (Aurel) — Poet ardelean din generația de tranziție, autor al unor versuri vibrante, patriotice, în special cu tematică rurală, în volume ca: „Umbra plopilor", 1965, „Calendar", 1969 etc. (Ion). 12) Eseist și critic literar, dar în același timp și poet valoros, autor al unor importante volume precum: „Sosesc romantic", 1968, „Anotimpul izvoarelor", 1975 etc. (Alexandru) — Mare poet și prozator ardelean, în opera căruia avangardismul se îmbină cu sentimentul tradiției, autor al unor remarcabile peisaje în „Ora fîntînilor" (1895—1964) (Ion).

Dicționar: ESAU, HIA.

TEODOR CAPOTA ■
CLUJ-NAPOCA

NUMISMATICĂ

ORIZONTAL: 1) Monedă mică de argint care a circulat în România după 1872, în valoare de 50 bani; se numea și băncuță — Oraș în Belgia. **2)** Titani — Monedă de aur sau de argint emisă de Vladislav I în Țara Românească și de Despot Vodă în Moldova. **3)** Popor — Țep! — Pișcători. **4)** Fluviu în Suedia — Două din zece! — Ochi de lanț. **5)** Eu și el! — Monedă poloná de argint, care a circulat în Țările Române, mai ales în Moldova, în sec. XVII—XVIII (pl.). **6)** Mică monedă rusească de aramă; a circulat în Țările Române în prima jumătate a sec. al XIX-lea — Acar! **7)** Cald! — Cult! — Nimic în expresie. **8)** Cumpărat cu bani puțini — Cei dintîi. **9)** Primele dintre ultimele! — Numeral — Model — Fel! **10)** Monedă ungară care a circulat și în Transilvania — Suită. **11)** Monedă austriacă de argint, a circulat și la noi în sec. XVIII (pl.) — Unitate monetară care în perioada 1865—1926 a circulat, împreună cu alte valute, pe întreg teritoriul format de țările participante la Uniunea monetară latină, inclusiv în România. **12)** Nedrept — Monedă de aur sau de argint folosită în Grecia antică (pl.).

VERTICAL: 1) Monedă turcească de aur emisă în sec. XVIII, cînd a circulat și în Țările Române — Capi! **2)** Imaginar — Mamifer marin. **3)** Unitate monetară în Iran, egală cu 10 dinari — Cotit la centru! **4)** Familie (abr.) — Monedă austriacă și poloneză care a circulat în Țările Române în secolul al XVIII-lea. **5)** Sînt — Monedă rusească de argint care a circulat în Țările Române în prima jumătate a secolului al XIX-lea. **6)** Ceremonial — Pronume — Bătut în cap. **7)** De-ai lui Darius — Capete! **8)** AB... — Mai mari decît... cocoșeii! — La gura fluviului! **9)** Răpitoare — Lume în Banat — Mică monedă turcească de argint care a circulat în Țările Române în sec. XVIII și începutul sec. XIX. **10)** Veche monedă de argint care a circulat în unele țări din Europa apuseană (pl.) — Para! — Cîmp semănat. **11)** Veche monedă cu valoare de 100 parale care a circulat în Țările Românești — Veche monedă austriacă de argint care a circulat în Țările Românești în sec. XVII—XIX, denumită sorocovăț sau sorcovăț. **12)** Bidivii — Veche monedă de aur turcească, care a circulat în Țările Române în prima jumătate a secolului al XIX-lea (este cunoscută și sub denumirea grecească de icosar), (pl.).

Dicționar: SPA, DAL, NAT.

ION ZECHERU ■
BUCUREȘTI

POPAS TURISTIC

ORIZONTAL: 1) Pădure cu o vegetație variată, de la stejar și plante carnivore pînă la liane mediteraneene, interesant monument al naturii, unul dintre cele mai importante obiective turistice ale Deltei Dunării — Localitate lîngă Orăștie, cunoscută turiștilor ca păstrătoare a unei vechi culturi din neoliticul mijlociu. 2) Unul dintre cele mai importante obiective turistice din defileul Jiului — Localitate lîngă Mediaș care păstrează și astăzi vechi fortificații țărănești. 3) Poiana cu narcise galbene, monument al naturii, situată la 35 km de Pitești, pe șoseaua ce duce spre Videle — Carei ! 4) Acest — Dînsa — Parafa calității (abr.). 5) Complex turistic din împrejurimile Capitalei, care cuprinde printre altele pădurea și lacul cu același nume — Editura pentru literatură universală (abr.). 6) Sandu Rădulescu — Unul dintre cele mai importante obiective turistice din nordul Moldovei, adînc ancorat în circuitul turistic internațional. 7) Oază în estul Saharei — Localitate lîngă Sighetu Marmației, cunoscută turiștilor pentru „cimitirul vesel", respectiv pentru coloritul viu al imaginilor cu care Ion Stan Pătraș evocă, într-o manieră aparte, figurile celor dispăruți. 8) „Umilul" purtător al rucsacului turistic — Insulă pe rîul Olt, agreabil loc de plimbare și plajă la dispoziția turiștilor care vizitează stațiunea Călimănești. 9) ...1400 și 1500, respectiv hotelul Alpin și cabana Valea cu brazi, puncte importante ale turismului montan din Bucegi — Duet — Cheamă rațele. 10) Interjecție — „Turist" de ocazie pe poteci de munte — Posed — Campion. 11) Rîu în U.R.S.S. — Cabană turistică în munții Gutîiului, situată la 12 km de Sighetu Marmației. 12) Văzut — Perlă a litoralului românesc, obiectiv turistic de talie internațională.

VERTICAL: 1) Oraș în Ecuador — Comună situată la 20 km de Sighișoara, unde turistul poate vizita ruinele cetății săsești. 2) Într-un ceas ! — Cabană turistică în munții Bucegi, situată pe malul lacului artificial cu același nume, de pe cursul superior al Ialomiței. 3) Țelul final (pl.) — Auxiliar de circumstanță pe cărări de munte — Reîntors ! 4) Aduce somnul — Notă muzicală — Localitate pe valea Ampoiului, unde se poate vizita citadela feudală construită în sec. al XIII-lea și completată pînă în sec. al XVI-lea. 5) Localitate în Austria — Pronume reflexiv. 6) Localitate lîngă Alba Iulia (17 km) în vecinătatea căreia se pot vizita urmele unei așezări dacice fortificate, premergătoare cuceririi Daciei de către romani, precum și un castru medieval de pe la mijlocul sec. al XIII-lea — Domnia-sa (abr.). 7) Diminutiv feminin — Una dintre cele mai frumoase grădini din țară, unde poate fi văzut, printre altele, teiul sub care poposea adesea poetul Mihai Eminescu — George Mihăilescu. 8) Cabană turistică, peșteră și ghețar socotit drept termometru natural al Țării Moților. 9) Anagrama Ritei ! — Instituție națională specializată în organizarea turismului intern și extern (abr.) — Actor de pantomimă. 10) Dumitru Tomescu — Zona municipală sau orășenească în care se află de obicei cele mai importante obiective turistice — Depresiune largă, de formă regulată, situată pe o creastă, obișnuit între două vîrfuri. 11) Se inspiră din natură ! — Masiv muntos și cabană turistică situată pe piciorul muntelui Românescu. 12) Pădure cu parc de zimbri, cerbi lopătari și căprioare, cea mai mare atracție turistică a orașului Hațeg — Lopată de apă.

Dicționar: ELU, AOB, ISET, LLOA, AIGEN.

ION RADU ■ SIBIU

TURISM LA MARE

(Metagramă : oxxxxx)

Pe litoral, de schimbi un semn, netam-nesam,
Transformi o geamandură-n ... geamantan !

GH. GĂLEA
Galați

DIN LUNGA TIMPULUI CĂRARE...

ORIZONTAL: **1)** Mulți ani! — Tragedie a lui Sofocle în care apare celebra metaforă „Timpul este un zeu blînd". **2)** Cardinal din vremea lui Ludovic al XIV-lea care adaptează expresia anterioară, folosind-o frecvent în limba sa maternă („Il tempo e un galantuomo") — „...Domini", expresie creată în Evul mediu pentru a marca începutul noii numărători a anilor. **3)** A apărea — Cotidian (de presă), de exemplu — Zaharia Voinea. **4)** Un an trecut... invers! — Anii din vîrstele codrului — Mulți ani! **5)** Est-sud-est — Personaje de neuitat din marea carte a posterității. **6)** „Vedetă" a secolului XX... în luptă cu timpul — Un fel de flaut persan. **7)** Unu la sută! — Cît se poate din timp! — Domnitor moldovean a cărui luptă împotriva uzurpatorului Gheorghe Ștefan îi inspiră lui Miron Costin reflecția „Nu sunt vremurile sub om, ci bietul om sub vremuri". **8)** Toată lumea într-un glas... — ...și el doar de unul singur! **9)** Pleacă în fiecare toamnă spre țările calde — Nimfă a pădurilor. **10)** Recunoscută marcă... grecească de ceasornice! — Tratat medical (de chirurgie!). **11)** Ai... un an! — A dat încă din antichitate numele unei arhicunoscute „Epoci de aur". **12)** Și tot în antichitate, depindeau o viață întreagă de altul — La un an o dată.

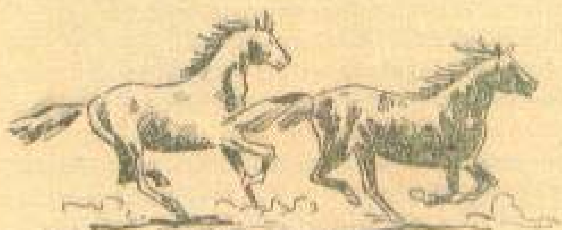
VERTICAL: **1)** Poetul nostru, creator al faimosului vers „Vreme trece, vreme vine" — Țara de sus. **2)** Condiment gustat... de ceilalți la o porție de plăcintă! — Timpul, metaforic vorbind, privit prin prisma implacabilei sale scurgeri. **3)** Ziua în curs — Din nou „Mulți ani!" — Din altă lume (fig.). **4)** Se poartă la rever. **5)** A greșit socotelile — Hepa. **6)** Banii care, potrivit unei expresii „insulare", sînt... timp — Vulcan sicilian — 3, 14. **7)** Adepții originali ai cunoscutului (lor) proverb „Time is money" — Vechiul nume egiptean al Tebei. **8)** A deschide larg ferestrele — Cînd ziua stă-n balanță cu noaptea... **9)** Măsură chineză de greutate — Leo! — Ninsoare fără soare! **10)** Carne! — Popularul nostru poet simbolist, autor al ciclului „Strofe pentru cele patru anotimpuri" (1930). **11)** Un an și-o zi în... America de Sud — De zile mari (fem.). **12)** Îi aparțin profundele maxime „Tempora labuntur..." („Fastele") și „Tempus edax rerum" („Metamorfozele") — Iute ca în... tradiționala noastră sorcovă.

Dicționar: NAI, EGO, TPE, PAN.

TOMA MICHINICI ■ BUCUREȘTI

PUBLICISTICĂ

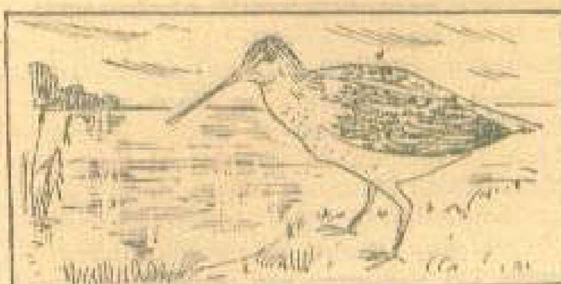
(Monoverb anagramat: 5+3=8)

HARALAMB PETCU — Bîrlad

ȘTIINȚĂ

(Metagramă anagramată: xExxxxxx—xOxxxxxx)

STELA NICULESCU — București

IDEEA DE REPUBLICĂ LA ROMÂNI

ORIZONTAL: 1) Mare scriitor clasic (1852—1912) care, dezvăluind cu vehementa-i caracteristică moravurile claselor exploatatoare și ale partidelor politice, a consacrat o parte a satirei sale necruțătoare și celui care patrona acestea, monarhului pe care îl numește „mare farsor", „comediante de bravură" și „director de circ" — Steag de pace. **2)** Publicație condusă de Al. Beldiman, cunoscută pentru intensa sa activitate antimonarhică, care în 1890 declara răspicat: „Republica este o formă democratică de guvernămînt, superioară monarhiei și totodată ea înseamnă progres social" (neart.) — Cunoscut lingvist, istoric, și scriitor (1838—1907) care a desfășurat o intensă activitate antimonarhică în presa vremii („Ghimpele", „Columna lui Traian" etc.) evocînd momente și realități din trecutul poporului român, ce criticau implicit aducerea în țară a lui Carol I, moravurile și practicile acestuia. **3)** Pictor și grafician (1881—1958) care a susținut cu pasiune și combativitate intensa activitate antimonarhică, publicînd în presa vremii zeci de desene și caricaturi ce înfierau corupția și afacerismul coroanei — Abis! — Sec! — Jilav. **4)** Fular — Altă publicație antidinastică, unde Al. Macedonski a scris numeroase articole și cronici rimate despre afacerile oneroase ale regelui în dauna țării, exprimîndu-și totodată nădejdea că va veni și ziua înlăturării monarhiei. **5)** Tei! — Publicist și scriitor român (1861—1927) ce afirmă nu numai necesitatea republicii ca formă de guvernămînt, dar militează și pentru schimbarea orînduirii sociale — Prețioși. **6)** Arbore întrebuințat în rotărie — Mare om politic, istoric și gînditor democrat-revoluționar (1819—1852), a cărui concepție democrat-republicană se sprijină pe puternice argumente istorice, expuse în „Manualul bunului român" și „Mersul revoluției în istoria românilor". **7)** Cale! — Scriitor și om politic român (1802—1872) care califică monarhia ca un „rău și o absurditate", ridicîndu-se cu hotărîre împotriva instaurării dinastiei și a principelui străin pe tronul României — Creste! **8)** Unul dintre conducătorii social-democrației române (1885—1920), a cărui concepție cu privire la monarhia absolută este expusă în ampla lucrare „Neoiobăgia" — Haos nesfîrșit! **9)** Figură luminoasă de patriot comunist, care, în calitate de deputat al Frontului Muncitoresc Țărănesc, afirma de la tribuna parlamentului în 1931: „Noi sîntem aici în numele unui curent cu rădăcini adînci în mase. Cu validarea sau invalidarea mandatelor noastre nu veți schimba cu nimic destinul istoric pe care trebuie să-l urmeze România în lupta de eliberare a maselor exploatate" — Plin de farmec! **10)** Acul! — Aceea. **11)** În adînc! — Altă publicație progresistă, al cărei director, Gh. Panu (1848—1910), analizează în cunoscutul articol „Omul periculos" rezultatele a două decenii de la înscăunarea lui Carol I, pentru a conchide că regele este principalul vinovat al stagnării și regresului social și politic al țării — Un codru de pîine. **12)** Socialiști-revoluționari (abr. uz.) — Poet și publicist (1833—1890), autor al unei serii de broșuri și lucrări memorialistice care elogiază activitatea patriotică și democratică a lui Cuza, oferind contemporanilor, prin contrast, posibilitatea de a judeca critic domnia prințului străin. **13)** Secat! — Publicație ilegală a Partidului Comunist, care, la cîteva zile după întronarea lui Carol al II-lea, în articolul semnificativ intitulat „Republica socială", exprimă categoric poziția P.C.R.: „Prin socialism... spre republica politică și socială, iată lozinca limpede și precisă a proletariatului".

VERTICAL: 1) Comună din județul Bacău, ai cărei locuitori aduși la primărie pentru a-și exprima adeziunea plebiscitară la aducerea în țară a lui Carol au impus notarului să scrie un text modificat, de respingere a alegerii unui principe străin ca domnitor — Cunoscutul loc de proclamație a programului revoluției de la 1821, în care Tudor Vladimirescu aduce o

nouă viziune a conceptului de patrie, sprijinind ideea făuririi unui stat modern, eliberat de cătușele servituților feudale, a unei guvernări în folosul mulțimii. **2)** Abreviație medicală — Postură a luptătorului comunist, silit sub vechile regimuri să lupte în umbra legii pentru o lume mai bună și mai dreaptă. **3)** Localitate în R.F.G. — Hat! — Neon. **4)** Prenumele Iancului, conducătorul revoluției de la 1848—1849 din Transilvania — Soția lui Zeus — Carp! **5)** Alarmă în Capitoliu — Stăpînă pe propria-i soartă — Flirt în centru! **6)** Curelușă — Matematician român (1882—1929). **7)** Poet, publicist și om politic român (1813—1881), propagator de seamă al ideii de unitate a românilor într-un stat dacic de formă republicană — La capătul pămîntului. **8)** Liviu Herescu — Deputat moldovean care, cu prilejul lucrărilor Divanului ad-hoc, s-a ridicat împotriva aducerii unui prinț străin, apărînd domnia pămînteană, „instituțiunea cea mai veche a țării" — Corpuri cerești. **9)** Localitate în S.U.A. — Paradis livresc — Aparte! **10)** Prelinse — Eu și ea! — Șa. **11)** Aed! — Baltă — Net. **12)** Moneda noastră națională — Alt deputat moldovean, care scrie broșura „Principe străin sau Domn Român" pentru a demasca acțiunea forțelor reacționare ce au impus aducerea unui prinț străin pe tronul țării. **13)** Reprezentant de seamă al Școlii Ardelene care în cunoscuta epopee „Țiganiada" analizează evoluția formelor de guvernămînt și recomandă cu căldură republica, despre care spune că este o „stăpînire unde norodul, prin legi așezate de dînsul și prin dregători din mijlocul lor cu voia de obște aleși, se cîrmuiesc toate lucrurile țării" (Deleanu) — Alt ziar progresist, în care la 9 mai 1886 C.A. Rosetti, subliniind că problemele fundamentale ale epocii erau hotărîte de marile puteri, exprimă fără echivoc considerentul tactic al alegerii unui domn străin în vederea evitării intervenției imperiilor absolutiste vecine.

Dicționar: ADS, REES, EAST.

MIRCEA GUJA
BUCUREȘTI

CRIPTOGRAMĂ

SOA	SPUN	SA-I	EU
RE,	CA-I	PAR	N-O
NIC	SAU	LUI	TI
DE	PAS	CA	DU
CU	A	ZUL	E
VOR	PRINS	TUMS	NIE
O	BE	DE	NU
SA-I	DAR	SU	SINT
OM/	SPUN	RE,	MA
ȘI	EȘTI	PAR	TOA
LUI	N-O	LE,	TI
CA-I	DU	SA-I	DU
AL	MUN	TI	SPUN
VIE	MINT	TE,	PAR
A	TII	PA	CA-I
ȘEZ	SA-I	A	DE
TE,	UN	AM	GRU
ȘI	FRUN	SPIC	NOM
DU	O	PE	DE
LE	TI	SA-I	GRIU
OM/	EȘTI	PAR	SPUN

Pornind dintr-un anumit colț și urmînd o anumită cale veți afla opt versuri dintr-o poezie de Ion Burcă.

EUGEN RUSU-CLUJ — Aghireș, Cluj

DUCIPALUL

(Enigmă: 3 litere)

Gheorghiță al lui Ilie,
Meșter mare-n călărie,
Poartă-o mîndră pălărie
Cu flori multe-o... bălărie!

Frunză verde baraboi
Are-n pază vaci și boi
Și vreo două mii de oi...
Mîndru, parcă-i un... cow-boy!

Se ține de turmă scai
Călărind... sute de cai!
Om de pază, frățioare,
Frumos ca raza de soare,
Fără cal nu face-un pas
Zburînd cu șaizeci pe ceas!

Îi dă să mănînce jar
Din lemn dulce de stejar,
L-adapă din loc în loc
Numai cu apă de foc!
Și-are o putere, vere,
De nu știu cîți... cai putere!
Asta zic și eu trăpaș
Că-i născut la... Colibași!

MIRCEA IORDACHE — București

V	I	R	F	U	L	C	U	D	O	R
I	N	A	U	■	U	R	I	A	S	I
S	E	■	D	A	C	I	■	U	P	U
A	L	B	■	U	E	S	O	■	E	R
N	E	A	G	R	A	■	Q	E	T	I
A	■	L	O	■	F	I	A	R	E	■
■	C	A	L	E	A	S	C	A	■	T
S	E	U	■	U	R	C	■	T	I	O
T	A	R	A	N	■	A	L	A	M	A
I	T	■	N	U	N	T	A	■	A	C
H	A	R	A	C	■	A	C	A	S	A

MUNȚII, CĂRUNȚII...

ORIZONTAL: 1) Vîrf în munții Bucegi unde ciobanul Bujor a petrecut o iarnă întreagă, departe de oi și de mîndra sa Brîndușa (3 cuv.). 2) Zmeu care trăia în nordul țării, opunîndu-se căsătoriei dintre voievodul Siret și frumoasa zînă a munților, Bistrița — Om cît un arbore, Stejar pe nume, din ale cărui lacrimi, vărsate după fluieru-i furat, s-a născut cascada Urlătoarea (pl.). 3) Trena mireselor! — Popor carpatic a cărui regească fiică, Dochia, s-a salvat de urmăritoru-i Traian, rugîndu-se să se transforme în stîncă, pe Ceahlău — Supus din toată inima! 4) Cel mai mare dintre frații Criș, care cu toporu-i de aur a zdrobit și ultimul lacăt al ascunzătorilor bogățiilor muntelui („Cei trei frați Criș") — Localitate în Africa Centrală — Simbolul erbiului. 5) „Pădurea ...", munte unde a căzut, aruncată de geloasa regină Luna, steluța Dunărea, transformîndu-se în fir de apă — Verbul ce activează înaintea oricărei nunți din basme. 6) În plop! — Lupi, șerpi, balauri, feroci adversari ai feților frumoși și voinici. 7) Trăsură împărătească pe care trebuia s-o făurească flăcăul Răduțu, în numai jumătate de an de ucenicie, pentru nesăbuita Brîndușa (legenda „Vîrful cu Dor"). 8) Avere, bogăție (fig.) — Vînătoare, în basmele oltenești — Cuvînt de ocară pentru cîini. 9) Plugari aciuați pe lîngă stîna munteanului Bucur, din legenda întemeierii Bucureștiului (sing.) — Aliajul trompetei. 10) Unicat! — Petrecere fastuoasă cu care se încheie povestea lui Briteiu și-a Draganei, din legenda Bihariei — Cînd își vîră dracul coada! 11) Susținătorul întinselor podgorii ale printului fermecat din legenda „Șarpele verde" — Locul unde se retrăgeau perechile de logodnici după ce-și primeau zestrea — un ou de aur — de la împărăteasa zînelor de pe muntele Găina.

VERTICAL: 1) Vrăjitoarea satului, din legenda „Vîrful cu Dor", care a sfătuit-o pe Brîndușa cum să le pună dragostea la încercare celor doi flăcăi: Bujor și Răduțu — Înfierbîntate versuri de dragoste rostite de frumosul și-nșelătorul Ghialumeș din legenda cu același nume (sing.). 2) Podoabă de aur și de argint pusă pe degetele fraților gemeni Gheorghe, căsătoriți cu fetele gemene ale unui rege, spre a se deosebi perechile („Dracul cu stînca în spinare") (pl.) — „Materialul" din care și-au durat palatul zînele bune de pe Valea Iedului, din legenda „Lacul zînelor". 3) Soare de legendă — Monstru fantastic în formă de șarpe uriaș, care l-a ademenit pe Someșel, feciorul craiului Bogdan, de pe muntele Vlădeasa, spre a scăpa de pedeapsă („Flăcăul ce și-a uitat mama"). 4) Încrețitură de dantelă la mînecile iilor — Hău, genune — Păstoriță vitează care-a salvat de la blestemul Surinei pe preafrumosul prinț, dînd numele său lacului de lîngă Tușnad („Șarpele verde"). 5) Metalul cu care se plăteau băile făcute în lacul tămăduitor de la Sovata, datorită cînoșeniei prințului ursuz, transformat de zîna lacului în urs („Ursul și comoara") — Paznicul femeilor la curtea sultanului. 6) Nunul care ar fi trebuit, alături de Lună, să cunune pe steluța Dunărea cu craiul Soare („Mireasa Soarelui"). 7) Viteji frați care au descuiat din vrajă lacătele tainițelor uriașești din munte, redînd oamenilor ceea ce li se furase: aurul, argintul, arama, mana holdelor și apa izvoarelor — Apărută ca o flacără. 8) Sînt răpitoare! — Cu orizont mărginit — Mică întindere de apă în care sălășluiește și azi, în dragoste nestinsă, feciorul de rege Mîdvei și soața lui Alina. 9) Navă arabă cu pînze — La fine de ton, scuze și-ndreptare. 10) Masă mare, îmbelșugată, dată de Soare în cinstea zînelor din Apuseni (în legenda „Găina cu ouăle de aur"), (pl.) — Pășune rezultată din lăzuirea pădurilor de către harnicii oameni ai Vrancei (povestea muntelui Cîrlanul). 11) Mureșul și Oltul, feciorii bătrînului Hășmaș, biruitori ai Arghitei (din legenda „Regina căpcăună și voinicii") — Stană de piatră în care s-au prefăcut instalația de semnale și osteanul de strajă, puse de împăratul Traian pe muntele Ceahlăul.

Dicționar: UPU, UESO, EUD, RAU.

GH GALEA
GALAȚI

IZVORAŞ CU APĂ (RECE) LINĂ...

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1					■				
2							■		
3						■			
4		■		■					
5	■				■				■
6			■				■		
7						■			
■ 8									
9			■						
10								■	

ORIZONTAL: 1) Glasul de tainic povestitor al izvorului — Izvor... cristalin de apă sărată... 2) Izvoare din adînc — La izvor fără de zor! 3) Nici ţipenie — Soi de mere. 4) Conturul discului! — Izvor, ţişnitor... 5) Cerbul pădurilor de argint — ... Ţinta unor ape. 6) Apă... de izvor — Un strop de vreme — Repezi! 7) Niște săruri din apele minerale — Potrivită la cişmea! 8) Creatorul „Izvorului alb". 9) O şuviţă de apă — Pictor al frumuseţii feminine, autorul celebrei pînze „Izvorul". 10) Apuse.

VERTICAL: 1) Extrag din izvoare aurul negru — Fîntînaru Silviu. 2) Izvor pentru... cercetătorii istoriei — Autorul versurilor: „Mi-e dor de munţi... de Caraimanul / Pe veci acoperit de nor / Mi-e dor de freamăt lin de brazi, / De murmur tainic de izvor". 3) Aidoma (abr.) — Construiesc albii! 4) Izvor de lapte (pl.) — Ca ieşit din izvor! 5) Işi trage izvoarele din Alpii Lepontini — Scos din mocirlă. 6) Oraş iugoslav — A dori cu sete. 7) Beau apă la izvor — Vorbă cîntată — Oraş în Olanda. 8) Produsul izvorului — Potop de apă. 9) Izvor mitologic ilustrînd spontaneitatea rebusistă (pl.). 10) Ţîşnit — Izvoare tămăduitoare ale Călimăneştilor.
Dicţionar: API, NIS, EGT.

ZENO TURDEANU — CLUJ-NAPOCA

COPERTĂ LITERARĂ
(5, 6; 8)

Aflaţi prin anagramare numele unui scriitor român contemporan, precum şi titlul unui roman de-al său.

DAN ŞTEFĂNESCU — Piatra Neamţ

COPERTĂ LITERARĂ
(5, 8; 6, 6, 2, 8, 6, 6, 2, 6)

Anagramînd cele de mai sus veţi afla numele unui scriitor, publicist şi eseist român, precum şi titlul unuia din multele sale romane.

GH. TUDOR — Timişoara

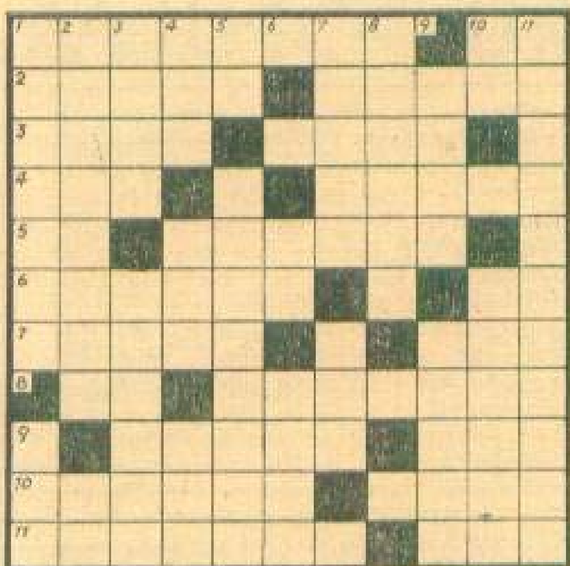
RARITĂŢI VEGETALE

ORIZONTAL : 1) Se referă la ştiinţa ce se ocupă şi cu istoria plantelor. 2) Plantă exotică din ale cărei frunze cărnoase se extrage o substanţă medicamentoasă mult căutată — Numele popular al unei graminee din genul **Poa**, răspîndită în proporţie de 85 la sută în Munţii Retezat, de o mare valoare ştiinţifică bucurîndu-se cea cu areal dacic, **Poa contracta**, aflată în jurul lacului Bucura şi pe vîrful Custura (pl.). 3) Rîu vrîncean, pe malurile căruia cresc varietăţi de flori puţin întîlnite în alte regiuni — Culoare (inv.). 4) Bună la inimă ! — Dat cu cremă ! — Floare adusă la noi de la tropice. Este aproape singura avînd frunze în formă de săgeată (pl.). 5) Cariofileea măruntă, cu frunze puţine şi pieloase, întîlnită numai pe versanţii Rodnei, Rarăului şi Ceahlăului — Sînt în vişin ! 6) Plantă rară, aridă, care trăieşte exclusiv printre lespezile calcaroase din podişul dobrogean. 7) Prefix de atmosferă — Fiord în Islanda. 8) Pomişor cu fructe negre, din familia rozaceelor. Formează tufişuri vaste doar în făgetele bănăţene, cuprinzînd o mare bogăţie de neamuri — Nichel — De două ori în nuca de cocos şi o dată în cicoare. 9) Într-un perj ! — Postav! — Copac din familia stejarului. Cel mai vestit paradis al celor nouă specii din care face parte şi cel din careul de faţă este rezervaţia denumită Bejan, aflată pe dealurile din stînga Mureşului, în apropierea Devei. 10) ...de nisip, plante specifice ţărmului pontic, care se adăpostesc în dunele litoralului românesc. 11) Nume generic sub care sînt cunoscute în popor hieraciile, vegetale extrem de plastice, apărute în neozoic, cunoscînd o activă capacitate de hibridare şi o uimitoare variabilitate. S-a stabilit că Munţii Retezat cuprind 257 specii, su' specii, varietăţi şi forme ale acestui gen, dintre care 70 s-au format numai în matricea pedoclimatică a acestor munţi.

VERTICAL : 1) Plantă cu tulpina înaltă şi subţire, a cărei patrie este Delta noastră, unde creşte alături de crinii de baltă şi de trestie — Fructele unui pom roditor denumit şi „al lupului", specie mediteraneană care s-a aclimatizat în ţara noastră numai pe Valea Cernei, într-o regiune plină de stînci, care adăpostesc şopîrle rare şi vipere cu corn. 2) Cel turcesc este un copac de 18—20 metri înălţime, care nu vieţuieşte decît în făgetul bănăţean, bucurîndu-se de un deosebit interes din partea cercetătorilor, întrucît provine de pe malurile Mediteranei — Plantă cu frunze spinoase şi veşnic verzi, aleasă să înfrumuseţeze frunţile celor aleşi. De remarcat că o porţiune de pămînt cu această vegetală a rămas rătăcită la sute de kilometri de limita nordică a arealului ei de răspîndire (Mediterana), în apropiere de comuna Zimbru, judeţul Arad. 3) Teren delimitat — Localitate în S.U.A. — Cinci sute cinci! 4) Altă plantă specific mediteraneană, purtînd denumirea de **pitic**, care s-a aclimatizat şi în regiunile înalte ale defileului Dunării — Faima floristică a Cheilor Turzii o constituie un neam sălbatic al acestei plante cu tulpină viguroasă, ce poate fi găsită printre colţii defileului şi pe care localnicii o întrebuinţează la prepararea celei mai gustoase slane transilvănene ! 5) Erbacee aromatică, servind la pregătirea unor ceaiuri tămăduitoare — Cel ! 6) Durere — Peisaj — Ambarcaţiune de lux. 7) Vas în care se storc struguri şi alte fructe — Cît trei — Trăieşte. 8) Deci — Fructifer din familia rozaceelor, apărut pentru prima oară în Asia (pl.) — Ore! 9) ...porumbului de stîncă, floare specifică Munţilor Făgăraş, care atrage pe drumeţ cu petalele ei trandafirii de o rară frumuseţe — Pronumele lui tata ! — Ducipali. 10) Ţară europeană în ai cărei munţi se află, într-o rezervaţie, săpunariţa galbenă, specie de acum 50—60 milioane de ani — Figură rotundă ! 11) Fiica lui Saturn şi a Cybelei, de la care oamenii au învăţat să cultive plante (Mit.) — Alt nume dat Bărbii împăratului, floare specifică munţilor noştri, cu petale pal-violacee. De subliniat că un hibrid al acestei garofiţe poate fi găsit numai în rezervaţia Scărişoara-Belioara, din Apuseni.

Dicţionar : SAR, ISA, OBER, SIT.

MIRCEA IORDACHE ■ **BUCUREŞTI**

SFÎRȘIT

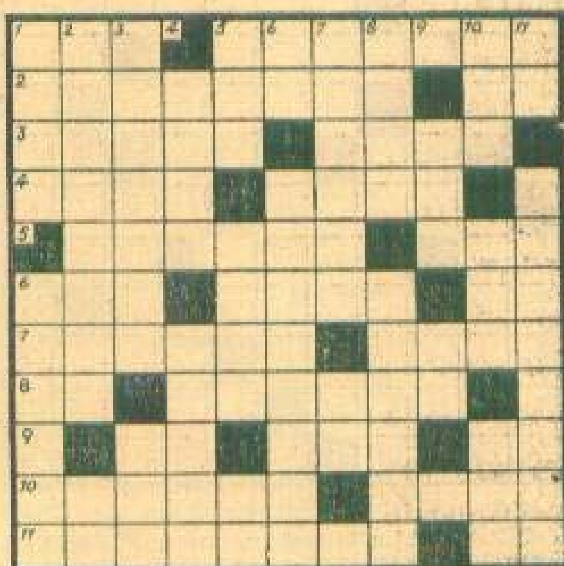
ORIZONTAL : 1) Sfîrșește cu zile... — ...în pace ! **2)** Sfîrșitul alfabetului grecesc — Inclinată... să sfîrșească sau în deal sau în vale. **3)** N-are nici o abatere de la început pînă la sfîrșit — Îi trebuie un final „mobil" ca s-o ia din loc... **4)** Particulă în cîntecele populare — Au sfîrșitul cu pofta. **5)** Ilie Grecu — Sfîrșesc în liniște... **6)** ... cu rezultate calculate — Finalizări pe extreme ! **7)** A expune — Interjecție. **8)** Sînt... — ... aproape de sfîrșitul vieții (fem.). **9)** Sfîrșit (fem.)... — ...la jocul de șah... **10)** ... și la o fabulă — Par sfîrșiți. **11)** O lume nesfîrșită — Aluniță (pop.).

VERTICAL : 1) Cade într-un final de teatru — Acum (pop.). **2)** Sfîrșesc în întuneric — În cont ! **3)** Comună în R. P. Ungară — Au și ele limitele lor... fără exagerare. **4)** Lac și oraș în Brazilia — Are sfîrșitul marcat de un scor convențional — Găurit. **5)** În sfîrșit termină ! — Nu sfîrșesc atît de ușor. **6)** Ene ! — Comună în Islanda. **7)** Vremuri dispărute — Nici nu începe, nici nu sfîrșește nimic. **8)** Sfîrșite nereușit. **9)** Și e ultima ! (pl.) — Sfîrșit salvator. **10)** Terminat în cele din urmă ! — Sfîrșitul concursului (pl.). **11)** Apreciere finală.

Dicționar : LIC, LETA, EGA, ASAR

DORU BĂNCULESCU ■
BALOTEȘTI, ILFOV

ÎN TIMPUL LIBER, MIȘCARE

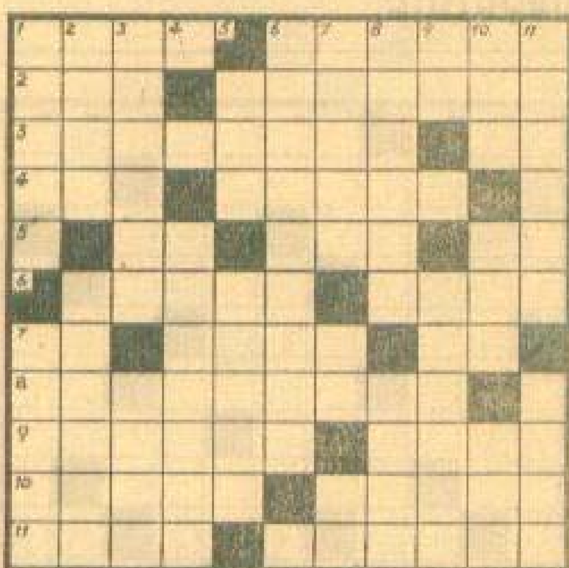
ORIZONTAL : 1) Faci cu el un drum de plăcere — Cabane la purtător. **2)** Panglica munților — Un vîrf care nu poate fi urcat. **3)** A se căli prin sport — Bătut de călători. **4)** Trec cu zilele — A parcurge... văzînd cu ochii. **5)** Magazin universal volant — Păzea ! **6)** Din loc în loc — În capul coloanei — Din deal în vale ! **7)** Merge cu tine la bine și la rău (fem.)... — „ încet, cu greutate. **8)** În tabără, la Constanța ! — Primii... la stat pe loc. **9)** La revedere, la întoarcere ! — A-și face apariția — În cort, la Costinești ! **10)** Muntele mic ! (pl.) — Cîmp de undo. **11)** Pe-aici ți-e drumul ! — Rămași pe margini !

VERTICAL : 1) Drumul... cel mai lung între două puncte — A încurca drumurile. **2)** Așa e ea, din fire — Cotă medie ! **3)** Pe drum de fier (pl.) — Merge cu... Baba. **4)** Pleacă din pușcă... — ...de la munte. **5)** Cîntecul unui pierde-vară — Pe drumuri de țară — Vine... mai la urmă ! **6)** De la GĂINA ! — Gazdă primitoare pe drumuri de munte. **7)** A se urca — O sută de ani... în Everest ! **8)** Vine după o secundă (masc.) — Om de casă. **9)** Spaima șoarecilor — Face cît doi. **10)** Brațele pădurii (sing.) — Copac la FURNICA ! — Asaltat de temerarii înălțimilor ! **11)** Spărgător de lemne — Drumeți.

Dicționar : EPA, UIE.

COSTEL ONEAȚĂ ■
PETRILA

PORTUL NOSTRU POPULAR

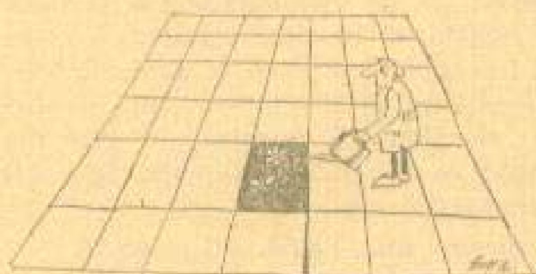
ORIZONTAL : 1) Cel românesc vădește un adînc spirit autohton, cu profunde rădăcini într-un străvechi fond cultural traco-dacic, riguros atestat documentar — Mai mult ca oricare gen al artei noastre populare, acesta reflectă cel mai direct specificul națiunii, tradițiile, gustul artistic și dragostea de patrie. **2)** Oraș în Finlanda — Celebrul monument din forum-ul lui Traian, care cuprinde, săpată în piatră, istoria celor două războaie cu dacii și care, printre altele, prezintă piese distincte ale portului strămoșilor noștri, cum ar fi, de exemplu, gluga. **3)** Savant francez care spunea : „Peste tot unde se vorbește limba română s-a manifestat, din toate timpurile, o mare artă populară prin opere rafinate și robuste", iar despre portul nostru popular arăta că „a rămas fidel unor forme foarte vechi"... — Laibăr, la poale! **4)** Munți în peninsula Sinai — Măsură agrară (Tr.). **5)** Rîde din inimă ! — Legendă — Acum ! **6)** Corespund adevărului — Meșteșugul minunat al creației populare. **7)** Eco ! — Localitate în Iran — Pronume feminin. **8)** Metopele acestui monument, ridicat de romani pe pămîntul Dobrogei noastre, reprezintă populația dacică purtînd o serie de piese de costum care sînt și astăzi componente ale portului popular românesc (cioareci, ie etc.). **9)** Vas în care țăranii noștri aduc apa la cîmp (reg.) — Personaj mitologic. **10)** Alt nume dat torțelului, vegetală cu tulpina filiformă — Îmbrăcat în straie de sărbătoare. **11)** Categorică — Haine purtate de dacii înfățișați pe metopele de la Adamclisi.

VERTICAL : 1) Fibulă, cum este, de pildă, cea care face parte din tezaurul de la Pietroasa — Casa părintească. **2)** Instrument muzical — Unelte casnice cu care se deapănă pe țevi fire de lînă sau de in. **3)** Îmbrăcăminte femeiască la care bluza și fusta formează o singură piesă — Nimic mai mult. **4)** Călător italian prin țara noastră, care în „Cronica evenimentelor moldovene" (1536—1538) spunea : „Moldovenii țin morțiș la straiele lor și cu moartea se pedepsește la ei oricine ar adopta ori îmbrăcăminte, ori rochie sau orice alte asemenea, de la turci sau altă națiune" (Antonius). **5)** „U" a plecat din Cluj ! — Ladă în care fetele de la țară își păstrează veșmintele de zestre (reg.). **6)** Scriitor din vechea Romă, care îi socotea pe geto-daci între popoarele mari meștere în făurirea straielor și în lucrarea pămîntului, pe care îl apărau cu tenacitate și eroism. **7)** Nu merg — Bluză femeiască împodobită cu cusături alese, făcînd parte din portul nostru popular (pl.) — Jumătate de gură ! **8)** Chemată cu clopoțelul — Vechi stat în peninsula Indochineză. **9)** Teme rebusiste ! — Stofă cu dungi. **10)** Singură ! — Arnici, de exemplu — Lucrat cu măiestrie. **11)** Năframă de borangic, care ca și opregul (îmbrăcăminte cu franjuri purtată de femeile din Hațeg și Banat), sau căciula (purtată de mii de ani de locuitorii țării noastre), se află încrustată pe figurinele dezgropate la Cîrna, dovedindu-și astfel originea iliro-tracică — O altă îmbrăcăminte folclorică românească de aceeași origine, descoperită pe figurinele neolitice din culturile Cucuteni și Vădastra, expresie a dragostei dintotdeauna a locuitorilor acestor meleaguri pentru frumos (pl.).

Dicționar : ABO, TIH, LALI, IAFO, SIAM

MIRCEA IORDACHE ■ **BUCUREȘTI**

UMOR

IOAN KETT GROZA — Arad

REPORTAJUL UNEI DOCUMENTĂRI

Există cazuri cînd munca de documentare în vederea scrierii unui articol ajunge o adevărată aventură. Pentru că, la urma urmei, o documentare înseamnă un proces de cercetare, de anchetă, o bătălie cu necunoscutul.

Documentarea în cazul Fodor și alții n-a fost sub acest raport deloc o aventură. Pentru că, la secția întîi penală a Tribunalului municipiului București și-apoi la Tribunalul Suprem, mi-au fost puse la dispoziție mai multe tomuri groase, care însumau peste 3 000 de pagini și care într-adevăr consemnau o imensă muncă de cercetare.

În schimb, pentru că doi — Vasile Fodor și Grigore Dumitrescu — dintre cei cinci inculpați, care fuseseră cadre didactice universitare, au fost lectori tocmai la Facultatea de drept din București și totodată pentru că eu, cel care urma să scriu despre faptele lor infracționale, sînt absolvent tot al unei facultăți de drept, munca de documentare a reprezentat o adevărată, dramatică, dureroasă aventură pentru spiritul meu, pentru conștiința mea.

La fel cum, firește, a însemnat, probabil și mai acut, pentru judecătorii, procurorii, avocații care au participat direct la acest neobișnuit proces de judecare a unor dascăli de drept care au săvîrșit numeroase infracțiuni.

Bineînțeles, comentariul meu subiectiv, reportajul reacțiilor mele de-a lungul acestei documentări, are rost și justificare numai în măsura în care creează cît de cît o imagine a ceea ce au însemnat faptele lui Fodor și Dumitrescu pentru breasla juriștilor, a oamenilor legii.

Și-acum, cu îngăduința dumneavoastră, expunerea cronologică a unei aventuri a uneia din mulțimea conștiințelor **educate** să creadă, pînă la obsesie, în adevăr, dreptate, justiție.

*

Iulie 1975, în timpul examenelor de admitere în învățămîntul superior: un comunicat al Ministerului Educației și Învățămîntului face publică excluderea definitivă din învățămînt, anularea oricărui drept de a desfășura activitate didactică și deferirea înaintea organelor de urmărire penală a ex-lectorului universitar de la Facultatea de drept a Universității din București Vasile Fodor, care, abuzînd de această calitate și de atribuțiile care i-au revenit în cadrul comisiei pentru concursul de admitere, a încercat să faciliteze unor candidați trecerea, prin fraudă, a probelor scrise.

Abia isprăvesc de citit comunicatul și, brusc, pășesc în cealaltă extremă și-l revăd, cu privirea memoriei, pe candidatul acela la examenele de admitere în învățămîntul superior, pe candidatul acela care, alături de mii și mii de alți candidați, se opunea, fără să știe, celor cîțiva jalnici candidați-mituitori.

MISCELÁNEA

CERATONIA SILIGNA

Caratul, această unitate de măsură întrebuințată pentru evaluarea aurului și a pietrelor prețioase, își trage numele de la *ceratonia siligna* (roșcova) ai cărei sîmburi sînt absolut identici în greutate, fapt care l-a determinat pe vechii negustori să-i folosească la cîntărirea diamantelor. Un carat este egal cu 20,59 centigrame.

PURPURA — SEMN AL PUTERII

În antichitate culoarea preferată de mai-marii popoarelor era purpura. Ea reprezenta semnul puterii și era folosită pentru colorarea stofelor purtate de către suverani și mari demnitari. Această culoare (roșie-închisă) se extrăgea din melcul de purpură, care s-a găsit totdeauna destul de greu, pe malurile Mării Mediterane. Pentru obținerea unui gram de colorant erau necesari zece mii de melci, iar mantia unui suveran se vopsea cu cel puțin opt grame. Astăzi industria modernă extrage purpura din indigo, plantă care se cultivă pe zeci de mii de hectare.

VALOAREA RUBINULUI

Un ceasornic obișnuit are nevoie, între altele, de cel puțin 17 rubine de patru tipuri diferite, care trebuie să corespundă la 73 de condiții calitative. Aceste piese sînt uneori atît de mici încît nu pot fi examinate decît la microscop (unele dintre ele sînt de 300 de ori mai mici decît un bob de orez). Un rubin pentru balans are 7 fațete, 15 muchii și 7 vîrfuri. Se înțelege deci ce dificilă este confecționarea lor. Valoarea rubinului constă prin urmare nu în materia care-l formează, ci în arta cu care a fost șlefuit.

RECORD ÎN BRONZ

În localitatea Todaiji din Japonia se află cea mai mare statuie de bronz din lume. Ea reprezintă pe Marele Budha și a fost ridicată în anul 749, sub domnia împăratului Shomu. Are 15 metri înălțime. Numai capul măsoară 5 metri, din care un metru ochii, iar urechile 3 metri. Pentru confecționarea sa au fost folosite 437 de tone

MIȘCELANEA

de bronz și 144 kg de aur. Statuia este așezată în marele templu din localitatea arătată, templu care, la rîndul său, este cea mai mare clădire de lemn din lume.

PLUTIM ÎN PRAF

La observatorul astronomic de pe muntele Sacramento din Noul Mexic s-a făcut următoarea experiență : s-a trimis spre cer un fascicul luminos, într-o noapte întunecoasă, fără lună. Analiza luminii proiectate s-a făcut cu ajutorul unui telescop puternic și s-a ajuns la constatarea că aerul din jurul Pămîntului conține praf, fum și bacterii, pînă la înălțimea de 35 000 de metri. Coborînd de la această înălțime, pe fiecare metru mai aproape de pămînt sporesc cantitățile de impurități — mai cu seamă praful, care ajunge, deasupra marilor orașe, pînă la densitatea de 300 000 000 de „grăunțe" invizibile pe metrul cub.

„MICA" ANTENĂ

Pentru captarea și studierea paraziților atmosferici, inginerii americani au construit, la Polul Sud, o antenă lungă de 34 de km — *Mica antenă*, cum i s-a spus. Este confecționată din cablu de cupru, cu manta din material plastic și este acoperită, permanent, pe toată întinderea sa, de o calotă groasă de gheață și zăpadă.

SCARA DECIBELILOR

Intensitatea sunetelor se exprimă, ca unitate de măsură, în decibeli (dB). Un sunet de 5 decibeli este socotit ca foarte slab pentru urechea omului, iar unul de 100 decibeli, primejdios. Legislațiile mondiale stabilesc, în general, limita de 85 de decibeli, admisibilă pentru intensitatea zgomotului aflat într-un loc de muncă de opt ore. O listă comparativă a diferitelor sunete înconjurătoare a fost stabilită astfel : vocea omului, în șoaptă — 20 decibeli ; tictacul pendulei aflată la un metru distanță de ureche — 30 ; conversația obișnuită dintre doi oameni — 60 ; ansamblul zgomotului de pe stradă — 40—70 ; un automobil sport, în mers — 80—95 ; o presă de tăiat piese metalice — 95—105 ; ferăstrăul circular — 100—110 ; motocicleta — 120 ; compresorul de nituit — 130 decibeli.

DOSARUL FODOR Ș.A.

Înalt, slab, iar, față de vestimentația tinerească a celorlalți, neverosimil de desuet și rafinat îmbrăcat (costum crem-pal, vestă dintr-o țesătură cu fir metalic, batistă de mătase în buzunarul de la butonieră — de fapt un costum recondiționat al unui unchi de aproape 80 de ani). În pofida juneții, intelectual de o întinsă cultură generală, colegii rîd respectuos ce el, susținînd că știe ce scrie în „Contemporanul" cu o zi înainte de apariție. Părinții i-au fost învățători. Este copleșit de ofensiva tehnoștiinței, a realului în viața omului contemporan și totuși se înscrie la Drept. Formularul tip de cereri de înscriere îi pare o cumplită criptogramă. Îl ține cu stînga departe de trup, iar cu dreapta, tot departe de trup și ridicată în dreptul capului, își poartă stiloul. Umblă de la un ghișeu la altul, de la o masă la alta, fără eficiență, absent și visător. Pare un splendid și inedit Don Quijote. În realitate, e un tînăr — onest și emoționat — care-și exercită dreptul său de a concura pentru o anume calificare, pentru un anume statut social.

Iulie 1976: volumele cazului Fodor îmi sînt în față. Scrie inculpatul Fodor într-o declarație :

„În legătură cu acești 39 700 lei este o poveste foarte încurcată. Acești bani i-am găsit, pe data de 15 sau 16 iulie a.c. în casă la mine, mai exact în una din gențile pe care le posedam și anume în mapa tip diplomat care m-a costat 400 lei și cu care obișnuiam să merg la facultate. Umblînd în această mapă în după-amiaza zilei de 15—16 iulie a.c. în jurul orelor 19, am constatat cu surprindere prezența în ea a sumei de 39 700 lei, în bancnote de 100 lei. Banii erau în două teancuri aproximativ egale, deci fiecare în jur de 20 000 lei, unul din teancuri fiind învelit într-o foaie de ziar, iar celălalt liber. Știind că banii aceștia nu-mi aparțin, mi-am dat seama că au fost lăsați de vreo persoană pentru mine și puși în această mapă pe care eu nu o mai folosisem și în care nu mai umblasem de circa trei-patru zile în urmă. Mi-am explicat că acești bani nu puteau fi lăsați pentru mine și puși în această servietă, decît de următoarele persoane : Trandafir Mihai, din județul Tulcea, tatăl candidatului Trandafir Enache, Ciuciu Paris, din județul Tulcea, tatăl candidatului Ciuciu Nicolae. M-am gîndit că banii mi-au fost lăsați numai de aceste persoane, deoarece, în zilele premergătoare găsirii banilor, adică în jurul datei de 10 iulie a.c., aceștia au venit la domiciliul meu, ca să mai discutăm unele probleme în legătură cu examenul de admitere".

Am citit și mi-l închipui pe fostul magister invocînd în prelegerile sale, de la înălțimea catedrei, pe clasici :

„Preceptele dreptului sînt : să trăiești cinstit, să nu vatămi altuia, să dai fiecăruia ce i se cuvine". Sau : „În dreptate se rezumă întreaga virtute. Orice om e bun, dacă e drept". Sau : „Se vede bine, cine respectă dreptatea din inimă și nu din prefăcătorie, și cine urăște cu adevărat nedreptatea, cînd e vorba de oameni pe care-i poate nedreptăți cel mai ușor". Sau : „Nimeni, oricît ar fi mîndru de bogăția sa, nu îmbătrînește în liniște, dacă a pîngărit legea". Sau : „Mai multă pagubă se află în nedreptate însăși, decît cîștig în lucrurile care se dobîndesc în ea". Sau : „Vai vouă, învățătorilor de lege ! Că ați luat cheia cunoștinței ; voi înșivă n-ați intrat, iar pe cei ce au vrut să intre i-ați oprit".

Scrie și inculpatul Dumitrescu Grigore, într-o declarație :

„În luna februarie, prin ordinul Ministerului Învățămîntului am fost trimis în Franța la un curs de trei luni, care reprezenta o specializare în profesie. Am rămas și după data limită în Franța, comunicîndu-mi-se

DOSARUL FODOR Ş.A.

din partea ministerului că s-au făcut demersurile necesare urmînd să rămîn pînă la epuizarea bursei care era de şase luni. M-am întors în ţară la 10 august '75. (...) Este adevărat că la 8 iulie am trimis o scrisoare, prin intermediul lui Ghiţă Ion, care era adresată lui Fodor Vasile, şi în această scrisoare eu îi aduceam aminte sau îi ceream, pentru prima dată, să intervină sub o formă sau alta în favoarea unor candidaţi la examenul de admitere din sesiunea respectivă. Aş rezuma în memorie aceste intervenţii astfel..." (urmează descrierea a nouă cazuri).

Am citit şi mi-l închipui şi pe acest ex-magister, invocînd în pre-egeriile sale tot pe clasici şi tot de la înălţimea catedrei:

„Cu cît o duceţi mai uşor, cu cît sînteţi mai puternici, mai bogaţi, mai fericiţi, mai nobili: cu atît se cuvine să fiţi mai drepţi". Sau: „Cea mai mare nedreptate este a părea drept fără a fi". Sau: „Nu e posibil ca acel care nedreptăţeşte, care jură strîmb, sau care minte, să dobîndească o putere durabilă". Sau: „Nu există ceva mai imoral decît purtarea acelora care caută să apară ca oameni de treabă, tocmai atunci cînd sînt mai necinstiţi".

Septembrie 1976, sala de şedinţe a Tribunalului Suprem, secţia penală: se dă ultimul cuvînt în apărare.

Şi Fodor şi Dumitrescu îşi fac apărări meschine: n-am luat atît, am luat mai puţin; n-au fost dovedite atîtea cazuri de luare de mită, abuz în serviciu şi fals în înscrisuri oficiale, ci numai atîtea. Tîrguială pentru dozarea pedepsei dar şi o autentică zbatere existenţială.

Şi iar mi-l închipui pe aceşti doi oameni, ajunşi să poarte îmbrăcămintea umilitoare şi ruşinoasă de penitenciar, rostind sentinţele clasicilor:

„Totul ne lipseşte în acelaşi timp, de-ndată ce depăşim linia primitivă a dreptăţii; o minciună dă naştere la o sută de minciuni şi o trădare revine printr-o mie de trădări". Sau: „A înlătura legile înseamnă a-şi răpi ajutorul cel dintîi sieşi". Sau: „Cei care seamănă nedreptate seceră nenorocirea". Sau: „Totdeauna vine în cele din urmă pedeapsa". Sau: „Poporul trebuie să lupte pentru lege ca pentru un zid de apărare". Sau: „Fapta va fi pedepsită împreună cu făptuitorul". Sau: „Două lucruri educă tineretul: pedepsirea celor răi şi răsplătirea celor buni".

Dar, în timp ce se pronunţă sentinţa de condamnare a lor, nu-i mai privesc, uit şi de Heraclit, Platon, Demostene, Cicero, Solon, Iustinian, uit de toţi înţelepţii jurişti sau nejurişti ai omenirii, şi caut să-mi imaginez cum o fi chipul bărbatului aceluia — contemporan şi anonim — din Constanţa, numit Cucu Vasile, care mi-a scris că a dat şi el examenul de admitere în învăţămîntul superior, că pe lista rezultatelor a fost trecut ca respins, dar că în dreptul numelui său figura un alt număr de concurs şi un alt cod decît acelea de pe lucrarea sa, ceea ce l-a nedumerit şi l-a făcut să-şi pună întrebări; caut să-mi imaginez cum o fi chipul bărbatului aceluia care şi-a încheiat scrisoarea cu aceste cutremurător de omeneşti cuvinte:

„Am 42 de ani, sînt maistru chimist şi **am dat la facultate numai pentru că aş vrea să mai învăţ pentru a putea fi un exemplu pentru copilul meu.** Nu am avut şi nu am scopuri de promovare personală, dealtfel, nici nu-mi mai permite etatea".

Se poate trăi generos, se poate trăi egoist. Alegerea este importantă pentru simplul motiv că nu trăim decît exact o singură dată.

NELU IONESCU ■

MISCELANEA

Medicii sovietici care se ocupă de cercetarea influenţei zgomotelor asupra organismului omenesc au ajuns, între altele, la concluzia surprinzătoare că sunetul chitarei electrice este dăunător auzului. Comparativ, nocivitatea chitarei este pusă pe acelaşi plan cu ciocanul pneumatic şi cu turbinele avioanelor cu reacţie

COPILAŞUL NOSTRU

Dacă s-a născut cu o greutate de 3100 de grame, copilul va fi socotit că se dezvoltă normal în cazul că are:

3835 gr după o lună;
4930 gr după 2 luni;
5540 gr după 3 luni;
6010 gr după 4 luni;
6680 gr după 5 luni;
7005 gr după 6 luni;
7600 gr după 7 luni;
8100 gr după 8 luni;
8370 gr după 9 luni;
8680 gr după 10 luni;
9170 gr după 11 luni;
9470 gr după 12 luni.

În mod normal dinţii copilului trebuie să apară astfel:

— incisivii inferiori 1 şi 2: între luna a 5-a şi a 10-a;
— incisivii superiori 1 şi 2: luna 9—16;
— incisivii superiori 3 şi 4: luna 10—16;
— incisivii inferiori 3 şi 4: luna 13—17;
— molarii 1 superiori şi inferiori: luna 16—22;
— caninii: luna 16—25;
— molarii 2 superiori şi inferiori: luna 23—38.

PIRAMIDA URIAŞĂ

O expediţie ştiinţifică mexicană, lucrînd sub conducerea reputatului arheolog Miguel Messmacher, a descoperit, acum zece ani, într-o vale situată la 100 de km de oraşul Ciudad de Mexico, o piramidă uriaşă — cea mai mare din cîte se cunosc acum în lume. De atunci săpăturile continuă neîntrerupt în zona respectivă. A fost degajată construcţia centrală a acestei piramide, care are laturile de 300 de metri şi înălţimea de 60 de metri. În jurul ei au fost găsite alte patru piramide mai mici. În total ansamblul monumentului — care a primit denumirea de Cholula, după regiunea unde se află — întrece de două ori volumul marii piramide Keops din Egipt.

În regiunea Cholula există vestigii ale unor locuinţe umane de acum trei milenii.

CELE 5 ARTE

ARTA DE A STRĂLUCI ÎN LUMEA ARTISTICĂ FĂRĂ A AVEA PIC DE TALENT

Un tînăr iubitor de poezie m-a întrebat în holul unei redacții dacă el, care n-are pic de talent, absolut pic de talent, se poate manifesta în lumea artistică. Cu alte cuvinte se întreba suavul tinerel, talentul lui care evident nu există se poate impune cu autoritate? Ce trebuie să facă un tînăr curat și plin de bunăvoință care, deși n-are nici o chemare, dorește totuși cu toată sinceritatea să se impună, să-și facă un nume, o casă, o nevastă, un volum, o călătorie? E imposibil?, m-a întrebat el. Și în neliniștea lui am deslușit o stranie indignare.

L-am liniștit. E foarte posibil. Să nu-și facă nici o grijă. Orice tînăr lipsit de talent, orice tip lipsit de căpătîi și de har are toate șansele să reușească.

El m-a ascultat cu ironică neîncredere. Voia să spună parcă: e suficient să n-am talent ca să reușesc? Încă o dată l-am liniștit. Da. Absolut suficient și nu-ți mai trebuie nimic. Trebuie să-ți duci numai netalentul și nechematul pînă la capăt, fără șovăire.

Tînărul, cu o surprinzătoare putere de adaptare, m-a întrebat cam în ce domeniu ar trebui să-și manifeste netalentul? Netalentul, i-am explicat eu, are avantajul, spre deosebire de talent, că se poate manifesta în toate domeniile. Cînd n-ai talent te poți manifesta în orice domeniu. Poți să fii și cîntăreț de muzică ușoară și romancier de analiză și chiar și cascador. Totuși el, ca să fiu sincer, nu era prea convins de vastitatea împărăției nechemaților. Îmi cerea să-i indic eu locul unde și-ar putea manifesta lipsa de vocație.

I-am explicat că sînt sigure două posibilități, ori să se facă dansator pe sîrmă, ori cititor în stele. Și ciudat, foarte ciudat, i s-a părut mai simplu să se facă un fel de cititor în stele decît dansator pe sîrmă.

Succes băiete!

Adio băiete!

ARTA DE A REFUZA SAU ARTA DE A-ȚI VEDEA NUMAI DE ALE TALE

Un vechi prieten al tinereții mele a publicat un strălucit pamflet arătîndu-ne cît de variate

sînt metodele prin care unii sau alții ne pot tapa de bani într-o împrejurare sau alta. Și sondajul imaginar făcut e foarte subtil și adevărat, într-adevăr tapeurii știu bine că dacă îi dai afară de la ușă pot intra în condiții avantajoase pe fereastră.

Aș fi nebun de legat dacă aș nega arta tapeurilor. Nu. Așa ceva nu se poate nega. Dar respectul pentru adevărul științific mă obligă să recunosc că așa cum există o artă de a cere ceva, există și o artă de a refuza. Noi, mai modești și mai realiști, ne vom ocupa de cea de a doua.

Banii se pot refuza foarte ușor. Nu pot să-ți dau fiindcă sînt banii copilului, bani pentru lemne. Dacă-mi telefonai cu două ore înainte era foarte bine. Am o mamă bolnavă, și o nepoată neîncadrată. Și-apoi, după cum se știe, banii sînt sfinți. Bani pentru excursii ONT-Carpați,

bani pentru locuințe, bani pentru acatiste. Banii devin sacri, devin niște zeități inaccesibile precum Iris odinioară, de care nu te poți atinge. Deci în privința banilor nu ne facem nici o speranță, ne vom ocupa de felul în care se manifestă arta de a refuza, un domeniu mult mai gingaș.

Există arta de a refuza un ajutor foarte întemeiat tocmai din pricina prieteniei cunoscute. Prietenul îți refuză ajutorul tocmai fiindcă ți-e prieten. Dragă, nu pot să fac nimic, lumea știe că sînt prieten cu tine, cine știe cum o să se interpreteze.

Alții mai grosolani te refuză ca să-ți reproșeze faptul că l-ai tulburat la ore nepotrivite. Asta-i oră la care se telefonează ? O veche cunoștință de a mea a fost și mai drastică cu mine : „Cum îmi ceri ceva cînd vezi că sînt cu dumicatul în gură ?" Da. Avea și el dreptatea lui. Era valorosul cu dumicatul în gură dar și mie mi-ajunsese cuțitul la os. A fost însă așa de indignat de nepolitețea mea, de faptul că l-am tulburat pacea sarmalelor încît, deși convins de dreptatea mea, mi-a spus să nu-l mai văd niciodată.

Mai există și o altă formă de a refuza, cea mai subtilă și cea mai cărpănoasă. Cel căruia tu îi ceri ajutorul îți spune că el nu poate să-și cheltuiască bugetul lui de relații ca să te ajute pe tine. Că dacă eu acuma intervin pentru tine înseamnă că n-o să mai pot interveni pentru mine. Relațiile sînt pentru el o avere personală, n-o s-o risipească el în dreapta și în stînga, că nu e prost.

Știu, posibilitățile de a cere, de a tapa sînt nemărginite. Dar și posibilitățile de a refuza, de a trăi numai pentru tine, de a te refugia în cotețul bunei tale stări, sînt la fel de nemărginite. Nici cu ele nu mi-e rușine.

ARTA DE A SUCI CAPUL FEMEILOR

Am fost întrebat insistent cum se poate suci capul unei femei. Cum în această privință, recunosc spre rușinea mea, n-am nici experiență și nici vocație, m-am adresat cu modestie experților. Nu puteam să-i las pe cei care doreau atît de aprins să sucească imediat capul unei femei, fără o mînă de ajutor. Cu toată bunăvoința le-am comunicat prin viu grai cele ce mi-au explicat experții, iubiții profesioniști, căci așa cum există meseria de frizer, există fără îndoială și meseria de cuceritor. Și bineînțeles fiecare meserie își are secretele ei.

Iată ce mi-au dezvăluit cu o remarcabilă grație competenții și cuceritorii. Mi-au spus că niciodată nu trebuie să-i faci impresia unei femei că o placi cu adevărat, ci numai așa, s-o pui pe gînduri. Îi dai un telefon, și pe urmă dispari, o lași să se perpelească. Nici o vorbă, nici un cuvînt. Cu toții au fost de acord că florile și discreția joacă un rol uriaș. Trimite flori cu ghiotura dar nu recunoaște că tu le-ai trimis. Femeile au naivitatea să confunde gladiolele cu trăinicia sentimentelor. Iubitul profesionist profită de această umană confuzie și o asaltează cu flori.

Apoi vine, bineînțeles, clipa sacră în care îndrăgostitul profesionist își ia asupra lui riscurile delicateței. Adică se autodemască. Da, El este nefericitul care o adoră fără speranță, da, El este nemernicul care i-a trimis flori atît la serviciu cît și la domiciliu. Bineînțeles, are grijă să precizeze că n-așteaptă nimic nici de la flori, nici de la delicatețea lui. O lasă pe dumneaei să aprecieze situația.

După asaltul florilor începe asaltul telefoanelor. Ele neapărat trebuie să fie cît mai nocturne și cît mai strangulate de emoție. El se recunoaște un învins și după ce o imploră să asculte împreună melodia preferată îi spune că dacă n-o vede se sinucide. Ea șovăie și acceptă. Ea declară că-i cel mai minunat bărbat pe care l-a cunoscut și că în liniii mari totul e în regulă.

Cu toate astea trebuie să precizăm că aceste metode infailibile nu-și dovedesc eficacitatea decît în cazul femeilor care au de multă vreme capul sucit. Nu se poate suci capul unei femei care nu și l-a sucit ea însăși cu de la sine putere.

În cazul femeilor frumoase și inteligente, au mărturisit ei, și asta mi-a plăcut într-un fel, ne declinăm orice competență.

ARTA DE A TRANSFORMA LAȘITATEA ÎN PUTEREA DE A TRĂI CU FRUNTEA SUS

Da. Așa este. Omul și cu precădere scriitorul cît trăiește învață. Mi s-a pus de către unii o întrebare foarte bizară : există cumva vreo deosebire între a fi laș și a fi demn, între a trăi ca o rîmă și între a trăi cu fruntea sus ? Ei nu înțelegeau nici în ruptul capului deosebirea. Și unul din ei, mai temperamental, mai original m-a somat. Oare el, care este un om laș, ar putea să cunoască și voluptățile demnității ? Oare lașitatea și bicisnicia nu pot lua și asemănarea frunții în sus ? Da, se poate, i-am răspuns eu. Și generos ca întotdeauna i-am dat

CELE 5 ARTE

cîteva sfaturi generale convins că licheaua se va descurca singură în amănunte. Căci, după cum se știe, nu amănuntele contează.

I-am explicat că și bacșișul pe care-l care nu trebuie să-l ceară cu umilință, îngenuncheat. Trebuie să fie convins că-l merită acel bacșiș, că s-a sacrificat pentru el. Cînd e stins în obraz trebuie să știe să privească demn loviturile soartei și ale clienților. Să se îndrepte spre interes cu aerul tragic al unui martir. Să nu-l pese că alții îl critică, îl fac de două parale, îl consideră un

nimic. El chiar nimic fiind trebuie să știe că are un destin de dus la capăt și mai ales trebuie să nu șovăie. Să nu se lase ademenit de nici o critică, să meargă neclintit spre țintă.

Chiar cînd face concesii sau potlogării trebuie s-o facă evident cu toată demnitatea. Ar fi de preferat în asemenea împrejurare excepțională o paloare palidă a feței și o strălucire metalică a ochilor.

De asemenea, lașul cu obsesia demnității nu trebuie să regrete niciodată potlogăriile făcute. El trebuie să-și asume ca un gentleman toate riscurile de rigoare, chiar dacă aceste riscuri se confundă cu avantajele.

Încolo, sănătate să fie...

ARTA DE A STRĂLUCI ÎN SOCIETATE CHIAR CU RISCUL DE A BATE CÎMPII

Mulți tineri dornici să strălucească în societate mi-au pus o întrebare foarte legitimă. Ce dracului să fac ca să strălucesc, ca să fiu considerat imediat de amfitrioană un individ ieșit din comun ? Ce dracu trebuie să întreprind ca să arunc în dreapta și în stînga fraze uimitoare care să-i pună pe toți pe gînduri ? Ce ar trebui să fac ca toate femeile, absolut fără excepție, să se îndrăgostească de mine fără speranțe ? Ce să fac să cîștig și încrederea invitaților mai vîrstnici, impresionîndu-i tocmai prin seriozitatea cu care privesc problemele de care habar n-am ?

Au fost foarte uimiți cînd le-am spus că această problemă e numai în aparență complexă, că lucrurile se pot rezolva foarte ușor. Cine vrea să strălucească, strălucește... Important e ca individul să țină la asta cu tot dinadinsul. În primul rînd, trebuie să nu vină niciodată cu mîna goală, să aibă grijă să se aprovizioneze. Să n-aibă încredere în ce este în capul lui, să culeagă informații în dreapta și în stînga. Toate informațiile sînt bine venite. Și informații în legătură cu cel de-al treilea Reich și cele legate de substanța materiei pe planeta Marte. Cu cît sînt mai alandala, cu atît vor fi mai bine primite. Să aibă însă grijă să nu se încreadă în explicațiile științifice, la un ceai dansant scepticismul face foarte bună impresie. Nu trebuie să opteze pentru o teză sau alta, ar fi o treabă prea riscantă. Să pună la îndoială și existența vieții pe Marte și inexistența ei. Să nu se teamă de faptul c-o să ajungă la concluzii contradictorii, asta nu strică niciodată. Recunoașterea anemiei culturale, e și ea un pilon de bază. Îi e greu să mai citească o carte,

să mai meargă la un concert și dacă vede că se îngroașă gluma poate apela cu încredere la filozofie și chiar la biblie recunoscînd ca pe o experiență personală că „nu-i nimic nou sub soare". Va avea grijă să privească cu ochi păgîni de dorință femeile pe care eventual le adoră și să le ignore pe cele care eventual le apreciază cît de cît. Va recunoaște, cînd condițiile o vor permite, că el e un om sfîrșit și aici se poate desfășura în voie. Nu mai crede în femei, nu mai crede în trecut, în prezent, în viitor, în energia solară, în șarpele monetar, în iubire sau în viciu. Va avea de asemenea grijă să recunoască unei persoane din preajma lui, de preferință de sex feminin, că atmosfera îl plictisește, că discuțiile n-au nivel, că sînt scăzute și că ar pleca, nici el nu știe unde. Incertitudinea asupra locului unde ar vrea să dispară e de cea mai mare importanță. Nu trebuie să știe unde și-ar căra el melancolia. Orice precizare, fie că la Rîmnicu-Vîlcea, fie că la Veneția, ar fi o gafă enormă. Să scoată de la mister tot ce se poate scoate. Este, de asemeni, absolut obligatoriu ca la un moment dat, asta de la caz la caz, de la atmosferă la atmosferă, să vină cu o idee extravagantă. Ce ar fi să se plimbe cu sania sau să doarmă într-o căpiță cu fîn ? Situația atmosferică poate fi sfidată fără nici un risc.

Dacă numai parțial veți asculta aceste sfaturi veți avea un succes nebun.

TEODOR MAZILU
Ilustrații de
SIMONA POP

O ZI DE MUNCĂ

Doi discută despre locuințe proprietate personală: avantajele parchetului de stejar față de cel de fag. Ăla de fag se umflă ușor la umezeală, cel de stejar are o culoare mai frumoasă, e mai gălbui.

Altul face o cafea pentru tot biroul.

Unul citește Paris-Match, lăsîndu-și lucrările într-o parte, puțin răsfirate.

Șeful biroului fumează țigară de la țigară, CARPAȚI CU FILTRU, căutînd o greșeală pe un „cearceaf" FORTRAN venit de la calculator.

Din cinci în cinci minute de la un birou se scoală o fată care încă nu și-a terminat stagiatura și cere șefului îndrumări: cum se face calculul gestiunii economice asupra stocurilor supranormative. Indicațiile tipului o fac pînă la urmă să plece la bibliotecă:

— Caută în cartea cu normative...

Un telefon sună și singura mămică din birou află că fiul ei a mai spart o vază și că nu vrea să-și bea laptele.

La un moment dat toate aceste activități sînt lăsate baltă, fiindcă în birou intră Fata Bătrînă, care le aduce îmbucurătoarea veste că s-a redus coeficientul taclalelor de la 1,5 la 1,3. Discuțiile continuă pînă cînd începe jumătatea de oră de pauză, sau mai bine zis de stat la coadă pentru cumpărarea mîncării care se consumă pînă la ora 11 (pauza e la 9,30).

Cafeaua fiind băută, mîncarea fiind mîncată, mămica aflînd că și fiul ei și-a băut laptele, șeful găsind greșeala pe FORTRAN, Paris-Match-ul fiind citit, cu toții sînt nevoiți să-și caute altă treabă.

Stagiara începe să corecteze niște foi dactilografiate, care deși poartă indicativul SECRET sînt arătate și studentului practicant, care pînă atunci scrisese o scrisoare părinților, cooperatori din județul Galați.

Lucrarea cea mai importantă, la care contribuie și cititorul de revistă și cei doi care discutaseră despre casă este evident programarea concediilor. (Ne aflăm în luna martie.) Discuțiile sînt foarte aprinse pentru că doar doi pot să plece în august. Aproape că iese cu plînsete, pentru că stagiara, pusă să plece în decembrie, are întîlnire cu amicul ei cu mașină cu număr negru în august.

Un telefon le strică plăcerea tuturor pentru că Monsieur (directorul adjunct) cere o lucrare care plecase, nu ajunsese și este găsită, bineînțeles, pe biroul șefului care urlă de zece minute la stagiară că i-o dăduse ei.

Apropiindu-se ora de plecare cei care n-au curs de ridicarea nivelului profesional încep să-și strîngă lucrurile. (Știți care...).

La trei fără zece se iese din birou și se coboară pe scară. Totul e astfel socotit ca fix la ora trei cele zece etaje să fie coborîte și poarta deschisă de portar.

O zi de muncă s-a terminat și stagiara nu uită să-i strige mămicii (cu băiatul mofturos) să-i aducă a doua zi mohairul să-l vadă.

COADA DE CÎINE

A fost odată un cățel. Ia spuneți-mi voi copii, vă plac vouă cățeii?

Mie-mi plac. Îmi plac și pisicile de exemplu, deși eu nu sînt copil, sînt om mare.

Cică a fost odată un cățel care s-a născut fără coadă. Și asta era o mare rușine în neamul lor cîinesc.

Și-atunci s-a făcut un consiliu al principalilor cîini din familia lor. Cîinele Venceslas, unchiul lui Zgudulică, cel născut fără coadă, zise:

— Să-i comandăm o coadă de plexiglas.

Dar madam Ciorchină, o rudă mai de departe, cu o labă frîntă și o stea mare albă în frunte zise:

— Să-i comandăm mai bine o coadă de ebonită.

Dar tatăl lui Zgudulică, pe nume Sandu, zise:

— Mai bine să-i stimulăm creșterea naturală a cozii, ca să poată și da din ea.

— Adică cum să dea?, întrebă Venceslas.

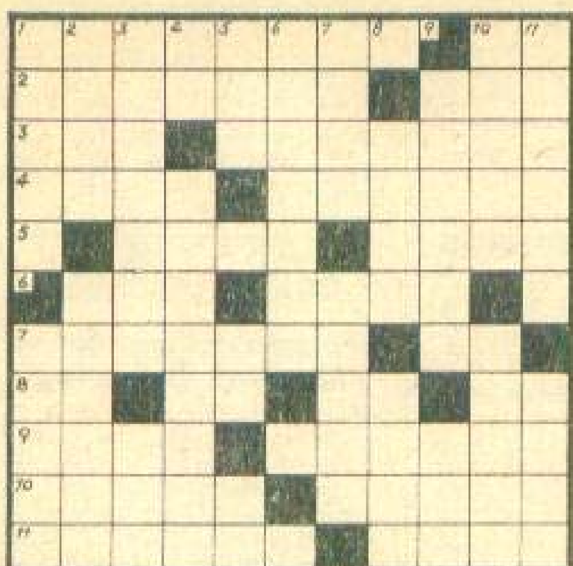
— Adică să dea din coadă, explică tatăl.

Și-atunci fu chemat un doctor, pe nume Sandu Cînepă, care nu era cîine, era intrus. Fiind viezure.

Și-i făcu transplant de coadă de la o vulpe moartă cu două ore mai devreme. Și iată-l atunci pe bietul Zgudulică cu ditamai coadă de vulpe abia tîrînd-o după el și murind într-o zi atacat de dihori, căci deși transplantul reușise, coada de vulpe nu era o soluție organică.

Tîlcul e clar. Să nu-ți pui coadă de vulpe, cînd n-ai nici măcar o coadă de cîine.

DUMITRU DINULESCU

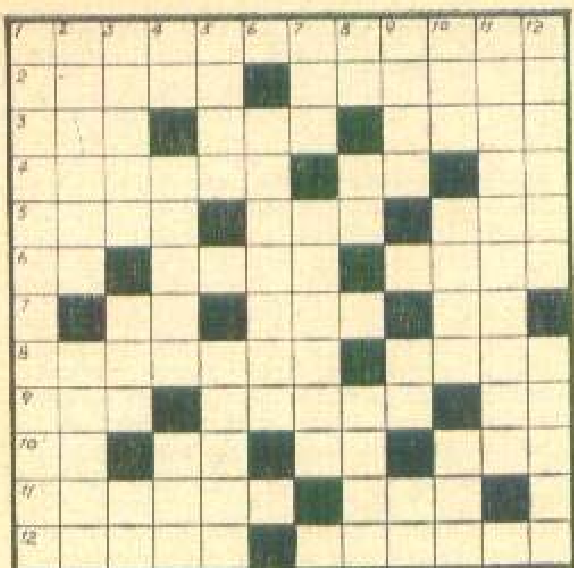
SIMFONIA DELTEI

ORIZONTAL : 1) Pasăre rară cu o înfățișare foarte originală, care trăiește în colonii (cele mai mari la Buhaiova și Matița) și cuibărește numai în Delta Dunării și-a Volgăi (pl.) — Vitamină. **2)** Sat pe malul vestic al lacului Razelm, în preajma căruia se află cetatea Heraclea, existentă încă de pe timpul lui Constantin cel Mare — Rîu în America de Sud. **3)** Un compot pe terminate... ! — Drumeț cu lotca pe mirificele cărări de apă ale Deltei. **4)** Cîrd de păsări, din cele peste 300 de specii ce trăiesc în regiunea gurilor Dunării — Localitate pe canalul Sulina, aproape de Mila 24, unde funcționează o stațiune stuficolă experimentală, un muzeu al Deltei și un complex turistic. **5)** Cum se cer a fi băuturile pe caniculă — Localitate în India. **6)** Începuturile dadaismului ! — Diminutiv al Niculinei. **7)** „Bulboana lui...", povestire de Mihail Sadoveanu — Nicolae Popescu. **8)** Casier ! — Asin ! — Petre Olteanu — Acum, înainte de amiază ! **9)** Fluviu în Transcaucazia — Localitate la 14 km vest de Tulcea, cu importante zăcăminte de baritină, al cărei nume se pare că provine de la peștele somn, destul de frecvent în bălțile din apropiere. **10)** Mic mamifer din familia jderului, care trăiește în zonele de plaur ale Deltei, fiind vînat pentru prețioasa sa blană cafenie-roșcată — Pește ce trăiește în special în apele salmastre ale lacului Razelm, făcînd parte din cele circa 10 milioane kilograme ce se pot pescui anual în Deltă. **11)** Oprire la Ilgani, Maliuc, Mahmudia sau Sf. Gheorghe — Pasăre mult căutată de vînători în luminișurile stufărișului, provenind din regiunea siberiană, cu o mare varietate de specii : catifelată, neagră, sunătoare, fluierătoare etc.

VERTICAL : 1) Răcoritoare mult căutată în Deltă, dat fiind că apa de aici se poate consuma, fără riscuri, numai fiartă prealabil — Romancier francez de anticipație care, în cadrul unei călătorii în România, în anul 1892, a fost plăcut impresionat de forma amfiteatrală a Tulcei și de golful format de Dunăre în dreptul orașului. **2)** Animal de vînat cu blană prețioasă, asemănător unui cîine, semnalat în bogata faună a Deltei — Rege persan (522—486 î.e.n.) care a trecut cu flota sa pe brațul Sf. Gheorghe, în anul 514 î.e.n., în drum spre Isaccea, unde a debarcat spre a porni contra sciților. **3)** Țărm de mare, cu cel mai bun nisip, continuarea în dreptul Deltei al celui de la Mangalia la Mamaia — Monstru marin. **4)** La intrarea în Isaccea ! — Ghiol în apropiere de Mila 23, unde, cu concursul localnicilor, s-a realizat documentarul cinematografic „Printre pelicani". **5)** Poate fi și de mare dar nu mai poartă șa — Bine ! — Apel ! **6)** Oxid de aluminiu produs în marea uzină recent construită pe platforma industrială a orașului Tulcea. **7)** Termen de respect, la țară, pentru femeia vîrstnică — Gen de făraș cu care se scoate apa din luntre. **8)** La bîtlanul din Atlantic ! — „Grădina lui...", zonă a pădurii Letea, la 2 km de Periprava, unde caracterul luxuriant al vegetației (plopul alb înalt de 25 m, vița sălbatică, dar mai ales liana „periploca graeca") apare mai pregnant. **9)** Sat în dreptul Milei 13, pe canalul Sulina, importantă bază de plecare pe diferite itinerare în Deltă — Arbore de pîine din Gabon. **10)** Insulă plutitoare, cu cel mai bun stuf din Deltă, cu suprafețele cele mai mari în zona lacurilor Puiuleț, Puiu, Roșu, la est de Caraorman — Drum modernizat. **11)** Muncitorul de bază al Deltei — Plantă erbacee cu tulpina dreaptă și numeroase spiculețe, care crește în zona de uscat a Deltei, laolaltă cu măcrișul de apă, izma de baltă și stînjeneii galbeni.

Dicționar : CLE, ASRA, RION, ORC, TLAN, OBA.

GH. GALEA ▪
GALAȚI

BUCOLICE

ORIZONTAL : **1)** Caracterul periodic al unor minunate manifestări pastorale-folclorice, printre care cităm : „Sîmbra oilor", „Nedeile", „Sînzienele", „Alesul" etc. **2)** Scriitor român (1819—1859), prieten cu V. Alecsandri, care îi datorează printre altele balada „Miorița", descoperită de el cînd era surghiunit la mănăstirea Soveja — Adăpost de iarnă pentru oi (reg.). **3)** Țesătură groasă de lînă din care se fac haine țărănești — Dumneata (abr.) — **Poet clasic și gînditor englez ale cărui lucrări de început sînt scrise în spiritul poeziei pastorale („Pastorală", „Pădurea din** Windsor"). **4)** Vechi obiceiuri pastorale specifice unor regiuni montane, de întîlnire, petrecere și tîrg, la date fixe, legate de calendarul vieții păstorești — Cap de berbec ! — Adus la urmă ! **5)** Suprafață la marginea tăiată a unei cărți — Veche măsură de capacitate — Doctor în științe (engl.). **6)** Horia Stănescu — Soția păstorului Faustulus, care ar fi crescut pe Romulus și Remus, legendarii întemeietori ai Romei — Jucător de la Dinamo ! **7)** Cal — Pisică sălbatică — Mircea Enescu. **8)** Împărat roman (?—314) supranumit și „tracul", originar dintr-un sat din Moesia, unde în tinerețe a fost păstor — Pictor flamand (1620—1664), care a creat o serie de frumoase tablouri din viața de la țară. **9)** Rodește pe lîngă „ți-ța-oii" — Tînăr și frumos păstor din Frigia, iubit de zeița Cybela, pe care trădînd-o, aceasta îi ia mințile, iar el se automutilează (mit.) — Net ! **10)** Nota bene — Sine qua non-ul vieții pastorale — Diftong — Faptul de a duce oile vara la munte. **11)** Scriitor și publicist român (1858—1920), autorul unui volum de „Sonete patriarhale" — Oaia neagră ! **12)** Ovină sălbatică considerată strămoș al raselor actuale de oi — Județ unde pe platoul montan „Fîntîna Dorului", din apropiere de Valdeeni, s-a desfășurat Festivalul interjudețean de folclor pastoral.

VERTICAL : **1)** Migrațiune periodică a păstorilor și a turmelor de oi, vara de la șes la munte și iarna de la munte la șes. **2)** Pictor flamand (1577—1640), autorul tabloului „Peisaj cu un cioban" — Compozitor francez (1782—1871), autorul operei „Păstorița castelană". **3)** Poet persan (sec. X—XI) — Organ de mașină — Luca Herescu. **4)** Des ! — Vîrste — Vocale în operă ! **5)** Localitate în U.R.S.S. — Grad ofițeresc. **6)** Poet grec (sec. III î.e.n.), a lăsat o culegere de „Idile", poeme în hexametri în care predomină poezia pastorală, bucolică și care ar fi servit de model pentru „Bucolicele" lui Vergiliu. **7)** Așii în retur ! — Regret. **8)** Jumătate oaie ! — Nu — O zi de la... oieri ! **9)** Golf pe coasta Insulei Cuba — Marin Stănescu — Acul ! **10)** În centrul Davos-ului ! — Compozitor român (1847—1925), autorul cîntecului „Păstorul" — Făcut din fructe stoarse. **11)** Domn al Țării Moldovei (de două ori în perioada 1552—1568), care îl ajută pe Mircea Ciobanu să-și reia tronul Țării Românești. **12)** Mare muzician român (1881—1955), autorul prelucrării, în Rapsodia a II-a, a cîntecului popular „Biroiță" — Așezare păstorească de vară la munte sau în afara satului, adăpost și loc de preparare a produselor din lapte.

Dicționar : DSC, MAAS, ASADI, IODI, NIPE.

NICOLAE ARAGON ■ BUCUREȘTI

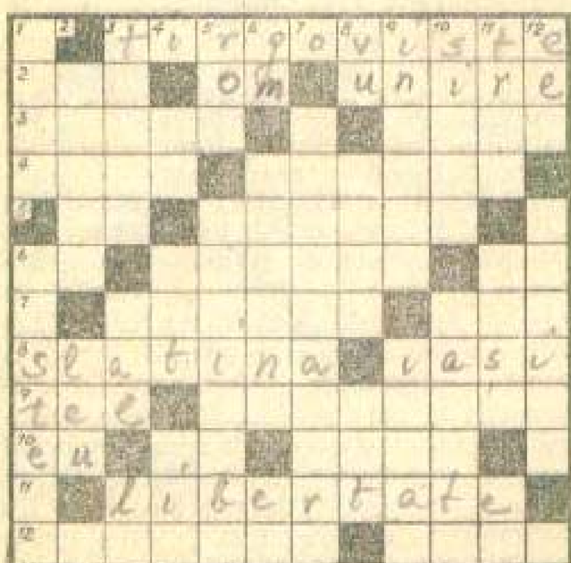
LITERARĂ

(Rebus criptografic : 4, 2, 2, 6)

TRAIAN IVANA — Slatina

ITINERAR ISTORIC

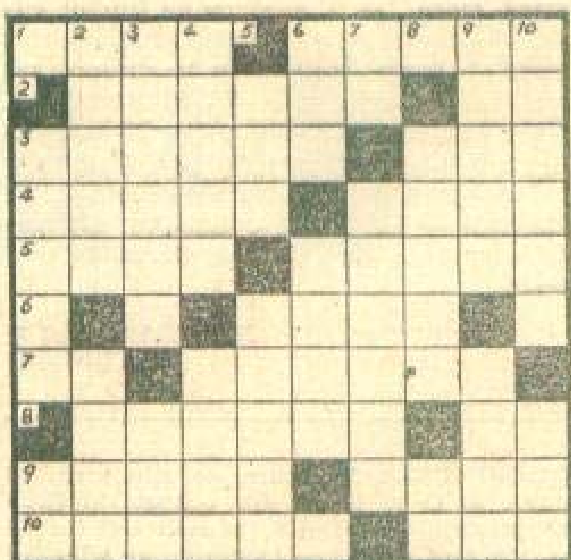
ORIZONTAL: 1) Fostă capitală a Țării Românești, din ale cărei obiective istorice și patriotice se distinge complexul Curtea Domnească, adăpostind umbrele de taină ale marilor domnitori munteni, precum și un bust amintind figura marelui revoluționar Tudor Vladimirescu, ucis aici la 1821. **2)** Localitate în Japonia — Cel mai de preț capital în societatea socialistă — Istoricul act de la 1859, ale cărui importante documente se întîlnesc în muzeele de la Iași și Focșani, aflate în clădirea de reședință a domnitorului Al. I. Cuza și respectiv în clădirea Comisiei Centrale, creată în 1859 pentru a pregăti unificarea legislativă și instituțională a celor două Principate. **3)** Monumentul său din Calafat cinstește eroismul ostașilor români în luptele pentru cucerirea independenței de stat a României de la 1877 — Sat în Maramureș. **4)** În acest loc (reg.) — Oraș moldovean în care se află înălțată statuia celui care la 10 ianuarie 1475 a dobîndit o strălucită victorie în marea bătălie de la Podul Înalt, precum și mausoleul Peneș Curcanul, cinstind memoria celor care și-au dat viața în luptele pentru cucerirea Plevnei. **5)** Începe sărbătoarea! — A da onorul. **6)** Bună! — Clădire din Cluj-Napoca unde în 1894 s-a judecat procesul Memorandumului, în care au fost condamnați numeroși conducători ai Partidului Național Român. Azi clădirea adăpostește Muzeul etnografic al Transilvaniei — Catene! **7)** Comună în județul Prahova unde vom poposi la Muzeul Doftana, amenajat în clădirea de tristă faimă a închisorii în care au fost întemnițați țăranii răsculați în 1907, precum și un număr însemnat de comuniști și luptători antifasciști care au transformat închisoarea într-o adevărată școală de educație comunistă — Localitate în R. P. Ungară. **8)** Oraș în județul Olt, în al cărui muzeu de istorie sînt conturate momente importante legate de răscoala din 1907, de entuziasmul revoluționar de la 1848, precum și de lupta oamenilor muncii reuniți într-o puternică organizație, odată cu crearea Partidului Comunist Român în mai 1921 — Mare oraș moldovean legat prin tradiții de aproape toate evenimentele culturale, patriotice și revoluționare ale țării. **9)** Ideal — Localitate în județul Alba unde o placă comemorativă consemnează locul luptei dintre oștile lui Mihai și cele conduse de generalul Basta. **10)** Pronume personal — Început (fig.) — În esență neclar! **11)** Concepțiile marilor bărbați ai neamului, anticipînd viitorul luminos al României... **12)** ... consfințite în cartea de aur a patriei (pl.) — Organul „Socialismul", în a cărui redacție din strada Academiei din București se deschidea la 8 mai 1921 Congresul de constituire a P.C.R.

VERTICAL: 1) Neam de viteji imortalizat prin monumentul „Tropaeum Traiani", ridicat în anii 106—109 e.n. în apropiere de Adamclisi — Localitate de pe Valea Prahovei, în care se află monumentul „Ultima grenadă", ridicat în memoria eroilor căzuți în luptele de aici. **2)** Comună în județul Sălaj unde s-a înălțat bustul lui Simion Bărnuțiu, cel care în discursul rostit la Blaj în mai 1848 a preamărit triumful libertății și a proclamat în numele delegaților libertatea și independenta națiunii române — Reprezentat în „Statuia geniului" din Capitală, împreună cu patru ostași geniști, creație a sculptorului Spiridon Georgescu, aducînd un omagiu eroismului ostașilor români. **3)** Localitate în județul Hunedoara unde poate fi văzut „Gorunul lui Horia", monument al naturii și în același timp monument istoric care amintește de conducătorul marii răscoale țărănești din 1784 — Organ vegetativ — Spetează. **4)** Unu și una! — Din Creta! — Intrare în anotimp! **5)** Culoare — Aici lîngă Sibiu a fost înălțat un monument omagial pe locul marii bătălii din octombrie 1599, în care Mihai Viteazul a învins oastea lui Andrei Bathory. **6)** Gem! — Comună din județul Gorj unde se află muzeul memorial Ecaterina Teodoroiu, în casa în care s-a născut eroina de la Jiu — Cămăși rustice. **7)** În această localitate,

două plăci memoriale instalate la picioarele podului de peste Neajlov și o cruce ridicată de Șerban Cantacuzino în 1682 amintesc de marea bătălie din august 1595, pe care Bălcescu o socotea „briliantul cel mai strălucit al cununei gloriei române". 8) Cap de vultur! — Colecție de decari — Cel al eliberării întregului teritoriu al României, la 25 octombrie 1944, este evocat în „Monumentul ostașilor români", înălțat la Carei. 9) A conferi marmurei dimensiunile nemuririi — De numele acestei mici localități din județul Teleorman este legat unul dintre evenimentele istorice ale revoluției de la 1848, cînd la 9 iunie Ion Heliade Rădulescu a citit în fața țăranilor programul revoluției. 10) A pune pe poziție — Oraș dunărean în care se poate întîlni statuia celui care a fost sufletul actului istoric al Unirii din 1859, precum și busturile lui Spiru Plăcintaru, erou al evenimentelor din 1907, și al lui Spiridon Vrînceanu, erou al revoltei muncitorești din 1916. 11) Numeral — Rîu în nordul țării, de care este legată fapta eroică a ostașului genist Eftimie Croitoru — Dînsa. 12) E cu dînsul! — Cunoscut istoric român, autor al lucrării „Din istoria României".

Dicționar: ABE, ATEL, GIC, ECLA, EEL.

ANTON MOREANU ■
BRĂILA

ÎNCĂ UN AN (SURPRIZĂ)

ORIZONTAL: 1) Cel mai bun — Servea odinioară. **2)** Ceartă oltenească — **Anul trecut... invers! 3)** Poftim — Doarme! **4)** Bee! — **Perfid. 5)** Carte mare — La dreapta, Boian! **6)** Cafe! **7) Nule** — Dumneata și mai intim. **8)** Întins — **Eva! 9)** A se așeza — Nu duc lipsă. **10)** Tachinări (reg.) — **Singură.**

VERTICAL: 1) Dune din regiunea munților Tibesti — **Sec! 2)** Portochelari — **A alege. 3)** Monedă romană — El! **4)** Sinus (abr.) — Notă muzicală. **5) Pianist și compozitor cubanez** — Ciclopul mărilor. **6) Istria!** — Calciu. **7) Cant!** — Domnișoară. **8)** Măsură pentru cereale (Ban.) — **Meu! 9)** Articol posesiv — Avocat (abr.). **10)** Cu el... la țară! — Începutul alfabetului!

Dicționar: ABO, NIN, MET.

TOMA MICHINICI ■
BUCUREȘTI

DE ANUL NOU

(Monoverb cu incastru anagramat: xxxxxxxN)

GIUSEPPE ISPAS — P. Neamț

...ȘI IAR DE ANUL NOU

(Monoverb eliptic anagramat: (6), 2, (4)=10

CONSTANTIN CERNEA — București

LA TEATRU

(Sinagramă: 6)

CORALĂ

CORNEL CAMPAN — G. Humorului

HOTAR DE ANI

ORIZONTAL: 1) Popasuri vesele în cursa anilor. **2)** Coboară iarna de la munte — Vehicul de sezon pentru gospodarul prevăzător ! **3)** Purcel cu flori și panglici purtat de colindători — Le-a nins un pic pe creștet... **4)** Ani mulți, ani mulți și viață făr-de moarte. **5)** Sec ! — Două sau mai multe cărări ! — Eu zic că e de-ajuns. **6)** Mulți ani !... — ... la temă ! — Cîrjă de gheață. **7)** Fața de un an și jumătate ! — Pornit dar nu cu tot elanul ! — Carte ! **8)** Acum e acum... — Ca bradul... — Caiet! **9)** Răvașe cu urări trimise și primite de sărbători. **10)** Anul trecut... cînd vocalele au fugit ! — Refren cu capra — Verb conjugat la plecare. **11)** Făcută de oaie — O urare pentru fiecare, în clinchet de pahare. **12)** Vestește noaptea ce se-apropie... — ... și oaspetele drag și mult așteptat.

VERTICAL: 1) Deliciul plăcintelor... cu multă sare — A conserva prin fum. **2)** Preparată (vorba vine) dintr-o costiță și apoi învelită-n foi de viță — Izvoare de apă vie — Timp nelimitat ! **3)** Vesela ! — Copilul născut în noaptea cu pricina (2 cuv.). **4)** Ceva pe-alese — Cuvînt, izvor de rîs și veselie. **5)** Flori, cupe multicolore — Spărgător de lemne pentru rebusiști — Curge !... **6)** ... înghețată. **7)** Cei din Țara de Sus — Făcută de pomină (fig.). **8)** Face gura mare, mare... — ... aproape de fundul vasului — La fel ca nouă ! **9)** Steaua... de departe — Popas obligatoriu în drumul semințelor spre brazdă. **10)** Întîmpină și Anul Nou cu multă căldură — Ziua de ajun într-o accepțiune obișnuită. **11)** Musafiri așteptați în noaptea de revelion... la televizor — Un fel de colindător. **12)** Bucată bună de gură — Moș Gerilă în travesti.

MIRCEA GUJA ■
BUCUREȘTI

ZI DE ZI

ORIZONTAL: 1) Urare de zile mari (3 cuv.). **2)** O zi ieșită din comun. **3)** Ziua rebusistului ! — 1 și 2 ianuarie ! **4)** Carp ! — Vis fără veste ! — Duminici pe sfîrșite ! **5)** La zi pe stadioane — Oraș în Brazilia. **6)** Pune capăt zilelor — A face zile negre. **7)** Vine după luni (de zile) — Expresul de noapte. **8)** Rîu ce se varsă în lacul Balhaș — Din noapte în noapte ! — Industrie (abr.). **9)** La sfîrșit de săptămînă... — ... la sfîrșit de săptămînă ! **10)** Cam cît toate zilele — Omul zilei (fig.).

VERTICAL: 1) Într-un cuvînt, la zi ! — A plimba cu ziua. **2)** 365 de zile (pl.) — Faptul zilei (dis-de-dimineață). **3)** Zi purtată de un ranchiunos. **4)** În cuvă ! — Cu schimburi de zi și de noapte — Să nu zici nimic ! **5)** Plată la zi — Unu pe zi ! **6)** Viața noastră cea de toate zilele — Aproape de mine ! **7)** Și invers ! — Bunul celor șapte ani de acasă ! — Bianu Sanda. **8)** Trei într-o săptămînă (ăăă !) — Făcut prin... soare ! **9)** Numărul ... — ... la zi (fem. pl.) **10)** Azi, mîine... — Mintenaș (poet.).

Dicționar: IPU, UZI.

LIVIU PINTILIE ■
BUCUREȘTI

SENTINȚA ÎN ALB

Am scris despre un abandon vinovat petrecut în decorul alb al muntelui acoperit de zăpadă viscolită în urmă cu trei ani şi, mai apoi, despre o altă tristă întîmplare trăită în acelaşi decor de un grup de studenți bucureşteni. Credeam că niciodată nu mă voi întoarce spre un subiect care să aibă un punct de plecare similar.

Un caz recent însă, al cărui „prim act" s-a consumat în acelaşi decor, m-a impresionat în asemenea măsură prin dramatismul implicațiilor sale, prin întrebările care au răscolit conştiințele acelor minunați tineri, băieți şi fete, care mînuiesc cu dezinvoltură calculatoarele electronice rămînînd cu suflete de copii, suflete încărcate însă de o profundă înțelegere a ideii de responsabilitate umană, încît m-am hotărît să îl scriu.

După lungi discuții cu cei care au trăit întîmplările (şi pentru care din motive înțelese am folosit nume convenționale), rememorînd cronologic povestea lor, am avut senzația că privesc un film — filmul unor întîmplări adevărate.

1. Băncile din lemn ale sălii de judecată sînt pline cu oameni care au intrat sfioşi, şi-au făcut loc tăcuţi, privind apoi cumva miraţi şi respectuoşi spre cei care şedeau la masa completului de judecată, în robe negre, cu guler alb, scrobit, cu expresii grave, preocupaţi de dosarele care le trec prin faţă, la fel ca şi oamenii care îşi susţin fiecare cererea pentru dreptate. Doar grefiera, o blondă căreia roba neagră îi vine foarte bine, e mereu zîmbitoare, mai ales că banca din faţă e ocupată de cîţiva avocaţi tineri, stagiari.

E trecut de ora prînzului, dar cum lista de pricini e lungă şi judecata abia a trecut de jumătatea ei, judecătorii schimbă priviri cu subînţeles. Grefiera a şi dus la gură microfonul sistemului de amplificare, spunînd cu vocea ei puţin alintată : „Cauza a 13-a... Dan Murgu, Violeta Stanca...", începînd deci ceea ce în procedură se numeşte „strigarea pricinii", însă gestul preşedintelui o opreşte şi din faptul că îi restituie dosarul înţelege şi rectifică, anunţînd : „Pauză o jumătate de oră."

Odată cu judecătorul se ridică în picioare toţi cei care asistă la dezbateri. Cel care se ridică ceva mai tîrziu, oarecum surprins de această mişcare, e un bărbat cam de 45 de ani, elegant, profesor la universitatea din localitate, cunoscut de toţi ca un mare specialist. În timp ce oamenii părăsesc rînd pe rînd sala, profesorul se reaşază în colţul băncii lui. Priveşte spre nişte băieţi şi fete, studenţi de-ai lui, şi pare mîhnit. Privirea i se opreşte mai întîi asupra degetelor albe ale mîinilor Violetei, care se convulsionează nervoase, împletindu-se şi despletindu-se, în timp ce se îndreaptă spre ieşire cu paşi egali, cu capul în pămînt, şi şi-o aminteşte privindu-l cu ochii ei mari, frumoşi, adînci, umbriţi de o undă de tristeţe şi spunîndu-i : „Credeţi că mi se cere o jertfă ?... Sau nu, că mă jertfesc într-o pornire fanatică ?... Dar cine poate să ştie mai bine ca mine ce se petrece în sufletul meu ?..."

Îl trece apoi prin dreptul privirii Matei, premiantul anului lor, un băiat înalt, slab, miop, mereu însoţit de prietena lui, Maria. Îl vede ieşind şi el cu capul în pămînt, îngîndurat, urmat de Maria, aşa cum pe la ţară, prin unele sate se mai obişnuieşte ca bărbatul să fie urmat la un pas distanţă de femeia lui, şi şi-l aminteşte cînd într-o discuţie, în cabinetul său de lucru, i-a spus : ... „E ciudat cum a intrat zăpada în vieţile noastre... Ne-a orbit cu albul ei..."

Îl vede ieşind din sală acum pe Mircea, sportivul brunet, drept ca o statuie, cam încrezut şi, mai ales, ţîfnos şi precipitat în tot ce spune... Ca şi atunci cînd, în urmă cu două luni, îi spunea revoltat : „Florin nu mai are ce căuta printre noi ! E un criminal !..."

După el, iese Ioana, studenta frumuşică, mai în vîrstă cu un an decît colegii ei, pieptănată simplu, cu puloverul ei negru, cu gît înalt, strîns pe corp, scoţîndu-i în evidenţă liniile bustului, care îi adresează în trecere un zîmbet discret. Parcă o aude întrebîndu-l, arătînd cu degetul spre ecranul calculatorului : „Oare maşinăria asta infernală, care face sute de mii de calcule pe minut, poate să caute definiţia fericirii ?... Eu cred că e dreptul fiecărui om să numească în felul lui fericirea... Nu ?..."

Sala de judecată s-a golit şi profesorul îşi aminteşte că nu l-a văzut pe Florin. Deci, înseamnă că nu a venit la proces. „Ciudat şi complicat şi acest băiat atît de sensibil...", îşi spune în timp ce îşi aminteşte de figura lui spunîndu-i : „Mă simt teribil de vinovat... Dar nu vă pot explica exact pentru ce..."

Nu este nici Dan, explicabil, a aflat că s-a depus din partea lui o hîrtie la dosar şi mîhnirea care se poate citi pe faţa profesorului se adînceşte parcă amintindu-şi-l pe Dan, şezînd cumva adunat în el, palid, cu privirea fără expresie şi întrebîndu-l : „Vi se pare ciudat că există un om pe care nu îl mai interesează nimic ? Trebuie să admiteţi aşa ceva, fiindcă pe mine nu mă mai interesează nimic, absolut nimic... Poate asta înseamnă un fel de a muri... Poate."

Ridicîndu-se şi el, plimbîndu-şi privirile ca un far care îşi roteşte semnalizarea peste pereţii şi mobilierul sălii de judecată, se opreşte pentru cîteva clipe în dreptul mesei grefierei, se uită la dosarul cu coperţi roz pe care sînt scrise numele ce grefiera începuse să le strige şi îşi spune în gînd că aceşti băieţi şi fete ar fi meritat fericirea de care au fost atît de aproape, dacă nu s-ar fi întîmplat...

2. Un foc de tabără aruncă luminile pîlpîitoare, inegale, ca o mică explozie solară, peste întreaga vale a muntelui, aşa că se văd şi corturile rînduite ca la armată. În jurul focului, şezînd turceşte sau pe burtă, sînt Dan şi Violeta, Florin cu Brînduşa — o fată cam micuţă, cirnă, cu ochii neastîmpăraţi —, Matei cu Maria — o fată nu frumoasă, dar cu un aer de maturitate şi distincţie în simplitatea ei —, Ioana şi mai aparte, ca şi cum ar fi singur, Mircea.

Liniştea coboară pe versanţii muntelui, se scurge chiar şi din văzduh, ca o ninsoare aurie a lunii. Vocea lui Dan are în ea ceva de taină, ceva nefiresc, de aceea toţi îl ascultă.

— Era ciudat baciul acela pe care l-am cunoscut la stînă... Cu părul şi barba albă, fumînd mereu dintr-o pipă îndoită care aşa cum îi cădea în barbă aveai impresia că însăşi barba lui albă fumegă mereu, aburindu-i faţa şi privirea.

— De ce era aşa ciudat ?, îl întreabă Brînduşa, care îşi îmbracă trenciul.

— Era ciudat, cum să vă spun ?... Vorbea rar, cu cuvinte puţine şi părea că vocea lui vine de departe... Cunoştea semnele cerului şi ale pădurii, ştia toate plantele, ştia cum se va schimba vremea...

— Asta ştiu mulţi bătrîni ţărani !, intervine în discuţie Matei.

— Spunea teribil de frumos povestea aceea cu flăcăul plecat din sat pe cărările cunoaşterii şi care trăieşte în şapte zile cît alţii în şapte ani. Aşa cum spunea el povestea, înţelegeai foarte bine că este o metaforă despre aventura cunoaşterii care ne multiplică trăirea, dacă nu chiar o metaforă despre pătrunderea în cea de a patra dimensiune a existenţei noastre...

— Hai să fim serioşi !, îl întrerupe sportivul care mestecă un fir de iarbă în colţul gurii.

Dan pare însă imperturbabil :

— El mi-a spus într-o noapte, acolo, la ruinele sanctuarelor, unde v-am promis să vă duc, povestea horei zînelor ; şapte zîne albe cu părul din razele lunii şi şapte zîne negre cu părul din firele întunericului rotindu-se într-o horă care le contopeşte, adică zilele şi nopţile sînt cele care se contopesc şi de aceea cel care le priveşte hora e dintr-o dată şi tînăr şi bătrîn, adică e în afara timpului.

Matei simte nevoia să îşi potrivească din nou ochelarii ca să îl poată privi mai bine. Cel care vorbeşte e însă Florin :

— Ca poezie merge... Ca poezie.

Violeta pare că vrea să îl apere pe Dan :

— Poate e mai mult decît poezie. Sînt atîtea lucruri pe care nu le pricepem.

Mircea intervine din nou cu vocea lui tărăgănată, ca şi cum ar arunca întrebările în silă :

— Vrei să spui că şi tu ai trăit vreodată senzaţia de a fi în afara timpului ?

Dan se pare că nu l-a auzit întrebarea sau îl ignoră, fiindcă continuă cu aceeaşi voce :

— Într-o noapte ca asta, cu lună plină, baciul acela cu barba fumegîndă a spus că i-a venit vremea, că i s-a făcut semn să plece pe cărarea aruncată de lună pînă departe peste piscurile

munților, s-a ridicat de lingă un foc ca acesta și...

— Și nu s-a mai întors ? îl întreabă Matei, intrigat de pauza făcută de Dan.

— Nu...

Brindușa se ghemuiește în brațele lui Florin, care folosește prilejul spre a o cuprinde ocrotitor.

— Mie mi s-a făcut frică !

Maria consideră și ea că s-au speriat îndeajuns :

— Era vorba că ne jucăm de-a purificarea. Obiceiul acela vechi cu săritul peste foc.

— Gata ! Haideți !

Mircea o prinde de mînă pe Ioana smucind-o de la pămînt, iar ceilalți îi imită. Ultimii care se prind de mînă, cumva ritualic, privindu-se în ochi, cu obrajii îmbujorați de reflexele flăcărilor, sînt Violeta și Dan.

Primii care sar peste flăcări ținîndu-se de mînă sînt Florin și Brindușa, urmați de Matei și Maria, care, ciudat, execută saltul cel mai înalt, trecînd peste foc cu picioarele larg deschise, ca într-o plutire, apoi Mircea și Ioana și, în fine, Violeta și Dan.

Maria și Matei se privesc zîmbindu-și, fericiți de reușita saltului lor, Florin o ține la piept pe Brindușa, care respiră precipitat, emoționată, Dan o duce pe Violeta în brațe lingă foc, în timp ce Ioana își trage mîna dintr-a lui Mircea venind singură aproape de foc, privind flăcările cu tristețe.

3. Pîrîul de munte are apele zăgăzuite de un baraj format din bolovani și glii de pămînt, astfel încît apa s-a strîns într-un fel de bazin. Băieții și fetele se zbenguiesc, stropindu-se în apa prea mică pentru a înota.

Dan iese din apă cu Violeta de mînă și tălpile lor desculțe lasă urme umede pe pietre. Cum Dan se oprește o clipă pentru a le privi, Violeta, grăbită și înfrigurată, îi face semn să o urmeze :

— Dane ! La ce te uiți ?

— La urmele pașilor noștri.

— Urmele ?... Nu se mai văd. S-au șters.

— Poate le-a furat soarele.

Violeta îl privește uimită, dar așa cum e pătrunsă de frig parcă ți-e milă de ea, de aceea Dan o cuprinde pentru a o încălzi, pentru a o ocroti împotriva unui pericol pe care parcă numai el l-ar înțelege. În timp ce se întind la soare pe pătură, Brindușa care trece în fugă urmărită de Florin îi stropește. Violeta rîde, dar Dan, întins pe spate, privește fix spre cer. Privirea lui absentă o cam deranjează pe Violeta, care rupe o floricică, cu care îl atinge în ureche, dar Dan nu reacționează. Îi șoptește, apropiindu-și buzele de urechea lui :

— Nesimțitule...

— Ce-ai spus ?

Cum Dan privește în continuare spre cer, Violeta e și mai intrigată.

— La ce te uiți acum ? Doar nu or fi urmele pașilor noștri și în cer ?

— Mai știi ? Dacă le-a furat soarele ?

— Te-am gîdilat cu o floare în ureche și nici nu ai simțit... Parcă erai mort.

— În clipa aceea poate eram mort cu adevărat... Ce culoare avea floarea ?

— Parcă albastră...

— Culoarea eternității. Și a neființei.

Violeta se ridică în genunchi, privindu-l.

— Ce-i cu tine, Dane ?...

— Nimic... Stai așa, să te văd în soare...

Violeta își aruncă părul pe spate, zîmbind, într-o poză de actriță alintată, dar urmărind privirea lui Dan care poposește pe părul ei, pe obraji, pe buze, pentru a se opri apoi în ochii ei, presimte că în sufletul lui Dan se petrece ceva și dăruindu-se privirii lui ochii i se umezesc.

4. Într-o casă construită odinioară de oameni bogați, familia Stanca ocupă holul imens cu scară interioară, o cameră și bucătărie la parter și o cameră sus, la etaj. S-au instalat destul de bine, mai ales după ce holul le-a rămas în exclusivitate, astfel că l-au mobilat pentru o folosire mai intensă decît în destinația sa inițială.

Ieșind din baie, Violeta coboară scările cu cearșaful pe umăr, navighează printre mobile căutînd ceva și se trezește în fața oglinzii. Tentată de muzica ce se aude de la aparatul de radio începe să se bițiie, să ia poze asemeni prezentatoarelor de modă, drapîndu-se în cearșaf în fel și chip. Cînd aprinde lampa de picior observă pe canapea o formă omenească învelită într-o pătură. Se învelește mai bine cu cearșaful, apostrofîndu-l pe cel ce doarme :

— Aici erai, iubitul meu frățior ? Nu am stabilit că eu sînt stăpînă absolută a canapelei ? !

Cel învelit în pătură se face că nu aude. Violeta deschide la maximum aparatul de radio și pășind în ritmul melodiei pornește în continuare în căutarea rochiei, strigînd fratelui ei, ca să fie auzită peste muzică :

— Ai scăpat un spectacol rar ! O prezentatoare a model de-a lungul timpului !... Unde dracu' mi-e rochița ?

Violeta nu termină bine exclamația, că observă rochia ei nouă, crem, pe spatele canapelei unde doarme Florin. Observînd că în parte rochia a fost șifonată, îl smulge pe acesta de pe canapea, încercînd să îi expedieze și un picior în spate.

— Scobitoare ! Mi-ai boțit rochia !

— Stai, obraznico ! Dacă îți trag și eu una...

— Nu am stabilit, ramolitule, că sînt mai tare decît tine ? !

Unul dintre șuturile expediate de Violeta nimerește însă în colțul canapelei :

— Au ! ...Au, piciorul !

— Nu e cazul să ți le strici. Chiar strîmbe cum le ai, tot îți folosesc la ceva... Mă refer la picioarele tale.

— Măgarule !... Nu vezi că mă doare ?

Îngrijorat, Florin îngenunche să îi examineze piciorul, Violeta se preface că o doare rău, dar, profitînd de faptul că se poate sprijini cu mîinile pe spătarul canapelei, îi expediază una cu piciorul lui Florin, de îl așterne pe parchet. Acesta o privește și furios și amuzat.

— Bravo ! Omul te repară la labe și tu...

— Unu ! Mi-ai boțit rochița ! Doi ! Din cauza ta m-am lovit la picior ! ...Cînd vine Brindușa încep o poveste cu frățiorul meu și o anume fată care își face freza în coadă de cal...

Florin nu pare impresionat și ridicîndu-se îi aruncă replica cu un ton nepăsător :

— Și dacă eu îi povestesc lui Dan despre un anume lungan din echipa de baschet care...

Dinspre bucătărie vine mama, mustrîndu-i :

— Doar nu mai sînteți copii ! Vin musafirii și voi vă jucați !

5. Mobilierul holului a fost înghesuit spre pereți, astfel ca să se formeze spațiu pentru dans. Băieții și fetele dansează, spun glume, se tachinează.

Violeta dansează tandru cu Dan, sprijinindu-și bărbia de umărul lui, dar deși dansînd astfel nu se privesc, totuși e clar că nu văd nimic altceva decît fericirea lor. O fată cu pistrui pe față îi examinează o clipă, apoi se adresează unui băiat din apropierea ei, care își umplea paharul :

— Ăștia se iubesc, nu glumă.

— Abia acum ai observat ?, o întreabă băiatul, punînd pe masă paharul și invitînd-o la dans cu o reverență caraghioasă.

Florin dansează cu Brindușa, mai exact dansează unul în fața celuilalt, fiindcă Brindușa ține să își demonstreze mlădierea și simțul ritmului. Zîmbindu-i, Florin o întreabă :

— Nu vrei să îmi spui ceva frumos de ziua mea ?

— Ceva frumos ?... Îți spun în noaptea Anului Nou.

Ioana, care dansează cu Mircea, e mereu atentă la Florin, astfel că are dificultăți cu partenerul care nu prea știe dansa :

— Ai putea să fii mai atent !

— Mai atent ?... Dacă te uiți tot la...

— Măcar să nu mă calci !... Te rog...

Mircea nu îi mai poate răspunde. Ioana, sesizînd că este observată de Florin, își împreunează brațele deasupra capului ca pentru rugăciune, ca apoi onduIîndu-se să și le coboare în lungul bustului și al coapselor. În fața ei, Mircea, privind-o, uită de muzică, încurcînd ritmul.

Brîndușa, poate și pentru a curma demonstrația Ioanei care este inegalabilă, oprește magnetofonul. Florin o privește o clipă mirat, apoi, la semnul ei, parcă își amintește de ceva și face semn cu mîna să fie ascultat :

— Liniște ! ...Ceva foarte grav ! Trebuie să lichidăm o situație rușinoasă, care mai dăinuie în grupul nostru. Este vorba de colegul nostru, Matei.

Matei, care tocmai mușca dintr-un sandviș oferit de Maria, rămîne uimit, cu gura plină, de aceea întreabă Maria în locul lui :

— Ce-i cu Matei ?

Florin continuă la fel de grav :

— Cred că sînteți cu toții de acord că e inadmisibil ca cel mai simpatic tocilar din lume să nu știe dansa !

Maria vrea să spună ceva, dar la semnul lui Matei renunță. Florin se apropie de el cu mîna și degetul arătător întins :

— Mai ales că fiind și gelos, nici pe Maria nu o lasă să danseze... Muzica !

În timp ce Brîndușa pornește banda, Violeta și Ioana îl smulg pe Matei din fotoliu. Încep să îl succeseze, să îl împingă în ritm, iar Matei, ca o păpușă de cîrpă se lasă zgîlțîit exagerat în ritmul muzicii, pînă își ia avînt, face o piruetă și se oprește în poză în fața Mariei, care și ea, cu pași de balerină, intră în ritm și dansează în genul balerinilor care improvizează pe orice ritm. Florin o privește uimit pe Brîndușa, care comentează mai mult pentru sine :

— Uite, parastrăznetul cu ochelari, ce poate !

— Și mumia asta de Maria!, exclamă și Florin.

Matei și Maria își termină dansul cu poză clasică și apoi se înclină spre a primi aplauzele. Matei se simte dator cu o explicație :

— Voi chiar nu știați că am absolvit la Cluj liceul de coregrafie ?

— De la niște muți ca voi cine să afle ceva ? !, îl întreabă Florin care nu și-a revenit încă din uimire. La fel de surprins e și Dan.

— Nu înțeleg... De ce ați renunțat ?

Matei ezită o clipă înainte de a răspunde și strînge mîna Mariei în a lui.

— Simplu... Nu e vorba numai de faptul că port ochelari... E și o debilitate fizică... Am fost silit să renunț... Iar Maria a renunțat fiindcă... Fiindcă așa e ea... Să rămînem împreună.

Liniștea oarecum penibilă este întreruptă la timp de doamna Stanca, care intră cu un tort împînat cu luminări. Toți îi aplaudă intrarea.

6. Sala de mese a cabanei e gătită ca pentru sărbătoare, cu fețe de masă apretate, cu crenguțe de brad în vasele de pe masă, cu ghirlande. Pe un perete, un cocoș de munte împăiat, încremenit cu ghearele negre încolăcite în jurul unei crengi de mesteacăn, privește fix cu cele două mărgeluțe roșii care îi înlocuiesc ochii. Cabana e goală, probabil și din cauza vîntului de afară.

Privind pe geam, Clari, chelnerița cu fustă scurtă și șorț alb dantelat, observă cum pe stîlpii indicatori zăpada viscolită s-a fixat înghețînd în aceeași direcție, astfel că par a purta pelerine albe. E surprinsă cînd aude voci și tropăituri de bocanci la ușă și fuge să deschidă. Intră grăbiți Dan și Florin, care își depun rucsacurile, apoi Violeta, Brîndușa și Ioana, fetele repezindu-se să își scoată mănușile și să întindă mîinile la foc, și Matei cu Maria, ultima fată fiind preocupată să îi curețe de zăpadă pe Matei, căruia aburindu-i-se ochelarii e ca orbit.

Această năvală veselă în cabana pustie o încîntă pe Clari care zîmbește fiecăruia. E și mai mirată cînd ajutîndu-l pe Florin să își depună rucsacul, constată că acesta îi știe numele :

— Clari te cheamă, nu ?

— Da... Cu ce să vă servesc ?

— Cu vin fiert !

Cum Florin e foarte încîntat de zîmbetul cu care l-a întîmpinat Clari, amănuntul nu scapă Brîndușei, care vine lîngă el și schimbă comanda :

— Nu vin. Vă rugăm să ne aduceți ceaiuri.

Clari privește întrebător spre Florin, dar intervine și Violeta, care confirmă :

— Mai bine ceai.

Chelnerița se retrage, zîmbind la gestul Brîndușei care îl ia de braț pe Florin, și e rîndul Violetei să îi privească intrigată pe Dan, care o ia familiar de braț pe Clari, întrebînd-o :

— Unde-i șeful ? Spune-i că are clienți grași !

Cabanierul care tocmai vine dinspre bucătărie nu este însă la fel de încîntat ca și Clari de clienții săi.

— Aicea-s, aicea-s. Să vedem cît de grași îmi sînt clienții.

— Vrem camere și mîncare...

— Avem, avem... Că dacă mai ține vremea asta...

— Dar repede, că pînă înserează vrem să urcăm puțin.

— Nu e bine să urcați acum.

Dan se încăpățînează, părînd că vrea să dea lecții cabanierului :

— Mie îmi spui ? Doar mă știi alpinist vechi.

— Te știu eu pe dumneata, dar știu și muntele... Clari ! Repede ! Să se dezmorțească oleacă.

7. În șir indian, cu Dan cap de coardă, prietenii străbat un decor alb, care pare lipsit de dimensiuni. În față doar piramidele crestelor, care parcă răsar din marea albă. Dan se oprește, privind :

— Așa-i că e frumos ?

Violeta se strînge lîngă el.

— Parcă ar fi în vis.

— Cineva spunea că albul și negrul sînt culorile fundamentale... Albul și negrul. Viața și moartea.

Brîndușa, ca de obicei, e lîngă Florin, care profitînd de faptul că îi curăță fața de zăpadă o sărută. Ioana, singură, își întoarce privirile, uitîndu-se departe, spre creste. Maria, care tocmai l-a ajutat pe Matei să își șteargă ochelarii, observă stingherea la Ioanei.

— Ioana... Mircea de ce nu a venit cu tine ? E supărat ?

— Știu eu ? Poate crede că nu sînt destul de amabilă cu el. Asta-i !

Cu un chiot, arătînd cu pioletul înainte ca un general, Dan dă semnalul de plecare. Nimeni nu observă că Maria duce mereu mîna la inimă, respiră greu și face eforturi chiar atunci cînd vorbește. Ar fi vrut să spună ceva, chiar a început : „Eu...", dar renunță, fiindcă toți sînt veseli, chiuie, strigă, veselie de care este contaminat și Matei care îi întinde mîna și o trage după el. Ioana privește o clipă îngrijorată spre bulucul de nori care se apropie de creste.

8. Norii se învolburează, coborînd spre valea muntelui, învelind totul ca într-o ceață cenușie, neliniștită. Vîntul e mai puternic, de aceea excursioniștii s-au legat unul de altul cu cordelina, înaintînd aplecați. Dan taie pîrtie, încordat, ajutîndu-se cu pioletul, urmat de Violeta.

Florin vrea să pară nepăsător şi sigur pe sine, ajutind-o pe Brindușa. Maria recurge tot mai des la ajutorul Ioanei, iar Matei care încheie şirul merge ca orbit.

Panta devine tot mai abruptă şi urcuşul tot mai dificil. La un moment dat Maria alunecă, cu un strigăt. Tras de cordelină, Matei alunecă şi el după Maria, dar Ioana e stăpină pe sine şi se proptește cu căîeiele într-o buză de stîncă. Auzind ţipătul, Dan îi face semn Violetei să rămînă pe loc şi vine aproape împreună cu Florin. Îi face semn acestuia să se sprijine pe Ioana şi apoi, instalat solid, începe să tragă de cordelină. Astfel îi readuce pe Matei şi Maria, pe faţa căreia se observă că se simte rău, în timp ce Matei bîjbîie cu miinile prin zăpadă pînă îşi găseşte ochelarii.

Din depărtare se aude un tunet înăbuşit, parcă venind din adîncul pămîntului. Toţi ascultă speriaţi.

— Ce a fost asta ?, întreabă Violeta speriată.

— Ce a fost ?, repetă şi Brindușa întrebarea ca un ecou.

Dan încearcă să îi liniştească :

— Nimic. O avalanşă. Dar sperioase mai sînteţi !

Maria s-a ridicat şi se apropie de Dan :

— Să ne întoarcem... Dane, să ne întoarcem.

Intervine şi Matei :

— Să ne întoarcem. Cred că m-am lovit la picior.

Cum Dan nu răspunde, privind ba spre drumul de întoarcere, ba înainte, parcă vrînd să pătrundă cu privirea dincolo de învolburarea norilor, intervine Ioana :

— E prea tîrziu... Vreau să spun că nu ne putem întoarce pe întuneric !

— Nu ne putem întoarce ?, întreabă Brindușa speriată.

Dan a luat hotărîrea, deci îşi reia postura de călăuză :

— Are dreptate Ioana. Vom înnopta la refugiu. Să mergem. Nu mai avem timp de pierdut !

9. Prin perdeaua de zăpadă viscolită se vede conturul unei construcţii din lemn, ca o pată neagră. Zăpada grămădită de vînt a ajuns pînă în dreptul ferestrei.

Încovoiaţi, traşi de cordelină de Dan şi Florin, ceilalţi înaintează greu. Ioana o duce sprijinit pe Maria, ajutată de Matei. Dan ajunge în dreptul uşii, dar are nevoie şi de ajutorul lui Florin pentru a o deschide.

Grupul pătrunde în încăperea refugiului, unde prin colţuri a pătruns zăpada viscolită, iar din tavan atîrnă ţurţuri de gheaţă. Fetele se reazimă de perete, obosite, iar Maria se lasă să alunece jos, sprijinită de Ioana. Dan, care cunoaşte refugiul, ia de pe o poliţioară o lampă de petrol, pe care o aprinde, apoi împarte dispoziţii :

— Florine ! Trebuie să fie surcele pregătite pe vatră. Aprinde focul... Violeta ! Bagă zăpadă în ceainic... Brindușa. Scoate alimentele din rucsacul meu...

— Cine a pregătit toate acestea, aici ?, întreabă Violeta uimită. Ca şi cum ne-ar fi aşteptat cineva.

— E legea muntelui, îi răspunde Dan, care observînd-o pe Maria devine îngrijorat : Ioana ! Întinde hainele aici... Aşa...

Maria se aşază în aşternutul improvizat, cu capul în poala Ioanei. Matei îngenunche lîngă ea, îngrijorat.

10. Luna apare din cînd în cînd printre norii care trec pe cer alungîndu-se, învrăjmăşiţi. Refugiul cu fereastra slab luminată peste care vîntul aruncă trombe de zăpadă arată ca o căsuţă de jucărie, parcă plasată în peisajul unui basm de iarnă.

În interiorul refugiului, Brindușa doarme alături de Violeta, ghemuită ca un copil. Florin moţăie şezînd cu spatele rezemat de peretele de scîndură. Dan priveghează focul, privind îngîndurat pîlpîirea flăcărilor.

Maria, care e întinsă între Matei şi Ioana, are frisoane, la lumina slabă a focului i se observă paloarea feţei şi, mai ales, o scînteiere a ochilor, aşa cum au oamenii cu febră mare. Se pare că vrea să îi spună ceva lui Matei care o mîngîie pe obraji, dar abia îşi mişcă buzele. Acesta o prinde de mînă pe Ioana spre a o face atentă. Şoaptele lor îi atrag atenţia lui Dan, care vine aproape şi întîlneşte privirea rugătoare a lui Matei.

— Toată noaptea a avut frisoane... Dane, trebuie să coborîm.

— Da... curînd se face lumină.

Ioana se ridică şi îi şopteşte ceva lui Dan. Acesta înclină din cap în semn că a înţeles, încearcă lumina unei lanterne în peretele de scîndură şi face un semn şi lui Florin. Ioana pregăteşte un rucsac şi i-l întinde lui Dan, care se echipează pe tăcute împreună cu Florin. Matei, văzîndu-i că se pregătesc, o întreabă pe Ioana :

— Coborîm pe întuneric ?

— Nu... Doar Dan şi Florin o duc pe Maria. Noi aşteptăm.

— Nu se poate... Trebuie să plec şi eu.

— Şi cine rămîne cu noi ?, îl întreabă Ioana punîndu-i mîna pe umăr, ca şi cum ar vrea şi prin acest gest să îl facă să înţeleagă că hotărîrea lui Dan e înţeleaptă.

Cînd Dan şi Florin o ridică pe Maria pe braţe, Matei încearcă încă o dată să îl convingă pe Dan, dar acesta îi face semn că nu se poate. Matei vrea să îi spună ceva Mariei dar e încurcat, nu găseşte cuvinte, în timp ce Maria găseşte putere să ridice mîna şi să îl mîngîie pe faţă în semn de rămas bun.

Cu grijă, să nu trezească fetele care dorm, Dan împinge uşa refugiului cu umărul şi iese. În timp ce Ioana trage uşa la loc, Matei se reazimă cu fruntea de scîndura peretelui. Ioana se apropie de Violeta, care a deschis ochii întrebători şi îi şopteşte, învelind-o : „Dormi liniştită... Trebuie să avem puteri pentru coborîre..."

11. Se luminează de zi, astfel că Dan poate să stingă lanterna. Viscolul e însă la fel de puternic şi o duc cu mare efort pe Maria, aşezată pe braţele lor, făcute scaun. Cel care taie pîrtia prin zăpadă şi parcă l-ar trage şi pe Florin după el este Dan. Amîndoi băieţii au feţele crispate de efort, dar în clipele în care întîlnesc privirea Mariei încearcă să îi zîmbească.

Venind spre ei, se distinge silueta cabanierului, însoţit de alţi doi bărbaţi, toţi trei fiind bine echipaţi pentru ascensiuni pe munte şi urcînd ca nişte oameni antrenaţi. Zărindu-i, Dan şi Florin se aşază în zăpadă, istoviţi.

Bărbaţii care îl însoţesc pe cabanier o preiau pe Maria, în timp ce Dan îi explică acestuia că ceilalţi au rămas la refugiu. După ce le strigă : „V-am spus eu ?!" şi „Copii fără minte !", cabanierul pleacă în direcţia refugiului. Cei doi care o duc pe Maria coboară pierzîndu-se din vedere, acoperiţi de zăpada viscolită, la fel ca şi cabanierul, care dispare urcînd spre refugiu.

Florin se ridică făcîndu-i semn lui Dan, dar acesta îl obligă să mai aştepte o clipă, apoi se ridică şi el din zăpadă, făcînd eforturi evidente, pentru a se ţine pe picioare. Încep şi ei coborîrea.

12. Cabanierul conduce spre intrarea în cabană pe cele trei fete şi pe Matei. Clari, chelneriţa, care a aşteptat înveliță într-o şubă în faţa uşii, fuge înăuntru, pregăteşte pe o masă pahare şi ceşti cu băuturi calde şi apoi le deschide, ajutînd fetelor să se aşeze.

— Maria, unde e Maria ?, întreabă Matei, care, fiind foarte obosit, îşi şterge lentilele ochelarilor cu mîna tremurîndă.

— Fiți liniștit ! Totul e bine !, îl asigură Clari. Au coborît-o cu o sanie, învelită în blănuri.

— Dar băieții ?... Unde sînt băieții ?, întreabă Brîndușa care își rotește privirile prin sala de mese, surprinsă că nu îi vede.

— Unde sînt băieții ?, întreabă și Violeta, mirată.

— Băieții ?

Clari nu știe ce să le răspundă și abia atunci realizează și ea că ar fi trebuit să fie și Florin cu Dan aici.

Cabanierul care tocmai își dezbrăca hainele groase se oprește, privind-o și el întrebător. Clari e încurcată.

— Băieții ?... Nu știu. Nu au venit...

— Dan și cu Florin ! Cum nu au venit ? !, insistă Violeta, ca și cum memoria lui Clari ar fi vinovată că nu le poate da răspunsul așteptat.

Clari nu le mai răspunde nimic, fiindcă se aude o mișcare la ușă și fuge să deschidă. „Ei trebuie să fie", spune Brîndușa, iar Violeta fuge după Clari, spre a-i întîmpina la ușă.

Dar, în loc să fie Dan și Florin, sînt cei doi bărbați, care l-au însoțit pe cabanier și au dus-o pe Maria. Uimirea și surprinderea cu care îi privesc toți îi face să se simtă stînjeniți.

— Am coborît-o..., precizează primul dintre ei. Am predat-o grupului de la Salvamont. O așteaptă o salvare... Nu vă temeți, că totul va fi bine.

Cum sînt priviți la fel de tăcut și de întrebător de către toți, cel de al doilea precizează :

— L-am luat și pe băiatul acela cu noi... Cum îl cheamă ? Tare mai era rebegit.

— Pe Dan ?, întreabă Violeta. Trebuia să fie împreună cu Florin.

— Așa, așa, Florin îl chema.. Nici nu mai putea vorbi.

Fetele vor să îi întrebe ceva, dar cabanierul le face semn să tacă, adresîndu-se bărbaților.

— Oameni buni ! Erau doi băieți care au coborît fata bolnavă. Doar voi ați luat-o de la ei.

— Da, erau doi, răspunde cel mai în vîrstă dintre bărbați.

— Atunci, cum de ați dus jos numai pe unul ?

— Cînd am terminat de pregătit sania cu fata bolnavă, chiar cînd am pornit, l-am văzut pe unul coborînd, mai mult tîrîndu-se... L-am luat cu noi.

— Asta înseamnă că Dan a rămas pe munte !, exclamă Ioana speriată și ea de ceea ce a spus.

— Dan ?... Nu se poate !

Violeta și Matei îl încadrează pe cabanier, dar își dau seama că nu trebuie să îi mai spună nimic, fiindcă acesta își ia din nou șuba pe el, în timp ce cei doi bărbați renunță să se mai dezechipeze. „Să luăm și lămpașele cu noi...", le spune cabanierul. Clari îl aude și fuge să le aducă. Matei începe să se îmbrace și el, dar cabanierul îi prinde haina :

— Nu, băiete ! Destul ne-ați făcut necazuri... Să mai avem grijă și de tine ?

— Dar m-am odihnit... Și e prietenul nostru..., încearcă să insiste Matei, dar cabanierul îl privește în așa mod încît își dă seama că nu mai are rost să îl încurce :

— Ce vrei ?... Noi trăim aici, pe munte și îi știm greul... Dumneata cu ale dumitale.

Din ușă, înainte de a ieși, văzînd cum îl privesc de speriate cele trei fete, vrea să le spună ceva, dar renunță și se răstește la Clari, care stătea ca înțepenită lîngă ei.

— Și tu ce stai ?! Dă-le ceva cald, dă-le de mîncare, nu te uita la mine ca la icoană !

13. Se înserează. Parcă venirea întunericului aduce și o liniștire a vîntului. Pilcurile de zăpadă viscolită par că își găsese odihna de noapte. Doar fire subțiri de zăpadă mai freamătă pe suprafața albă.

În cabană, Matei e singur la o masă. Sînt încă trei tacîmuri, trei farfurii servite cu mîncare de care nu s-a atins nimeni. Clari îl întreabă pe Matei cu voce amărîtă : „Pot să string ?", iar el înclină din cap în sens afirmativ. Chelnerița adună de pe masă cumva cu părere de rău.

În dreptul unei ferestre sînt cele trei fete. Ioana privește afară cu fruntea lipită de geam. Brîndușa discută cu Maria.

— Trebuie să îl găsească... Trebuie...

Violeta o privește pe Brîndușa cumva fix, iar acesteia i se pare că deslușește în ochii ei o acuză nerostită.

— Nu se poate... Nu se poate ca Florin să se fi despărțit de Dan...

Violeta e disperată și de aceea pare aspră cu Brîndușa :

— Nu i-ai auzit pe cei doi ce au spus ?! Nu i-ai auzit ?

— Nu cred... Să fie Florin atît de laș ?...

Ezitarea Brîndușei în a o contrazice pe Violeta o supără pe Ioana, care le vorbește rămînînd așa cum e, cu fruntea rezemată de geam :

— De ce nu spui Brîndușa, răspicat, că Florin nu e capabil de așa ceva ?

— Dar, asta spun, încearcă să se apere Brîndușa.

— Nu ai spus asta... Înseamnă că nu îl cunoști pe Florin...

— Tu îl cunoști mai bine ?

Ioana se întoarce spre Brîndușa :

— Nu e momentul acum, dar poate e mai bine să îți spun o dată pentru totdeauna că nu a fost nimic între noi.

— Nu mă interesează.

— Ba te interesează ! Și vreau să știi asta. Florin nu mi-a fost decît prieten.

— Atunci, de ce nu ai venit cu Mircea ?

— Vrei să îți spun ?... Ei bine, fiindcă Mircea își închipuie că din moment ce am avut o aventură nefericită în viață, își poate permite față de mine...

Violeta intervine agasată de discuția lor :

— Lăsați asta acum, vă rog.

Ioana pare pornită pe clarificări definitive și rela :

— E bine să știți adevărul. S-a vorbit despre mine și se mai vorbește ca despre o fată stricată... Asta e. Trebuie să știți că am iubit un bărbat ca o nebună. Un bărbat frumos, dar teribil de egoist, care atunci cînd i-am spus că voi avea un copil de la el m-a pălmuit...

— Ai avut un copil ?, o întreabă Brîndușa, căreia această destăinuire i se pare fantastică.

— Nu... Am pierdut sarcina... Am vrut să mă sinucid, am rămas repetentă... Atunci m-a ajutat teribil de mult Florin... Asta voiam să vă spun...

Violeta și Brîndușa nu i-au mai ascultat ultimele cuvinte fiindcă privesc încordate pe geam. În adevăr, în depărtare, în oceanul alb, se văd clătinîndu-se două luminițe și siluetele unor oameni.

Fetele se îmbracă în grabă și ies în întîmpinarea celor ce coboară. Le urmează și Matei, dar nu poate ține pasul cu ele. Violeta e în față, tăindu-și drum cu greu prin zăpada mare, respiră tot mai sacadat, cade, dar se ridică repede și continuă drumul în întîmpinare, într-o îndîrjire disperată.

Bărbații care îl aduc pe o targă improvizată pe Dan se opresc pentru o clipă la întîlnirea cu fetele. Violeta îngenunche lîngă el, murmurînd : „Dane, Dane..." și acesta deschide ochii, încercînd să îi zîmbească. Cabanierul intervine:

— Haideți ! Să îl ducem cît mai repede... Băiete ! Tu, cel cu ochelari ! Fugi înainte și telefonează jos, să aștepte o salvare !

La cuvintele cabanierului Violeta înțelege că situația lui Dan e gravă și durerea se poate citi în ochii ei, luminați de lămpașul unuia dintre bărbații care ridică targa.

14. În holul știut al locuinței familiei Stanca, mama lui Florin șade într-un fotoliu cosind, dar în realitate mai mult urmărindu-l îngrijorată pe Florin care se frămîntă, se plimbă, se așază, se ridică din nou, formează un număr de telefon care e tot ocupat. Un picior îl doare, de aceea șchioapătă. E palid.

Soneria de la intrare sună strident. Cînd doamna Stanca deschide ușa, o descoperă pe Violeta rezemată de uscior. O ia de umeri cu brațul, închide ușa, îi scoate rucsacul din spate. În tot acest timp și apoi, cînd își dă jos cojocelul îmblănit, Violeta îl privește fix pe Florin. Acesta are un gest nervos, prinzîndu-și umerii cu brațele ca și cum i s-ar fi făcut frig, și nemaisuportînd privirea Violetei, o întreabă :

— Ce e cu Dan ?

Violeta nu îi răspunde și îl privește în continuare în același mod. Florin insistă :

— Știu că l-ați dus cu salvarea direct la spital... De ce nu vrei să îmi spui ce s-a întîmplat ?... E grav ?

— Nu te apropia de mine !

Tonul Violetei, care aproape a strigat cuvintele, a speriat-o pe doamna Stanca, care o prinde în brațe și îi apropie capul la pieptul ei :

— Liniștiți-vă, copii. Așa vin necazurile...

— Mamă. Cînd a murit tata, tu ce ai făcut ?

— Nimic... Am plîns...

— Violeta. Dar e atît de grav ?, o întreabă Florin cu o voce al cărei ton e aproape de implorare.

Nici de această dată însă Violeta nu îi răspunde. Aruncîndu-i o privire disprețuitoare, fuge în camera ei.

15. Pereții, mobilierul, hainele de pat, întreaga rezervă a spitalului în care este internat Dan, prin albul lor, amintesc culoarea zăpezii. Chiar și Violeta, care șade pe marginea patului, pentru a putea intra în vizită a fost obligată să îmbrace un halat alb.

Dan, slăbit, palid, îi vorbește Violetei în șoaptă, ținînd-o de mînă.

— Te rog să le spui și celorlalți... Țin foarte mult ca ei să nu afle nimic... Sînt doi bătrîni neputincioși... Da, aproape la fel de neajutorați ca niște copii... Dacă îi feresc de necazul pe care l-ar avea aflînd ce e cu mine, e ca și cum le-aș face o bucurie...

— Bine... Cum crezi tu că e mai bine... Știi că mîine vine și Maria la tine ? Se simte bine.

— Mă bucur... Astă noapte am visat și eu că m-am vindecat. Dealtfel mereu visez că alerg, tot alerg, pe drum, prin iarbă, peste tot... și, ciudat, în somn îmi simt picioarele...

— Cred că asta e un semn bun.

— Așa spune și medicul... Sau poate e doar amintirea pe care o retrăiesc în vis...

— Amintirea ?

— Dacă senzația că pășesc rămîne doar o amintire, un vis ?

— Te rog să nu vorbești astfel ! Te rog...

— Și dacă va fi așa ? Doar mi-au degerat.

— Nu se poate să fie așa...

— Dacă, totuși ?

— Nu poate fi un „dacă". Și eu am visat că te-ai vindecat. Pe mine nu mă mint visele, niciodată.

— Ninge ? Afară ninge ?

— Da.

— Dacă aș avea acum în palmă un fulg, un fulg ca o steluță, ți l-aș da ție... pentru faptul că mi-am amintit că cineva a spus că uneori ninge cu stele. Cu stele sau cu fulgi de porumbei albi... Așa am visat. Că norii nu erau nori, ci stoluri de porumbei și fulgii erau ai lor...

— Dane...

— Da.

— De ce nu m-ai trezit atunci, noaptea, cînd ai plecat de la refugiu cu Maria... Aș fi coborît și eu cu tine.

— De aceea nu te-am trezit... Ca să nu insiști să cobori cu mine.

— Ar fi fost mai bine...

— Dacă am fi rămas acolo amîndoi și am fi degerat împreună ?

— Ar fi fost mai bine.

— Vorbești prostii... Florin cum se simte ?

— Florin ?

— Da, Florin. De ce nu vine pe la mine ?... Am auzit că el a ajuns în fața cabanei tocmai cînd coborau sania cu Maria.

Violeta îl privește cumva nedumerită pe Dan, vrea să îi spună ceva, apoi renunță și după mimica feței e clar că îi spune cu totul altceva :

— Dane ! Îți amintești...

Violeta nu poate continua fiindcă intră o asistentă medicală care îi face semn : „Vin la contravizită..."

16. Ninge peste oraș, peste parc, zăpada se cerne printre ramurile arborilor care străjuiesc drumul ce urcă spre noua clădire modernă a universității. Zidurile ei albe abia se disting printre roiurile de fulgi.

Se aude un cor de bătrîni care intonează cu vocile lor necultivate, simple o veche colindă.

Într-o sală de seminar, cu un perete întreg din sticlă, dincolo de care se vede curgerea ninsorii, sînt Violeta, Matei, Maria, Brîndușa, Ioana, Mircea, pistruiata și alți colegi și colege. Florin e în ultima bancă, singur, stingher. La catedră e un profesor cu ochelari, între două vîrste, care se joacă cu o pipă stinsă în mînă. Toți ascultă colinda care e imprimată pe o bandă de magnetofon.

Fără a aștepta terminarea ei, Matei, care mînuiește magnetofonul, reduce din intensitatea emisiei, cîntecul bătrînilor rămînînd ca un fundal și recită, ridicîndu-se în picioare.

Atenția cu care întreaga grupă ascultă are o gravitate nefirească. Profesorul observă și el că se petrece ceva mai profund decît se pare și îi examinează pe studenți cu privirea, oprindu-se asupra lui Florin, care își pleacă privirile în pămînt, jenat.

Lăsînd casetofonul ca un fundal, cu acel cor de bătrîni care interpretează colinda, Matei, terminînd recitarea, își începe expunerea cu același ton grav :

— Despre esența mioritică a acestui colind am putea vorbi și oarecum poetic, dacă îmi îngăduiți această licență... Acel roșu curcubeu este al răsăritului, al renașterii, dar este totodată

și al apusului... Pețitorii, acei vestitori ai nunții cu eternitatea, ai rechemării în neființă din toate bocetele, vin cu cererile lor față de viața trăită. În fața lor, noi ne justificăm numai cu: „jumătate, cu a treia parte..." din ceea ce ar fi trebuit să făptuim în viață. Aceasta poate pentru faptul că niciodată nu sîntem atît de înțelepți și de buni pe cît am vrea să ne știm... Neasemuit de frumoase sînt și versurile din refren : este o ceață a existenței și a cunoașterii, o ceață din care venim și unde ne vom întoarce, ne vom sfîrși, ca indivizi, dar există și o verdeață, simbol al primăverii, al renașterii, al continuității prin succesiunea generațiilor... Dar, nu există nici ceața, nici verdeața : dincolo și de aceste simboluri ale existenței și nonexistenței e clipa, ceasul de azi, pe care îl trăim, noi, trecătorii, și în numele lui, rostim urarea de bine, ca pe un gînd curat pe care îl așezăm la pragul fiecărei case...

Matei se așază vădit emoționat. Maria îi strînge mîna, discret, pe sub bancă. Se pare că profesorul nu înțelege să conducă dezbaterile, de aceea așteaptă, privindu-l mirat și admirativ pe Matei. Se ridică fata pistruiată și la semnul profesorului vorbește sacadat, cu efort :

— Cred că din excelenta expunere a lui Matei trebuie să reținem un lucru... Că regăsim nevoia de omenie, aspirația spre bunătate în tot ce are mai frumos folclorul nostru... Asta cred că trebuie să reținem...

Pistruiata nu s-a așezat încă, dar Mircea se ridică nervos și vorbește privindu-l pe Florin, deci întors spre banca lui :

— Aș dori să îl întreb pe colegul nostru Florin Stanca ce părere are despre felul în care trebuie să preluăm noi, astăzi, acest îndemn etic. Cum trebuie să ne comportăm ? !

Florin nu răspunde, deși toți au întors privirile spre el. Se strînge printr-o mișcare care sugerează că i s-ar face brusc frig și își pleacă fruntea încît aproape că atinge banca cu ea. Profesorul înțelege că discuția deviază spre o temă oarecum aparte de cea inițial dezbătută și consideră că e cazul să încheie :

— Vă mulțumesc pentru faptul că m-ați invitat la cercul vostru de folclor. A fost pentru mine o surpriză plăcută... Și am reținut din cele spuse de tovarășul Matei ceva foarte important : că niciodată nu sîntem atît de înțelepți și de buni pe cît am vrea să ne știm. E o constatare, dar și un continuu îndemn... Bună seara...

Toți se ridică în picioare salutînd ieșirea profesorului și apoi ies tăcuți, aruncînd cîte o privire spre Florin care parcă ar fi rămas țintuit în bancă. Ajunsă în dreptul ușii, Brîndușa se desprinde de lîngă Violeta și se așază în bancă lîngă Florin :

— Vino să mergem... Florine !

Cum Florin nu îi răspunde, Brîndușa insistă :

— Florine ! Uită-te la mine... Te rog !

— Ce vrei ?

— Ce ai făcut ? Cum l-ai putut părăsi pe Dan, acolo ?

— Pleacă, Brîndușa ! Pleacă !

Brîndușa vrea să mai spună ceva, dar renunță și îl lasă singur în sală pe Florin. Cînd se hotărăște și el să plece, pe coridor, rezemată de un calorifer, o vede pe Ioana. Îl așteaptă fumînd. I se alătură.

— Și totuși, Florine, va trebui să te justifici.

— Și tu începi ?

— Nu încep nimic. Continuu doar ceea ce spun toți.

— Mai ales Mircea ?

— Nu numai Mircea.

— Ioana... Te rog să mă lași singur.

Ioana se oprește. Îl privește pe Florin cum se depărtează încovoiat, șchiopătînd ușor, acoperit parcă de ninsoare.

17. În rezerva spitalului. Dan privește albul plafonului. O asistentă medicală se apropie de patul lui, împingînd un cărucior. Îl lasă aproape, se așază pe marginea patului lui Dan, privindu-l amărîtă. Îi vorbește abia cînd Dan întoarce capul spre ea :

— Acesta-i... Cum ți-a spus tovarășul doctor.

— Iartă-mă... Nu pot încerca acum.

— Cînd vrei... Numai să nu încerci singur. Mă suni și vin să te ajut... Dealtfel...

— Dealtfel nici nu pot. Nu pot nici măcar să mă așez singur pe un nenorocit de cărucior...

— Te rog să mă suni, da ?

— Și în ziua în care nu voi mai avea pe cine să sun ?

— Scuză-mă... Trebuie să fac niște tratamente.

— Te rog să îmi spui...

Asistenta se ridică să plece, tocmai pentru a evita întrebarea lui Dan.

— Nu trebuie să mă întrebi pe mine. Îți explică tovarășul doctor.

— Deci, nu le voi mai simți, niciodată... Jumătate din trupul meu e ca mort.

— Se poate vindeca... Îți explică tovarășul doctor.

Asistenta ajunge în dreptul ușii, dar se întoarce speriată, văzîndu-l pe Dan că e atît de disperat că nu are sensibilitate în picior, încît folosind o piesă de la trusa de unghii e pe cale să își facă răni.

— Stai ; Ce faci ? ! Te rănești !... Nu îți dai seama că nu le simți și de aceea...

Dan se lasă să recadă pe pernă. Pe frunte are broboane de sudoare. Asistenta i le șterge cu o batistă, ar dori să îi poată spune ceva liniștitor, dar nu găsește cuvintele. Recurge la propozițiile tipice în asemenea cazuri :

— Trebuie să ai răbdare... să fii tare...

— Nu e nevoie să mă minți... Și te rog...

— Da.

— Să scoți afară căruciorul acela... Pînă voi avea puterea să încerc... Afară ninge ?

— Nu știu. Parcă da.

18. Se înserează. Dominînd colina acoperită de zăpadă, noua clădire a universității pare o imagine decupată dintr-un film de ficțiune, așa cum are drumurile de acces și curțile interioare luminate de lampadare cu picior scurt, aruncînd lumina foarte aproape de albul zăpezii și cum își aprinde în serie luminile din sălile cu pereți de sticlă, părînd că e o construcție alcătuită din formele strict geometrizate, iradiind albul luminii de neon.

Colegii și colegele lui Dan se află într-o sală de practică. Unii lucrează la planșe de proiectare iar alții, la niște mesuțe mici, lucrează cu calculatoare tip Felix, ale căror ecrane sînt mereu inundate de cifrele scrise electronic cu lumină verde. Doar Matei șade în fața pupitrului de comandă al unui calculator mare, urmărind ecranul, în timp ce o fată de lîngă el și Maria, în picioare, urmăresc ceea ce scrie automat mașina lui de scris.

— Asta-i !, spune Matei satisfăcut, stingînd calculatorul și scoțînd din rulou o bandă de hîrtie lungă de mai bine de un metru, îndesată cu rezultate de calcul, pe care i-o oferă colegei : Asta-i. Ideea a fost bună, numai că la programare trebuia să lucrezi cu o ecuație diofantică.

Dealtfel, cum a sunat pentru încetarea programului, și ceilalți colegi sting ecranele calculatoarelor, sau își string creioanele și compasele cu care au lucrat la planșe.

Maria îl întreabă pe Matei, privind spre Florin, care așază husa peste calculatorul la care a lucrat :

— Oare e bine ceea ce vrem să facem ?

— Știu eu ?, îi răspunde Matei, privind spre colega care își introduce în servietă hîrtia cu rezultatele calculelor și aceasta deduce că i s-a cerut părerea :

— Este prea urît ceea ce a făcut...

— Din moment ce l-am izolat ca pe un ciumat ?, îi spune și Maria. E și dreptul lui să se apere.

Între timp Florin se apropiase de ușă, deși a observat că băieții și fetele se string, discută în șoaptă, ca și cum ar pregăti ceva. Mircea se interpune între el și ușă :

— Stai ! Avem o treabă cu tine ! Sau, nu observi ?

Florin îl privește o clipă, apoi se întoarce în mijlocul sălii, urmărit de privirile tuturor. Tăcerea e stînjenitoare. În fine, se hotărăște să vorbească Matei :

— Florine ! Credem că ne ești dator o explicație.

Un student mai în vîrstă intervine tăios :

— Cel puțin o explicație, din moment ce Dan e... așa cum a ajuns !

— Din cauza ta !, îi continuă vorba o studentă cu ochelari, mică de statură, murdară de cerneală pe degete.

Fiindcă Florin tace, de parcă nu ar fi auzit ce i s-a spus, e din nou o liniște nefirească. Brusc, se aude liniarul Brîndușei trîntit cu latul de bancă, ceea ce face să sune strident, și vocea ei emoționată :

— Vorbește, Florine !

Florin tresare, are gestul care sugerează că l-ar atinge o pală de vînt înghețat și își întoarce privirile spre Brîndușa :

— Ce să vă spun ?

— Ceea ce crezi că ești dator să ne explici, îi sugerează Matei, dar Mircea pare nemulțumit de modul în care Matei îl îndeamnă :

— Adevărul, Florine. Adevărul.

Pistruiata face un gest ca și cum ar cere tăcere :

— Florine. S-a întîmplat ceva teribil de grav. Nu înțelegi ?... Te-ai întors printre noi, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic sau, mai rău, ca și cum noi am fi indiferenți la ceea ce s-a întîmplat.

Maria intervine văzînd gestul de nerăbdare și enervare al lui Mircea :

— Toți avem dreptul la o explicație din partea ta.

Florin îi privește ca și cum i-ar fi imposibil să le spună ceea ce gîndește :

— Doar știți cum a fost.

— Știm ?, îl apostrofează ironic Mircea. Ce știm ?

Matei vrea să dirijeze discuția spre ceea ce e esențial :

— Știm cu toții foarte bine ce s-a întîmplat pînă în momentul în care ai rămas singur cu Dan. Doar am fost împreună.

— Desigur, asta e întrebarea. Ce s-a întîmplat între tine și Dan.

Aceeași tăcere a lui Florin, care de această dată o supără pe Violeta, încît e gata să plîngă :

— Florine ! Dan e infirm, iar tu ai coborît singur ! Cum ai putut face asta ? !

— Dacă nici tu ca sora lui nu știi, atunci înseamnă că are ceva de ascuns !

Observația pistruiatei are aprobarea mai multor colegi. Unul dintre ei îi strigă :

— Ce ascunzi de noi ? !

Fata scundă cu ochelari îi spune lui Mircea :

— Știe el de ce tace !

— Ce spuneam eu ? Are ceva, de ascuns ! întărește Mircea.

Florin, care le-a auzit discuția, în fine vorbește :

— Ce credeți că vreau să vă ascund ? De ce nu îl întrebați pe Dan ?

— L-am întrebat, Florine, îi răspunde Matei. — L-am întrebat, dar îl știi pe Dan... Și cum se simte răspunzător de tot ce s-a întîmplat, fiindcă el ne-a condus în excursie, nu te acuză de nimic... De aceea, noi vrem să aflăm de la tine adevărul.

— Nu știu... Nu știu ce s-a întîmplat... Am făcut așa cum a spus Dan.

Colegii și colegele sînt însă nemulțumiți de explicația lui. Cel mai intrigat pare a fi însă tot Mircea :

— Aiurea ! Te ascunzi după vorbe. Cum să nu știi ce ai făcut ?

— Noi îți cerem o explicație cinstită !, precizează un student cu părul cîrlionțat, iar pistruiata îl susține :

— Nu cumva ai văzut și tu filmul ăla cu Ingrid Bergman și cu cel care și-a pierdut memoria ?

— Florine, ne ești dator cu un răspuns !, intervine Matei.

Florin tace, își prinde umerii cu brațele, îi privește ca și cum atunci i-ar vedea pentru prima dată, în timp ce Ioana, care a stat tot timpul tăcută, mai în spate, îi spune lui Matei :

— Poate, cu adevărat, nu își amintește.

— Nu se poate ! Nu vrea să-și amintească.

— Are ceva de ascuns !, îl susține pe băiatul cu părul cîrlionțat Mircea.

— Nu am ce să vă spun... Nu știu cînd m-am desprins de Dan... Credeam...

— Florine ! Nu îți cerem nimic altceva decît un răspuns cinstit... Te rog.

Felul în care a vorbit Matei face ca din nou să fie tăcere. O sparge Brîndușa, care se pare că nu mai suportă comportarea lui Florin :

— De ce taci ? De ce ești laș ? !

— Da, laș ! Acesta e cuvîntul !, exclamă și Mircea.

Violeta își stăpînește tot mai greu vocea, fiindcă e aproape să izbucnească în plîns :

— Trebuie să spui adevărul, Florine ! Oricare ar fi ! Gîndește-te la Dan, care a rămas infirm, ca să ne salveze pe noi.

Vocea Mariei se aude și ea cumva schimbată de o emoție care vine de undeva din adînc.

— Să mă salveze pe mine... De aceea s-a sacrificat Dan. Și tu ai fost alături de el, Florine. Eu nu cred că ai putut face un act de lașitate. Explică-ne ! Apără-te ! Eu nu cred, Florine ! Nu cred că ai fost laș !

Izbucnirea Mariei face ca cei mai severi cu Florin să aibă o clipă de îndoială, de rezervă. Matei însă, imperturbabil, ca și cum ar avea de împlinit o datorie foarte importantă, îl întreabă :

— După ce au luat-o pe Maria, v-ați legat cu cordelina. Nu ?...

— Eram legați și cît am dus-o pe Maria.

— Atunci, cine a tăiat-o ?

— Nu știu... Cred că Dan... sau poate eu...

— Nu știi exact ?

— Nu.

— Aiurea ! Cum se poate să nu știi ! ?, exclamă studenta pistruiată. Vor și alții să intervină în discuție, dar Matei ridică mîna cerînd tăcere și continuă cu întrebările :

— Chiar dacă Dan a tăiat cordelina. Cum s-a făcut, Florine, că l-ai părăsit ? El era extenuat, fiindcă ne-a ajutat pe toți. Cînd a sosit rîndul tău să îl ajuți ? Atunci ? Ce ai făcut ?

— Da, asta e întrebarea !, intervine Mircea, observînd că Florin întîrzie să răspundă.

Ioana, care a vorbit o singură dată, se apropie acum de Matei :

— Poate nu e aceasta întrebarea ! Să nu ajungem să îl acuzăm pe Florin că a reușit să se salveze !

— Nimeni nu îl acuză pentru asta !

Ioana se întoarce spre colega cu pistrui :

— Ba da ! Înțeleg că ar fi fost colegial, ar fi fost eroic ca Florin să fi degerat împreună cu Dan, dar nu îl putem acuza pentru că nu s-a întîmplat așa, din moment ce nu știm dacă are sau nu o vină !... Răspunde-ne, Florine ! În afară

de faptul că s-a întîmplat așa cum s-a întîmplat, tu crezi că ești cu ceva vinovat față de Dan ?... Răspunde-ne.

— Da... Cred că da.

Spunînd acel „da", Florin își înclină capul în pămînt și se îndreaptă spre ieșire. Nimeni nu îl mai oprește. Toți se pregătesc de plecare în tăcere. Violeta se așază într-o bancă cu fața în palme. Maria vine lîngă ea, împreună cu alte colege.

Brîndușa ia o hotărîre bruscă și pleacă fugind din sală, luîndu-și paltonul în fugă. Pe culoar se izbește în profesorul pe care îl cunoscusem la o ședință a cercului de folclor, astfel că acestuia îi sare pipa din mînă. Se apleacă repede și i-o întinde pipa cu un „iertați-mă", apoi își continuă drumul în fugă. Dascălul privește în urma ei mirat. În clipa aceea, Matei, care venea și el cu capul în pămînt, fără a se uita pe unde calcă, este gata să se izbească în spatele lui, dar de această dată cel care se ferește din timp este profesorul. Matei îngînă și el un : „iertați-mă" și își continuă drumul la fel de îngîndurat. Băieții și fetele care ies din sala de practică îl salută pe profesor, dar pe fețele tuturor se observă că s-a întîmplat ceva grav, lipsesc strigătele și chemările vesele, lipsesc rîsetele obișnuite, ceea ce îl face pe profesor să clatine din cap în semn de îngrijorare. Intrînd singur în sala din care au plecat studenții, ultima fiind Violeta care salutîndu-l își șterge ochii, se așază în fața marelui calculator, își aprinde pipa și pe ecranul acestuia încep să apară luminițele colorate ale cifrelor și ecuațiilor.

Între timp, Brîndușa îl ajunge pe Florin, care coboară pe aleea străjuită de lampadare pitice, care prin felul în care aruncă lumina direct pe stratul de zăpadă parcă ar face să se deschidă niște ciudate flori artificiale. Îl prinde de braț :

— Florine !... Mie măcar trebuie să îmi spui adevărul !

— L-am spus o dată. Ce mai vrei ?

— Ce s-a întîmplat ? Cum de...

Florin nu îl lasă timp să termine întrebarea :

— Doar tu crezi că am săvîrșit un act de lașitate. Da, sînt un laș. Ce mai vrei ?

— Florine, pentru numele lui Dumnezeu !

— Sînt așa cum mă crezi și tu, Brîndușa, un laș...

— Florine !...

Florin se smulge însă de lîngă ea și coboară aleea aproape în fugă. Brîndușa rămîne singură, privind cu ochii ei mari, frumoși și speriați zăpada inundată de lumina care, reflectată, îi conturează fața.

În timp ce Brîndușa rămîne pe loc așteptîndu-și colegii și colegele cu care are o discuție, Ioana își continuă coborîrea pe alee, tot mai grăbită, în urma lui Florin. Acesta, mergînd cu capul în pămînt, în momentul în care ajunge în șosea și vrea să o traverseze, nu observă un autobuz care venea cu farurile aprinse și este gata să dea peste el. Noroc că șoferul îl vede și frînează brusc. Autobuzul alunecă frînat pe zăpadă, pînă la cîțiva centimetri de Florin, care abia atunci îl observă. Șoferul deschide geamul din dreptul lui, scoate capul și îl strigă : „Măgarule !... N-ai ochi ? !", apoi ambalează brusc, violent, astfel că autobuzul patinează și la pornire.

Ajunsă lîngă Florin, Ioana îl ia de braț, trăgîndu-l pe trotuar.

— Crezi că asta e o soluție ? !... Florine ! ?, îl întreabă scuturîndu-l de braț.

— Nu... Deși, poate...

— Ai făcut-o intenționat ? !

— Nu ! Te rog să mă crezi că nu !

— Florine... Aș vrea să îți spun ceva... Odată, știi tu bine cînd, am încercat să fug de viață, să mă ascund... Nu se poate. Nici de noi înșine nu ne putem ascunde... Mă înțelegi ?

— Da...

— Trebuie să ai curajul să privești adevărul în față...

— Nici tu nu mă crezi ?

— Ce anume să te cred ?

— Că nu știu exact cît sînt de vinovat ?

— Te cred... Îți jur că te cred...

În jurul lampadarelor care străjuiesc șoseaua fulgii se string, plutind liniștiți, ca niște roiuri de fluturi blînzi.

15. În rezerva de spital unde toate sînt colorate în alb, unde e internat Dan, e curat, e liniște, e cald. Violeta, care șade pe marginea patului, ținîndu-i o mînă în palmele sale, discută cu Dan în șoaptă, ca și cum s-ar teme că le-ar putea fi furate cuvintele, ca și cum s-ar împărtăși din aceeași taină, care e numai a lor. Dan este mai refăcut, are culoare în obraji, poate vorbi fără efort :

— Știi, aș fi vrut să mă opereze acum, să trec odată și peste asta... poate sînt și nerăbdător să văd...

— Mi-au spus și mie doctorii că după operație vei avea din nou sensibilitate în picioare. Va fi bine...

— Va fi o perioadă de vindecare, de convalescență... Uneori viața e nedreaptă, Violeta.

— Nedreaptă, dar neputincioasă.

— Cum neputincioasă ? Nu m-a doborît aici, în pat de infirm ?

— Neputincioasă în fața noastră, vreau să spun.

— Adică ?

— Știi ce vreau să spun.

— Că nimic nu poate distruge iubirea noastră ?... Oare, în adevăr, e așa ?

— Te îndoiești de mine ?... Dane...

— Nu, asta nu... Îți amintești versul nostru preferat ? Acela din Metamorfozele lui Ovidiu ?... „Spune, cinstite bătrîn, și femeie de soțul ei demnă, / Care vă este dorința ?"

Violeta, zîmbind, îi răspunde, citind din text :

— „Pentru c-o viață-am trăit în unire deplină, același / Ceas să ne ia pe-amîndoi..."

Pe fața lui Dan trece o umbră de amărăciune :

— Cînd am învățat împreună aceste versuri credeam că așa va fi, o viață în unire deplină, cu singura dorință, de a muri împreună... Credeam că așa va fi.

— Dane, ce vrei să spui ? Dane, tu nu mai crezi în mine ?

— Nu este vorba de asta, Violeta. Există o lume a sentimentelor și a visurilor și există o lume a adevărurilor. Trebuie să privim adevărul în față.

— Și care e acel adevăr ?

— Îl știi.

— Nu poate fi nimic mai presus de sentimentele noastre. Nu acesta e adevărul nostru ?

— Mă obligi să îți spun că nu pot accepta să îți sacrifici viața pentru mine ?

— Dane...

— Știu ce vrei să spui.

— Nu știi... Vreau să te întreb un singur lucru : dacă eu aș fi fost în locul tău, bolnavă, tu cum ai fi procedat ?

— Trebuie să fim realiști !

— De ce nu îmi răspunzi ?

— Trebuie să ne gîndim la viață așa cum e ea, nu cum am sperat să fie.

— M-am gîndit, Dane... M-am gîndit. Timpul cît va trebui să aștepți operația te muți la noi... Nu îmi poți lua dreptul să te îngrijesc eu...

— Violeta !

— Taci, Dane ! Și ne vom căsători. Așa cum a fost hotărîrea noastră...

— Nu, Violeta. Trebuie să așteptăm ca să...

— Taci, Dane ! Nu avem nimic de așteptat. Vom face așa cum am hotărît.

— Am hotărît înainte ca...

— Am și vorbit cu doctorul. Peste cîteva zile poți ieși. Te aduc la noi, Dane. Vreau să te îngrijesc eu... Taci, și ascultă-mă : ieri, am văzut o scenă pe coridor. Ieșise un om din salonul

vecin, căruia i s-a amputat piciorul. Știi ce îi spunea nevasta lui ? „Nu-i nimic, nu te necăji, îi sta pe lîngă casă, îi porunci și io oi face..."

— Violeta ! Trebuie să mă asculți și tu. Îți amintești cum am definit noi iubirea ? Ce înseamnă cuvîntul acesta ?

— Da...

— Posibilitatea de a-l face fericit pe cel pe care îl iubești. Da ? Ei, te întreb, cum te mai pot face fericită ?... Taci ? Nu îmi poți răspunde.

— Dane, tu nu mă mai iubești ?

— Înțelege, că nu asta trebuie să mă întrebi.

— E singurul lucru care are importanță pentru mine... Singurul, Dane.

Precedat de asistenta medicală care îl introduce, intră profesorul, îmbrăcat și el în halat alb de vizitator de spital, un halat strîmt cu mînecile scurte, care îi vine caraghios.

— Bună ziua, băieți !, îi salută el, așa cum obișnuiește să le spună la fel și băieților și fetelor, iar Violeta îl salută și ea ridicîndu-se de lîngă Dan.

— Vă mulțumesc că ați venit, tovarășe profesor, îi spune Dan.

Violeta se retrage discret împreună cu asistenta, în timp ce profesorul scoate din servietă o plasă, pe care i-o întinde lui Dan.

— Vă rog, nu trebuie, am tot ce îmi trebuie, încearcă acesta să protesteze, dar profesorul zîmbește :

— Nu cumva îți închipui că ți-am adus portocale ?... Uite, aici e cursul meu, aranjat cu completările la zi, aici e tema de proiect și cîteva indicații și, uite, calculator de buzunar, i-am pus și baterii noi, așa că din moment ce medicul a spus că poți reîncepe să lucrezi...

— Vă mulțumesc frumos... E bine și pentru mine să încep să lucrez. Poate mai uit.

— Ai dureri ?

— Nu... Adică nu astea contează. Aș prefera să am dureri oricît de mari, numai să îmi simt picioarele.

— Înțeleg.

— Șansa de a rămîne infirm toată viața e ceea ce mă doare...

Profesorul îl privește o clipă tăcut, îngîndurat, cînd să reintroducă plasa goală în servietă observă că mai are ceva în ea, scoate cîteva table de ciocolată pe care i le așază pe noptieră cu precizarea : „Să ai cu ce trata fetele", tace din nou și apoi îl fixează cu privirea insistent :

— Aș vrea să îmi răspunzi la o întrebare, cît se poate de sincer.

— Da..., îl asigură Dan, uimit de tonul grav al profesorului.

— Vreau să îmi spui cît de vinovat este Florin.

— Florin ? Pentru ce să fie vinovat ?

— Asta eu te întreb.

— Pentru că s-a salvat ?... M-au mai întrebat asta și Matei, și Violeta și alți colegi. Credeți-mă, Florin nu are nici o vină.

— A fost un moment în care ați rămas numai voi doi... Atunci, ce s-a întîmplat ?

— Știți, era un viscol teribil, eram istoviți amîndoi. Nici nu mai știu exact ce s-a întîmplat.

— Erați legați cu cordelina. Cine a tăiat-o ?

— Eu ! De asta îmi amintesc foarte bine. Am tăiat-o și i-am făcut semn să plece înainte. Eu i-am făcut semn să plece.

— Și atunci ?... Vreau să te întreb dacă Florin și-a dat seama că nu mai poți continua drumul, că îi faci semn să plece, să se salveze de unul singur ?

— Nu știu exact... Nici eu nu știam că nu voi mai găsi puteri ca să plec după el... Dar e asta important ? De ce mă întrebați ?

— Asta le-ai spus și colegilor tăi ?

— Da.

— Știi, ei nu îi iartă lui Florin că a urmat îndemnul tău și te-a lăsat singur.

— Dar asta e o prostie ! În halul în care eram nici nu judecam... Și apoi, Florin nu putea ști că eu nu voi avea putere să îl urmez ! Credeți-mă...

— Te cred, te cred...

20. Florin se plimbă de unul singur prin holul spațios. Din cînd în cînd se oprește, frămîntat parcă de un singur gînd. Ajunge astfel în fața oglinzii. Se privește îndelung, ca și cum ar examina un străin.

Cum se privește în oglindă, are la un moment dat impresia că imaginea figurii lui se tulbură, devine grotescă, așa cum reflectă uneori imaginea oglinzile defect fabricate, pentru o clipă imaginea lui devine iarăși reală, ca apoi să fie estompată ca într-o ceață, să apară cadrul munteiui viscolit, figura istovită a lui Dan, care îi face semn să plece, se vede pe sine însuși înotînd prin zăpadă, bătut de valurile viscolite de zăpadă, fără a vedea nimic în jur, coborînd încovoiat, poticnindu-se. Sunetul strident al soneriei de la intrare îl face să tresară și să revină la realitate.

Cînd deschide ușa rămîne uimit, văzîndu-l în cadrul ei pe profesor :

— Bună seara, tovarășe profesor, vă rog să intrați.

— Bună seara, băiete. Ce făceai ?

— Nimic, adică mă gîndeam... Vă rog să luați loc.

— Am avut drum pe strada asta și am trecut și pe la tine. Astăzi nu te-am văzut la curs. Credeam că ești bolnav.

— Nu, e altceva...

— Înțeleg.

— Nu pot suporta felul în care colegii și colegele se feresc de mine... Și au dreptate.

— Oare ?... De ce le-ai spus că tu ai tăiat cordelina cînd te-ai despărțit de Dan ? L-au întrebat și pe el, dar le-a spus altfel. Care dintre voi minte ?

— Atunci, cînd m-au întrebat, nu îmi aminteam. Totul a fost... era viscol, totul era înghețat, era alb, era îngrozitor. Dar el a tăiat-o, fiindcă aveam un singur cuțit de excursie, care rămăsese la el. Acum îmi amintesc...

— Dacă nu ești vinovat, de ce nu le spui asta colegilor ?

— Fiindcă sînt vinovat.

— Cum ? Pentru simplul fapt că nu ai degerat alături de el ?

— Da, pentru asta.

— Și ești atît de convins de vina ta încît nici nu te mai dezvinovățești ? Îți iei pedeapsa singur ?

— Nu știu... Mă îngrozesc la gîndul că am fost capabil să îmi părăsesc prietenul în pericol, dar nu știu cum am putut face asta...

— În fine, aș vrea să mai stăm de vorbă...

— Credeți, cu adevărat, că merit să mai stați de vorbă cu mine ?

— Da, cred... La revedere.

21. O scară în spirală, al cărei interior are și funcția de luminator, duce la unul dintre nivelele superioare ale holului larg din clădirea universității, unde este instalat barul. La mese sînt băieți și fete care discută, rîd, mănîncă. În contrast, la o masă mai retrasă, Violeta, Brîndușa, Maria și Ioana își beau cafeaua în tăcere, cu privirile absente. Ioana, care fumează nervoasă, este prima care îl zărește pe profesor apropiindu-se cu o ceașcă mare de cafea în mînă și vrea să se ridice, dar acesta o prinde de braț și o reașază pe scaun, așezîndu-se pe scaunul liber.

— E loc și pentru un bătrîn lîngă patru fete drăguțe ?... Voiam să vă întreb dacă colegul vostru Florin a venit astăzi la școală.

— Fratele meu ? Nu, nu a venit, îi răspunde Violeta cu un ton cam iritat.

— Nu îl judecați prea aspru ?

Fetele tac un timp, evitînd să întîlnească privirea profesorului. Pînă la urmă tot Violeta se hotărăște :

— E fratele meu și țin la el... Ar trebui ca eu să îl apăr, dar nu pot.

— Nu poți ?

Violeta nu se mai explică, de aceea intervine Maria :

— Vrea să spună că nu poate ierta un asemenea act de lașitate.

— Fetelor, eu aș vrea să vă rog să vă gîndiți dacă nu cumva nenorocirea lui Dan, faptul că a rămas infirm, vă doare în asemenea măsură încît vă influențează și felul în care judecați comportarea lui Florin... E bine să vă gîndiți la asta...

Matei, care s-a apropiat de masa lor, vrea să îi arate niște hîrtii profesorului :

— Nu vă supărați. Nu mi-au ieșit rezultatele.

— Știu... Ți-am văzut programarea. Din moment ce ai trei necunoscute și două cunoscute, nu poți evita ecuațiile diofantice... Hai să încercăm împreună.

Profesorul pleacă cu Matei. Ioana, după ce s-a convins că s-au depărtat în suficientă măsură încît să nu o mai audă, stinge cu un gest nervos țigara în scrumieră și vorbește ca și cum ar relua o discuție întreruptă :

— Da, da, nu numai că pretindeți de la el să fie perfect, să fie ideal, nu țineți cont de starea în care s-a aflat, ei sînteți și orbite !

— Orbite ? !, o întreabă Violeta, care simte că i se adresează în primul rînd ei.

— Iartă-mă, Violeta, știu ce simți din cauza lui Dan, dar faci o nedreptate. Și tu, Brîndușa. Susții că îl iubești. Nu ?

— De ce mă întrebi ?

— Violeta spune că se va căsători cu Dan, fiindcă îl iubește, orice s-ar întîmpla. Tu de ce îl părăsești pe Florin la necaz ? Chiar dacă a avut o clipă de slăbiciune, de lașitate...

— „O clipă de slăbiciune" ? Așa numești tu faptul de a-l lăsa pe Dan să înghețe ?, o întreabă Violeta, întrerupînd-o, dar Ioana îi răspunde tăios :

— Ți-am spus, Violeta, că te-a orbit durerea lui Dan !

Brîndușa pare enervată de tonul Ioanei :

— Iar tu ești orbită pentru că îl iubești pe Florin. Știu eu bine că îl iubești !

— Judeci ca un copil prost !

Maria, care pînă acum le-a ascultat ca o bătrînă înțeleaptă, se ridică :

— A sunat de intrare. Și nu are rost să vă certați... Dan a spus că Florin nu e vinovat.

— Lasă asta, Maria, că știi bine ce fel de om e Dan. L-ar ierta chiar dacă...

Brîndușa nu își mai poate continua fraza, fiindcă Ioana ține să îi spună ceva înainte de a pleca spre sălile de seminar :

— Fii liniștită că nu ți-l iau pe Florin. Te iubește. Numai tu ești proastă.

22. Violeta și Florin sînt la masă, șezînd față în față. Mama le servește ciorbă dintr-un castron, privindu-i îngrijorată cum tac, uitîndu-se fiecare în farfuria sa, și cum încep să mănînce fără chef, mai mult în silă. La un moment dat, punînd jos lingura, Violeta ridică privirile spre ea :

— Mamă...

— Da, dragă.

— Mamă, doctorii spun că Dan poate ieși peste cîteva zile din spital. Să se întremeze, fiindcă mai urmează o operație... M-am gîndit să îl aduc la noi.

— La noi ?, o întreabă mama mirată. Violeta putînd observa că asupra ei își fixează privirea la fel de mirată și Florin. De aceea, insistă :

— Unde să meargă ? Cine să îl îngrijească? Părinții din satul lui ? Îi cedez camera mea și eu mă mut în bucătărie.

— Dacă tu crezi că e bine...

— Mamă, tu știi bine că urma să ne căsătorim.

— Știu, dragă, și...

Violeta nu așteaptă ca mama ei să termine, poate tocmai fiindcă intuiește ce vrea să spună :

— Și așa vom și face. Ne vom căsători.

De această dată mama ei nu e numai mirată, ci în ochii ei se poate citi aproape spaimă :

— Vă veți căsători ?!... Bine, dar Dan e paralizat de la brîu în jos...

— Știu, mamă, știu bine cum e Dan.

— Dar te-ai gîndit bine ?

— M-am gîndit, m-am gîndit foarte bine.

Cum mama duce palma la gură încurcată, fiindcă nu își găsește cuvintele în fața replicii atît de dîrze a Violetei, Florin îi vorbește frămîntînd cu degetele nervos un cocoloș din miez de pîine :

— Violeta, știu că nu vrei să vorbești cu mine... Un singur lucru vreau să îți spun : știi că povestea cu a doua operație e doar o minciună a doctorilor pentru a-l încuraja pe Dan ?

— Știu...

— Doamne ferește !, exclamă mama ei. Asta înseamnă că te legi pentru toată viața de un infirm.

Violeta nu îi răspunde și mama ei se lasă să cadă pe scaunul ei de la masă, prinzîndu-i mîna în palmele sale. Cel care vorbește este însă din nou Florin, strîngînd în pumn cocoloșul din miez de pîine :

— Prin ceea ce faci, vrei să răscumperi și vina mea față de Dan ?

Violeta pare surprinsă de întrebarea lui Florin și îi răspunde după ce îl privește o clipă în ochi.

— Nu... Eu și Dan ne-am jurat iubire pentru o viață. Orice s-ar întîmpla.

Florin se ridică de la masă retrăgîndu-se spre camera lui, în timp ce prin felul în care îi ține mîna, mama o obligă pe Violeta să întoarcă privirile spre ea.

— Copilă dragă... Oare de ce a căzut pedeapsa asta pe capul nostru... Acum, cînd v-am văzut și eu mari, studenți, cînd erau așa de bine toate ?...

— Mamă, după moartea tatii, tu ai rămas singură... Ți-ai trăit toată viața numai pentru noi. Așa-i ?

— Și dacă nu vă văd pe voi fericiți ? Ce-a rămas din asta ?

— Mă crezi și pe mine capabilă să îmi fac datoria în viață ?

— Datoria ?

— Mamă, eu pe Dan îl iubesc așa cum ne-ai iubit tu pe mine și pe Florin.

— Mi-e groază să mă gîndesc ce grea cruce vrei să iți iei pe umeri...

Violeta vrea să îi răspundă ceva, dar mama nu mai e atentă fiindcă îl vede pe Florin ieșind din camera sa echipat pentru excursie pe munte și vine în fața lui, prinzîndu-l de braț :

— Florine ! Unde vrei să pleci, pentru numele lui Dumnezeu ? !

— Lasă-mă, mamă. Trebuie să plec.

— Nu v-a fost destul ?! Ce mai vrei acum ? Am ajuns să blestem muntele și în somn !

— Muntele nu e vinovat, mamă.

Cum Florin se desprinde din reținerea mamei, retrăgîndu-se spre ușă, aceasta apelează la ajutorul Violetei :

— Violeta ! Spune-i și tu că a fost destul o nebunie ! Spune-i !

Violeta s-a ridicat și ea între timp și e în fața lui Florin. Acesta ezită înainte de a deschide ușa, fiindcă Violeta nu i-a vorbit de la întîmplarea cu Dan pînă astăzi și acum pare că dorește să îi spună ceva. În adevăr, îi vorbește, dar cu un ton cumva rece :

— Crezi că asta e o soluție ?... Mi-a spus Ioana ce... în fine, de ce să mai urci acolo ?

— Înțelegeți-mă, trebuie să fac acest drum.

— Dan te-a iertat, o să te ierte toți, chiar și Brîndușa...

— Nu pricepi, Violeta, că trebuie să aflu dacă aveți ce ierta ? ! Nu pricepi ? !... Sărut mîna, mamă.

Fără să le mai dea posibilitatea să insiste în a-l reține, Florin se strecoară pe ușă, în timp ce Violeta îi spune mamei :

— Poate e mai bine așa... Să încerce să înțeleagă...

De această dată, mama fiind cea înfrîntă de necaz, își pleacă ea capul la pieptul Violetei, care o mîngîie pe obraz, așa cum ar încerca să împace un copil.

23. Zi însorită de iarnă cu cer albastru, pur. Zăpada care acoperă munții pare strălucitoare. În fața cabanei un grup de băieți și fete își expun fețele în bătaia razelor soarelui de munte. Unul dintre băieți cîntă, acompaniindu-se la chitară : „Albă e cîmpia / Albă luna-n cer... ...Cine-i mort aicea ? / Eu să fi murit ?..."

Urcînd, apropiindu-se de cabană, Florin se oprește pentru o clipă pentru a asculta cuvintele cîntecului, parcă îl străbate fiorul acela care îi dă senzația de frig, renunță la intenția de a se opri la cabană și pornește de unul singur pe drumul care urcă spre vîrfuri. Peste peisajul din fața sa parcă se revarsă în reverberații prelungi, ca într-o emisie cu încetinitorul a sunetelor, acordul chitarei, peste care cuvintele cîntecului se suprapun limpezi, rostite ca de o voce depărtată a muntelui : „Albă e cîmpia / Albă luna-n cer...". Urcă îndîrjit, respirînd profund, ritmic, privind numai înainte și în amintirile lui. Peste albul zăpezii în mintea lui se suprapune uneori imaginea acoperită de zăpada viscolită, îi vede pe cei doi bărbați care o preiau de la el și de la Dan pe Maria, se vede stînd împreună cu Dan ca să se odihnească, apoi semnul lui Dan, se ridică cu un efort care face să i se crispeze fața și pleacă înotînd prin zăpadă, încovoiat, trăgînd de cordelină... Imaginea dispare, în fața lui așternîndu-se albul zăpezii strălucitoare în lumina soarelui și peisajul crestelor. Nu aude că este strigat din spate, de lîngă cabană, de un grup.

Sînt Matei, Mircea, Ioana și profesorul, care îl strigă și îi fac semne, dar zadarnic. Din priviri cei patru se înțeleg să plece după el. Ioana și Mircea îl încadrează pe profesor întrebîndu-l : „Nu sînteți prea obosit ?" Profesorul le răspunde zîmbind că „Nu" și acceptă să fie luat de braț de Ioana. Matei și Mircea o iau înainte.

La un moment dat îl zăresc pe Florin oprindu-se pe marginea unei creste, privind în jur. Matei și Mircea grăbesc pasul pentru a ajunge la el. Profesorul și Ioana se opresc, privindu-l pe Florin, care pare că se clatină. La un moment dat, dispare, căzînd în vale. Matei și Mircea care sînt deja mai avansați, îl observă însă că și-a dat drumul să lunece în vale, unde după coborîrea aceea prin zăpadă se ridică și continuă să caute ceva. Nu găsește ceea ce caută și se reîntoarce, venind direct spre cei doi. Dar, ciudat, nici acum nu îi observă, atît este de preocupat în căutarea lui. Se oprește lîngă un brad care are o parte din rădăcini ieșite afară din pămînt, peste zăpadă, ca niște arcade noduroase ale pămîntului, de care atîrnă fire mai subțiri de rădăcini, ca fuioare de barbă încîlcită. Scurmă cu mîinile în zăpadă și cum i se pare că nu poate lucra bine cu mănușile, și le smulge și sapă zăpada cu degetele. Se oprește pentru o clipă pentru că a dat de ceva și apoi, trăgînd cu amîndouă mîinile, smulge din zăpadă un rucsac... Îl aruncă lîngă el și se așază cu spatele lipit de brad și privind în lungul drumului spre refugiu. De el se apropie Matei și Mircea.

— Deci, asta a fost, îi spune Matei... Aici, unde te-au văzut cei doi bărbați care o duceau pe Maria, s-a rupt sfoara cu care trăgeai după tine rucsacul ăsta, crezînd că în urma ta e Dan... Așa a fost, nu ?

Florin înclină din cap în sens afirmativ.

24. În sala de mese a cabanei, la o masă mai izolată, sînt profesorul, Matei, Florin, Mircea și Ioana.

Ioana și băieții sînt aplecați peste masă, ascultîndu-l pe profesor :

— Sînt îndrumătorul grupei voastre de trei ani și credeam că vă cunosc, însă abia acum încep să vă știu cu adevărat... Îmi plăcea să cred că noi, dascălii, cu toate generațiile cu care lucrăm retrăim tinerețea... Acum, cînd văd că sînteți altfel decît am fost noi, că nu numai că mînuiți calculatoare așa cum noi nici nu visam la vîrsta voastră, dar aveți și un fel deosebit de a vă judeca faptele, mă simt bătrîn.

Ioana, care îl privește foarte atentă, în ochi, îi răspunde zîmbindu-i :

— Nu sînteți bătrîn... Numai oamenii răi îmbătrînesc.

— Rețin complimentul..., îi răspunde profesorul, restituindu-i și zîmbetul.

Florin e însă obsedat de gîndul său și acum îl rostește cu voce tare :

— Toată viața nu îmi voi putea ierta ! Toată viața...

— Ce anume ?, îl întrebă Matei.

— Că nu m-am întors, că nu am privit în urmă, în timp ce coboram... Tovarășe profesor, poate nu mă credeți, dar simțeam o greutate de parcă l-aș fi tîrît după mine prin zăpadă...

— Tîrai rucsacul, care rămăsese agățat de frînghie.

— Și am vrut ! De cîteva ori am vrut să mă întorc să îl întreb dacă cobor bine, dar m-am temut că, oprindu-mă, mă prăbușesc... Ca să rezist, număram fiecare pas și înaintam ca un orb...

— Trebuie să înțelegi, băiete, că nu mai ai ce justifica, în fața nimănui.

Florin însă își continuă gîndul, ca și cum nu l-ar fi auzit pe profesor :

— Nici nu știu cînd m-au cules oamenii aceia care o duceau pe Maria... Cred că în timp ce mă duceau pe sanie eram leșinat, fiindcă aveam senzația că sînt într-un tren, cu un controlor înalt, solid, grav, care îmi tot cerea un bilet pe care eu nu îl aveam...

— Florine, trebuie să te smulgi din acest coșmar... E adevărat că sora ta se căsătorește cu Dan ?

— Da.

— Știe adevărul ?

— Dacă nu îl știa, i l-am spus eu...

Mircea, care pînă acum a tăcut, privind-o mai mult pe Ioana, vorbește în felul lui, sacadat:

— Dar asta e... Înțeleg că îl iubește pe Dan, dar... Cum o să trăiască o viață astfel cu el ?... Nu ?

Și Matei pare că e de aceeași părere :

— Cred că Violeta acționează sub impulsul sentimentelor. Nu realizează ce înseamnă să trăiască o viață întreagă lîngă un infirm.

— Eu nu pot și nici nu vreau să o conving să renunțe, din moment ce ea a hotărît așa.

Ioana vorbește privindu-l din nou pe profesor :

— Dacă ea a hotărît așa ?... Poate a te sacrifica pentru omul iubit este un mod de a numi fericirea... Nu ?

— Un mod de a numi fericirea ?..., o întreabă profesorul îngîndurat, dar tot el continuă : — Cineva mi-a spus că viața noastră se aseamănă cu o sentință judecătorească... O sentință în alb. La capătul colii o mînă neștiută a scris numele nostru și data nașterii... Mîna care va mai scrie și data ultimă. În rest, pe albul colii scriem cu sufletul nostru, cu faptele noastre.

Profesorul se ridică și la fel fac toți. Mircea repezindu-se să îi țină haina să se îmbrace, dar Ioana a fost mai repede, ceea ce îi atrage admonestarea profesorului, care îi refuză ajutorul :

— Vrei să mă faci să mă simt bătrîn ?

— Nu ! Asta în nici un caz, nu !, îi spune Ioana, zîmbindu-i.

25. În holul locuinței familiei Stanca se observă pregătirile de sărbători. Violeta tocmai termină de aranjat masa în chip festiv, adică avînd mai multe farfurii suprapuse la fiecare tacîm, mai multe categorii de pahare, șervețele apretate sînt în formă de con și lîngă fiecare tacîm e cîte o crenguță de brad. Într-un colț e și un brad împodobit.

Șezînd în cărucior, Dan o privește pe Violeta, care a îmbrăcat peste rochie un șorț alb de gospodină și are grijă ca după fiecare mișcare să arunce un zîmbet spre el. De la un moment dat însă, îl vede îngîndurat, cu capul plecat. De aceea se apropie de el, și mîngîindu-l pe păr, îl întreabă :

— Ce se întîmplă ?... Unde ai plecat cu gîndurile ?

— Mă întrebam ce fel de om ești tu... Ți-ai dat sufletul întreg, mi l-ai dat mie, și acum privești după el mirată... Te miri că eu nu înțeleg...

— Bine că te-ai gîndit la mine. Altfel eram geloasă... Vrei să aprindem lumînările ?... Da ?

În timp ce Violeta stinge lumina din cameră, Dan se apropie și el de bradul de iarnă și o urmărește pe Violeta cum aprinde lumînările. Îi vorbește cu privirile fixate asupra lumînării care pîlpîie aproape de el :

— După masă, privind în stradă, am văzut doi bătrîni care au ieșit la plimbare ținîndu-se de mînă. I-am urmărit cu privirea pînă s-au pierdut acoperiți de ninsoare în lungul străzii... și i-am invidiat...

Violeta vine lîngă căruciorul lui și se face mică, astfel ca să îi poată privi în ochi :

— Dane, ce e cu tine ?

— Iartă-mă... Mi-e greu.

— Știu.

— Mi-e teribil de greu... În noaptea asta cînd ne numărăm anii, cînd ne măsurăm viața și ne dorim ceva frumos pentru anul viitor, ce pot să îmi doresc eu ?

— Să te faci bine ?

— Nu... Să te fac pe tine fericită... Dar, pot să sper, pot să îmi doresc asta ?

Lumînările aprinse pîlpîie o lumină blîndă care parcă mîngîie fața Violetei :

— Sînt fericită, Dane... Sînt fericită că sînt cu tine...

26. Ninge peste străzile orașului cu vitrinele împodobite de sărbătoare, cu oameni care se plimbă, cu copii care se joacă în parc. Clădirea universității care pare o replică modernă cetății medievale din vale, dominînd colina, se conturează ca o imagine ireală cu liniile siluetei ei moderne. Coridoarele, sălile de cursuri și seminarii, laboratoarele sînt pustii. Poate de aceea pașii Ioanei care străbate unul dintre coridoarele lungi au o rezonanță stridentă. Se dezbracă la garderoba cu numeroase cuiere, unde în afară de paltonul pe care îl atîrnă ea mai este doar unul singur. E în pantaloni, în pulovăr negru și cu părul prins la ceafă, în coadă de cal.

Bate la ușa unui cabinet, dar nimeni nu îi răspunde. Se hotărăște să deschidă. Cînd pătrunde înăuntru îl vede pe profesor la pupitrul marelui calculator „Wang". Așa cum atinge claviatura cu degetele pare un pianist, mai ales că privește ecranul cu cifre cu satisfacția pe care o poate avea numai artistul care își trăiește opera.

Ioana trebuie să repete : „Tovarășe profesor !", ca să se facă observată. Acesta o privește mirat, apoi parcă își aduce aminte de ceva, caută într-un dosar aflat pe o măsuță alăturată, scoate o hîrtie pe care o lovește nemulțumit cu dosul palmei și o privește încruntat :

— Bineînțeles ! Cum era să îți iasă rezultatul, dacă ai făcut programarea greșită ?!... Află de la mine... Șezi. Te rog să șezi !... Află că un calculator oricît de perfecționat, tot rămîne un copil cretin. Un copil cretin fiindcă nu poate lucra altfel decît îl programăm noi...

— Iertați-mă, nu pentru asta am venit, îndrăznește Ioana... Și apoi, azi e zi de sărbătoare... Am venit așa...

Profesorul pare încurcat. O privește cumva cercetător, apoi parcă găsește o soluție :

— Bei cu mine o cafea ?... Altceva nu am aici...

Cum profesorul se ridică să pregătească singur cafeaua, Ioana vine lîngă el și îi ia ibricul din mînă.

— Dați-mi voie să o pregătesc eu... Vă rog. E treabă de femeie...

— Asta-i drept, dar eu sînt specialist, așa că o facem împreună.

— A trebuit să vă învățați, așa cum trăiți singur...

— Știu că voi spuneți despre mine că sînt un singuratic.

— Mai rău !

— Cum, adică, mai rău ?

— Spunem că soția dumneavoastră e calculatorul ăsta.

— Nici chiar așa !

— Știți de ce am venit eu ?

— Credeam că pentru...

— Nu ! Nu am venit să mă certați pentru calcule ! Nici nu aveți dreptul să o faceți astăzi, în zi de sărbătoare. Am venit să vă țin de urît.

Profesorul o privește și mai uimit. Ioana, ca luată de un avînt de curaj, continuă.

— Să vă țin de urît și să vă invit la plimbare... Da, să ieșiți cu mine la plimbare... Ninge frumos. Sau nici nu ați observat ?

— Și ce o să spună prietenul sau logodnicul tău, nu știu cum se spune, dacă ne va vedea împreună ?

— Nu există nimeni care să aibă dreptul să spună ceva.

Profesorul își face de lucru cu stinsul calculatorului, în timp ce Ioana toarnă cafeaua în cești. Apoi îi zîmbește :

— Știi ceva ? E o idee grozavă să ieșim la plimbare !

27. Violeta intră în casă cu obrajii îmbujorați de frig. Îi strigă lui Dan care e în cărucior „Servus", își pune paltonul în cuier, își aruncă părul pe spate cu un gest de alint și fuge la el să îl sărute. Apoi, îi arată un pumn închis, întrebîndu-l :

— Ghici, ce ți-am adus ?... Ghici !

— Știu ! Un fulg, sau o steluță !

— Toate le știi. Azi la seminar a fost o dispută grozavă între Matei și Florin pe o chestie legată de teoria numerelor iraționale. O să îți explice el, dar să știi, nu că e fratele meu, dar l-a făcut praf pe Matei... Ioana îi întoarce spatele sistematic frumușelului de Mircea și acesta pufnește furios. El, marele cuceritor, e trimis la plimbare... Știi ce se zice ? Nici nu îți trece prin minte !

— De unde să știu ?

— Fii atent ! Se spune că Ioana îi face curte profesorului nostru. Zău !

— Adică, el îi face curte Ioanei ?

— Nu ! Ea lui. Ce zici de asta ?

Dan nu îi răspunde imediat. O privește mai întîi ca și cum ar dori să o soarbă din ochi:

— Știi, Violeta, mi se pare ciudat cum trăiesc eu toate prin tine... Ție nu ți se pare ciudat ?

— Ți-am spus de atîtea ori să începem să ieșim. Acum s-au curățat străzile de zăpadă... Mîine te scot. Bine ?

— Să mă împingi de la spatele căruciorului?... Numai boneta pe cap, de îngrijitoare, ți-ar mai lipsi.

— Nu vorbi așa, că știi că mă superi.

— După... După operație, mai vedem noi.

— Fug să văd ce a lăsat mama de mîncare. Mi-e o foame...

În timp ce Violeta iese la bucătărie, Dan se apropie de telefon și formează un număr : „Alo... Spitalul ?... Cu domnul doctor Irimescu, vă rog..."

În timp ce Dan vorbește la telefon, intră Florin, care, văzîndu-l, se dezbracă tăcut, ca să nu îl deranjeze. Cînd se apropie de Dan, acesta tocmai a terminat convorbirea și e atît de afectat, încît nu mai reușește să pună receptorul în furcă. Sare Florin :

— Dane !... Ai vorbit cu spitalul ?... Ce e cu tine ?! Ți-e rău ?

— Nu... Te rog frumos să mă împingi în camera mea... Te rog.

Florin se execută, îl împinge în camera lui, dar rămîne acolo, privindu-l întrebător. Dan e palid, degetele de la mîini i se crispează în jurul barelor căruciorului. Florin a înțeles :

— Ai vorbit cu spitalul... Trebuie să fii tare, Dane.

— Asta mi-au spus și doctorii, acum. Să fiu tare...

— Aveau dreptate.

— Cît de tare poate fi un om ?... Nu sînt decît un infirm nenorocit, care nu mai poate suporta. Înțelegi, nu mai pot suporta !

— Dane, te rog... Violeta te iubește mai mult decît...

Florin nu continuă, fiindcă faptul că i-a adus aminte de Violeta îl face pe Dan să își muște buzele, apoi încearcă să se smulgă din cărucior, dar cum picioarele nu îl țin, e gata să se prăbușească. Florin îl prinde și îl reașază cu grijă.

— Dane, te rog...

Dan pare că s-a mai liniștit :

— Lasă-mă singur, Florine... Te rog frumos... Dacă voi putea plînge, poate va trece și asta...

28. Rezemată cu spatele de caloriferul de sub geamul care se întinde pe întreaga lungime a coridorului, Brîndușa mănîncă un sandviș. Pe coridor trece Florin cu colegi și colege, printre care și Ioana. În dreptul Brîndușei se oprește o clipă, ar vrea să îi spună ceva, dar ea se preface că se uită în curtea interioară. Florin își continuă drumul, dar Ioana se desprinde din grup și vine lîngă Brîndușa :

— De ce ești proastă ?

— Ce ai spus ?!, o întreabă Brîndușa mirată și încîudată.

— Că ești o gîscă proastă, care face pe mîndra.

— Lasă-mă în pace !

— Nu cumva vrei să vină el la tine și să își ceară iertare pentru că l-ai făcut criminal pe nedrept ?

Brîndușa se enervează :

— Ți-am spus să mă lași în pace ! Și nu ai decît să îl ții pentru tine ! Lasă că știu eu !

— Știi pe dracu !

— Știu ! Știu că îl iubești !

— Vrei să îți mai spun o dată că ești o proastă ? ! Nu înțelegi că nu am fost decît prieteni ? !... Și acum, oricum, e clar... În curînd mă logodesc.

Ultimele cuvinte ale Ioanei par să o calmeze brusc pe Brîndușa.

— Te logodești ! ? Cu cine ?

— Parcă nu știi ?... Acum faci pe proasta.

— Credeam că-s numai bîrfe.

— Dar să îți ții gura.

— Dar de ce, e secret ?

— Pînă termin anul... Altfel or să înceapă unii să spună că se încurcă cu studentele lui. Știi tu cum e.

— Bine, dar asta e altceva, dacă se căsătorește cu tine ?

— Și apoi mai e chestia aia, cu ce s-a spus despre mine cînd am repetat anul... Prostia aceea a mea... E mai bine să rămînă secret... Uite-i pe Matei și Maria... Ăștia știu că se iubesc.

— Nu i-am văzut niciodată decît numai împreună.

Matei trece prin dreptul lor îngîndurat, împreună cu Maria care e de brațul lui, rezemîndu-și capul pe umărul lui. Ioana își continuă comentariul :

— Parcă ar fi un singur suflet tăiat în două : o jumătate cu numele Matei și o jumătate cu numele Maria...

— Dar tu ? Îl iubești pe profesor ?

Ioana o privește încruntată. Brîndușa își dă seama din privirea ei că a primit răspunsul :

— Te întreb prostește... Se vede pe tine că îl iubești...

— Hai ! Du-te și te așază în bancă lîngă Florin ! Acolo unde era locul tău.

Brîndușa pleacă de lîngă Ioana ca un copil certat, cu capul în pămînt.

29. Profesorul intră în camera unde e Dan, cumva și el mai vesel și mai întinerit :

— Salut tinere ! Ia să vedem ce ai învățat !

— Îmi pare rău că pierdeți atîta timp pentru mine.

— Fac și eu o experiență. Niciodată nu m-am ocupat mai îndelung numai de un singur învățăcel.

— Tovarășe profesor...

— Să nu îmi spui că nu ți-ai terminat problema că...

— E vorba despre altceva... Vă rog să mă ascultați.

Gravitatea din vocea lui Dan îl face pe profesor să îl privească în sensul că e gata să îl asculte şi acesta continuă :

— Este vorba despre mine şi despre Violeta... Am aflat un lucru îngrozitor... Că voi rămîne aşa cum sînt toată viaţa.

— Ştiam... toţi ştiau. Ştia şi Violeta.

— Dar, dacă aş fi ştiut şi eu, nu aş fi fost de acord să se căsătorească cu mine... Nu aş fi putut fi de acord.

— Înţeleg.

— Dacă vă va cere sfatul... Dacă va discuta cu dumneavoastră, vă rog să îi spuneţi că singura soluţie e să divorţăm.

— Să divorţaţi ?

— Da. Dealtfel, m-am căsătorit cu ea dintr-un sentiment de recunoştinţă faţă de faptul că s-a oferit să mă îngrijească... Ştiţi, legătura dintre noi a fost aşa, cum să vă spun, tinerească... Nu o iubesc în aşa măsură ca...

Profesorul îl priveşte pe Dan sever şi îl întrerupe :

— Acum minţi. Nu trebuie să mă minţi ca să mă convingi să fac ceea ce m-ai rugat... Şi degeaba încerci să te minţi pe tine însuţi... Mai mare dovadă de iubire adevărată decît ceea ce vrei să faci acum nu poate exista...

— Vă rog frumos să mă înţelegeţi.

— Eu te înţeleg şi, dacă vrei să ştii, te admir dar nu ştiu dacă Violeta va înţelege lucrurile aşa cum vrei tu. Nu uita că şi ea te iubeşte cu adevărat.

— Voi încerca să o conving să se rupă de mine... Trebuie să fac asta...

— Plec... Îmi dau seama că eşti mult prea tulburat astăzi ca să putem face lecţia... Sincer să fiu, ceea ce mi-ai spus m-a tulburat şi pe mine... La revedere.

— Vă mulţumesc frumos...

După ieşirea profesorului intră Florin, care îl găseşte pe Dan privind fix peretele din faţa sa. Florin mai aruncă o privire în hol, apoi închide uşa şi încuie cu cheia.

— Dane !... Trebuie să încerci.

— Nu acum, Florine... Acum nu pot !

— Dane... Vrei să îţi spun că eşti un laş ? !

Dan nu îi răspunde, îl priveşte o clipă, apoi se crispează, se observă că face un efort peste puterile sale, că e încordat, pe frunte îi apar broboane de sudoare, se desprinde din fotoliu, dar face asta doar din forţa braţelor, astfel că atunci cînd încearcă să rămînă sprijinit pe picioare, se prăbuşeşte. Florin întîrzie cu o fracţiune de secundă să îl sprijine şi se răstoarnă cu căruciorul cu tot.

Florin ridică mai întîi căruciorul şi apoi îl reaşază pe Dan. Se privesc tăcuţi, mîhniţi. Florin se aşază şi el pe un scaun. Nu îşi spun nimic, fiindcă ştie fiecare ce ar putea spune celălalt şi că, totodată, cuvintele acelea nu ar avea rost.

Brusc, Dan izbucneşte nervos :

— E o timpenie să încerc ! Să nu îmi mai vorbeşti despre voinţă !... Şi să nu îmi mai spui că sînt un laş.

— Ce pot să îţi spun ?

— Nimic...

30. Parcul oraşului e plin de copii. Pe liniile de gheţuş nu prea ajung însă, fiindcă sînt folosite de „oamenii mari", care se distrează de minune. La capătul unei asemenea pîrtii cu gheaţă sclipitoare, o vedem pe Ioana glisînd şi oprindu-se apoi cu mişcări de recîştigare a echilibrului. După ea vine profesorul, care îşi menţine mult mai greu poziţia verticală. Îl aşteaptă Ioana, care îl sprijină tocmai cînd era gata să cadă. Îşi rîd unul altuia.

— Ştii ce cred eu despre dumneata ?, îl întreabă Ioana luîndu-l de braţ şi plecînd împreună.

— Iar ? !, o priveşte dojenitor profesorul.

— Despre „tine", se corectează Ioana. Cred că eşti teribil de copil. Nu copilăros. Copil.

— Un copil cu părul cărunt.

— Mă tot gîndesc...

— La ce ?

— La tine, la mine, la noi... Nu o să mă amestec niciodată în munca ta, în cifrele tale, în ceea ce e pasiunea vieţii tale... Lasă-mă să termin ! Ştiu că în clipa în care voi încerca să te desprind cît de puţin de munca ta, voi începe să te pierd... Ştiu că prima ta soţie, calculatorul, e mai puternică decît mine... Ştiu, dar e bine şi aşa.

— Nu o să mai stau nici cu nopţile...

— Nu ! Nu spune asta ! Vreau să faci ce vrei şi cum vrei. Eu o să te aştept... Totdeauna mă vei găsi aşteptîndu-te. Şi asta, adică a aştepta omul iubit, e un fel de a numi fericirea. Nu ?

— Mie mi se pare totul atît de ciudat, de nefiresc, de frumos, încît parcă e ireal. Oamenii măsoară timpul după soare, după fazele lunii, cînd în realitate ar trebui să îl măsoare după ei înşişi. Fiecare om să îşi aibă vîrsta pe care o trăieşte...

Un bulgăre de zăpadă o loveşte pe Ioana în piept şi, cînd uimită se uită împrejur, se simte trasă de palton de un puşti care e teribil de fericit că a lovit-o. Ioana îl ridică în aer pe băieţaşul fericit şi îi rîde. Acelaşi lucru îl face şi profesorul. În felul în care amîndoi îi rîd copilului se poate descifra speranţa fericirii.

31. Violeta intră cu o tavă cu mîncare în camera unde s-a retras Dan.

— Mama a făcut clătite... Ştie că îţi plac... Te rog. Pînă sînt calde.

— Ţi-am spus că nu mi-e foame.

— Dar astăzi nu ai mîncat nimic... Te rog.

— Lasă tava... Ţi-am spus să o laşi... Le-am scris părinţilor mei că voi merge acasă.

— Vrei să mergem să îi vizităm ?... Dacă vrei tu...

— Mă va duce o salvare. Am vorbit la spital. Şi nu mă voi întoarce niciodată.

Violeta îl priveşte cu ochii ei mari, unde întotdeauna parcă e un loc anume pentru expresia de tristeţe, care de această dată e şi mai evidentă. Simte nevoia să se aşeze, în timp ce Dan îi anticipă intenţiile :

— Nu !... Nu avem ce discuta... Te rog să mă laşi singur.

— Dane...

— Te rog să nu insişti ! Nu avem ce discuta.

— Dar ce am greşit ?

— Nu ai greşit nimic, şi nici nu mă interesează ce faci de acum înainte.

— Îmi eşti dator totuşi o explicaţie. E îngrozitor ceea ce îmi spui !

— Îţi datorez multe, foarte multe. Explicaţie însă, e inutil... e inutil să discutăm.

— Noi am avut o înţelegere... Dacă unul dintre noi greşeşte ceva, celălalt îi spune... Te rog din suflet...

— Şi eu te rog să mă laşi singur !

— Dane, dar e îngrozitor !

— Nu e nimic îngrozitor... Mă obligi să îţi spun ceva ce nu aş fi vrut să îţi spun niciodată... Cu

mine s-au petrecut niște lucruri pe care nu le înțeleg... După accident, parcă sînt alt om... Chiar și sentimentele mele sînt altele... Am sperat că nu va fi așa... Poate de aceea am fost de acord să ne căsătorim, dar acum îmi dau seama că am greșit... Înțelegi ?

— Nu... Nu pot să înțeleg.

— Accidentul nu a schimbat numai viața mea. A schimbat și sentimentele mele față de tine... În ce privește divorțul...

— Dane ! Cum poți pronunța cuvîntul ăsta?!

Degetele lui Dan se crispează în jurul barei de metal a căruciorului. Secunda de slăbiciune a trecut și reia cu aceeași asprime în ton :

— În ce privește divorțul, ar fi bine să îl introduci tu. Îți dau un certificat medical pe care să îl depui la tribunal și...

— Taci, Dane ! Taci... Nu poate fi așa !... Nu ești tu cel care vorbești acum...

— Așa sînt eu acum !

— Nici vocea parcă nu e a ta... Nici privirea.

— Bineînțeles că am devenit altul. Asta am înțeles și eu. De aceea, e inutil să mai discutăm.

— Mi-ai spus că un singur lucru ne poate despărți.

— Da, așa ți-am spus. Închipuiește-ți însă că așa s-a întîmplat. Că eu am murit.

— Cum poți vorbi așa ?

— Din moment ce nu te mai iubesc ?... Trebuie să îți închipui că am murit pentru tine.

Violeta are o tresărire. I se pare că intuiește falsul din comportarea lui Dan.

— Dane ! Nu cumva ?...

— Ești gata să spui o prostie ! Totul e simplu. Am avut un șoc și poate de aceea s-au schimbat toate în sufletul meu.

— Dacă ceea ce îmi spui acum e minciună, e îngrozitor ceea ce faci...

— Nu e minciună... și nu aștepta să îți repet.

Violeta se ridică, dar înainte de a ieși se întoarce spre Dan :

— Cînd te vei convinge că voi trăi singură, așteptîndu-te, oricît de mulți ani și indiferent de faptul dacă te vei vindeca sau nu, atunci vei înțelege cît de mult ai greșit acum, dacă m-ai mințit.

Felul în care Violeta a spus aceste cuvinte, adică nemaifiind fata doborîtă de amarul veștii ce i-a dat, ci calmă, cu o fermitate care nu poate veni decît dintr-o teribilă tărie interioară, îl face pe Dan să aibă un gest gata de a sugera că o recheamă, dar își revine în aceeași fracțiune de secundă și o lasă să părăsească încăperea fără a-i răspunde. Imediat după ieșirea ei însă își prinde fața în palme, plecîndu-și capul în piept.

32. Sala calculatoarelor e scăldată în lumina tuburilor de neon instalate în tavan, în spatele unor grilaje de metal cu modele în romburi. Prin geamurile mari, ale peretelui de sticlă, dincolo de perdeaua de întuneric, în vale, se observă luminițele orașului licărind dispersate, sau punctînd, paralel, liniile străzilor.

În dreptul ecranului calculatorului „Wang", profesorul e nemulțumit de ceva. Smulge din rulou hîrtia cu rezultatele calculelor și începe o nouă programare.

Se deschide ușa și, în vîrful picioarelor, se apropie de el Ioana. Îi prinde ochii cu palmele, șoptindu-i la ureche :

— Știi cine-i...

Din felul în care profesorul îi dă jos mîinile de pe ochelari și, mai ales, din modul în care o privește, Ioana înțelege că e inoportună :

— Iartă-mă... Te-am deranjat.

— M-ai întrerupt tocmai cînd... În fine.

— Iartă-mă.

— Te-am rugat să nu vii aici. Mai avem cîteva luni pînă termini anul și atunci...

— Nu te supăra. Plec...

— Nu am vrut să spun asta. Dar...

Ioana îl întrerupse din nou, regretînd evident că l-a deranjat. Are privirea unui copil care înțelege că a făcut ceva rău și regretă :

— Nu știu de ce am venit. E în mine ceva ca o presimțire.

— Nu mai am nici cafea.

— Plec... Am venit numai să te văd... Nu știu de ce.

Profesorul regretă că a fost urîcios și încearcă să se explice :

— Nu te supăra... Cînd lucrez sînt nesuferit cu toată lumea. De aceea... Pleci ?... Ioana !...

Ioana însă a ajuns în dreptul ușii și iese în fugă.

Profesorul privește în urma ei amărît, scutură nervos cutia în care ar fi trebuit să fie cafea, o aruncă nervos și se așază din nou în fața ecranului calculatorului.

33. La o masă într-o cofetărie sînt Matei, Maria și Florin. Acesta din urmă tocmai termină de mîncat prăjitura sa, în timp ce Matei și Maria, care le mîncaseră pe jumătate pe ale lor, acum schimbă farfurioarele între ei, fiindcă prăjiturile nu au fost de același fel. Văzîndu-i ce fac, Florin zîmbește :

— Sînteți grozavi...

Maria zîmbește și ea, dar Matei, serios ca totdeauna, vorbește strivind ultima parte din prăjitură cu lingura, nervos :

— Vezi, Florine, noi schimbăm jumătăți de prăjitură relativ egale. Sentimentul nostru de bine e reciproc. Dar în cazul lui Dan și al Violetei ?... Eu îl înțeleg pe Dan.

— Mie mi-e teribil de milă de ei, mărturisește Maria. Îl și admir pentru tăria lui de a introduce acțiunea de divorț.

— Divorț remediu !, exclamă Florin. Auzi ce expresie stupidă au inventat juriștii : „Divorț remediu" ! Parcă un asemenea divorț ar putea remedia ceva din nenorocirea lor.

Matei nu e de aceeași părere ;

— Remediază, Florine. Remediază, în sensul că îl eliberează pe cel sănătos.

— Florine !, intervine și Maria. Violeta mai are de trăit o viață întreagă. Trebuie să te gîndești.

— Tu vorbești ? !, o expediază Florin, care e vădit supărat pe toți și pe toate.

Tocmai atunci se apropie de masa lor Brîndușa, cam încurcată :

— Servus... Am și eu un loc ?

Matei și Maria schimbă priviri cu subînțeles și se ridică :

— Pe noi să nu mai contați... Mergem să vedem de proiect.

Plecarea lor îi lasă față în față pe Florin cu Brîndușa. Aceasta îi vorbește cu oarecare ezitare în cuvinte :

— Florine... Aș vrea să...

— Nu trebuie să îmi spui nimic !, o întrerupe Florin.

— Totul s-a sfîrșit ?..., încearcă să insiste Brîndușa.

— Te rog să mă ierți. Trebuie să plec.

Brîndușa rămîne singură și cînd se apropie de ea o chelneriță cu întrebarea : „Ce doriți ?", după ce o privește o clipă ca și cum nu ar înțelege ce vrea fata aceea de la ea, îi răspunde : „Nimic... Nimic" ca și cum și-ar spune acest lucru și sie însăși.

34. În fața lui Dan, care, bineînțeles, șade în căruciorul lui, Violeta e cu două hîrtii în mînă. Pe una dintre ele i-o oferă lui Dan, iar pe cealaltă o păstrează :

— Citațiile pentru tribunal... Am ajuns și aici.

— Trebuie să te prezinți doar tu. Eu am trimis la dosar actele medicale... Totul va merge repede și simplu...

— Repede şi simplu..., repetă Violeta ultimele lui cuvinte, dar cu un cu totul alt ton.

— Trebuie doar să declari că şi tu eşti de acord. Deşi, chiar dacă nu vei spune asta, tot ne vor despărţi... E un caz de căsătorie formală... De imposibilitate a împlinirii ei... Aşa o numesc...

Dan nu mai continuă, fiindcă, aşezîndu-se pe un scaun cu faţa în palme, Violeta plînge reţinut, adică văzîndu-se doar că îi picură lacrimile. Vrea să împingă căruciorul spre ea, chiar îl deplasează puţin, acţionîndu-i roţile cu palmele, dar se opreşte şi revine la masca de duritate :

— Toată chestia asta e ca o operaţie care, chiar dacă doare puţin, face bine... Crede-mă, e mai bine aşa.

Violeta rămîne în continuare ghemuită în scaun, cu faţa în palme. Dan reia, mai nervos :

— Plîngi fiindcă ţi-e milă de mine. Ştiu că de asta plîngi !... Dar, pe mine mă doare mila oricui ! Chiar şi mila ta mă doare ! Nu înţelegi ? !

Faptul că Violeta plînge în continuare, fără a-i răspunde, îl afectează pe Dan mai mult decît dacă ar putea să îşi desfăşoare argumentele, care sună ca un fel de tonic şi pentru el. De aceea, îi spune cu adevăratul lui glas, apropiindu-şi căruciorul :

— Uite... Ia, te rog, batista mea.

Violeta se smulge însă din scaun şi fuge din cameră fără să îl privească.

35. Pe ecranul calculatorului cifrele scrise electronic, cu verde, se succed cu repeziciune. Brusc, profesorul stinge calculatorul şi se ridică.

Îşi aprinde pipa străbătînd coridorul întunecat şi pustiu, revărsîndu-se doar un reflex al zăpezii de afară, luminată de lampadare. Pe tabloul de urmărire al ascensorului, se aprind în ordine descrescîndă : 5, 4, 3, 2, 1, P. Se deschide uşa ascensorului care dă în holul principal de intrare cu trei pereţi de sticlă. Pe unul dintre fotolii, în apropierea telefonului, portarul doarme. Profesorul, trecînd pe lîngă el, vrea să îi spună ceva, dar renunţă şi trece mai departe, fără să îl trezească. Cînd iese din clădire, în faţă i se desfăşoară priveliştea oraşului din vale, cu luminiţele aprinse. Observă că de balustrada din pietre mari, cimentate, a parapetului, se reazimă cineva. Se opreşte şi se apropie. O recunoaşte pe Ioana, care îi zîmbeşte zgribulită de frig.

— Tu ? Aici ? ! La ora asta ?

— Te-am aşteptat.

— La ora asta ? ! Atît de tîrziu ? Şi e frig !

— Încă nu te pot aştepta acasă... Am zis că e bine şi aici.

— Copilă dragă, dar ai îngheţat.

— Nu... Ştii, tu nu poţi înţelege ce înseamnă pentru o femeie să aştepte... E în destinul femeilor să aştepte pe cine iubesc şi asta e frumos...

— Hai să te învelesc mai bine... Dacă ştiam...

— Vreau să îţi spun ceva. Trebuie să îţi spun ceva.

— Dacă e de rău, mai bine taci.

— Trebuie să îţi spun !... Ştii că eu am avut o încurcătură sentimentală nefericită. Adică am trăit cu un bărbat.

— Ştiu !

— Cu un bărbat care atunci cînd i-am spus că sînt gravidă m-a pălmuit.

— Şi asta mi-ai spus.

— Nu ţi-am spus încă că am pierdut anul fiindcă m-am retras la părinţi... Nimeni nu ştie că acel copil pe care l-am născut în taină trăieşte... Îl creşte mama... Asta nu ştiai.

— Copilul e pe numele lui ? Adică al bărbatului aceluia ?

— Nu. El nici nu ştie.

— Atunci, e simplu. Ia şi el numele meu... De la rectorat mi-au promis că îmi dau un apartament şi...

Profesorul nu mai poate continua planul lui „simplu" de rezolvare a situaţiei, fiindcă Ioana fuge de lîngă el. O zăreşte că s-a oprit undeva coborînd şi, ajungînd-o din urmă, o prinde de după umeri :

— Pentru Dumnezeu, Ioana. Ce faci ? Plîngi ?...

36. Pe coridorul clădirii tribunalului, o fostă cazarmă veche, în a cărei lungime, lîngă pereţi, sînt aşezate bănci de lemn, colegii şi colegele Violetei discută într-un grup.

— Era firesc să ajungă la divorţ... Nimeni nu o poate condamna să trăiască alături de el o viaţă, spune colegul cu păr cîrlionţat.

— Nu e chiar atît de simplu !, intervine fata cu pistrui pe faţă, cu aerul că ar vrea să continue, dar se opreşte aici.

— Cînd s-a căsătorit cu Dan, Violeta ştia de la medici adevărul. Ştiind, i-a oferit lui Dan speranţa vieţii alături de ea... Asta...

Maria nu mai poate continua, fiindcă o face Ioana, cu ton hotărît, care îi surprinde pe toţi :

— Din moment ce s-a căsătorit, Violeta nu mai are dreptul să îl lovească astfel pe Dan !

Mircea găseşte că e momentul să îşi plaseze o ironie răutăcioasă :

— Nu toţi au ca tine vocaţia sacrificiului... Am auzit că eşti gata să îi pui proteze...

Nu termină, fiindcă Ioana i-a întors spatele privindu-l urît, iar ceilalţi se depărtează cu ea.

Violeta, cu capul în pămînt, nu vede în faţa paşilor ei decît dalele pătrate de beton pe care calcă şi are senzaţia că dalele acelea încep să se rotească sub paşii ei. Se opreşte în faţa cuiva şi cînd ridică privirea observă că e profesorul.

— Cred că sînt dator să îţi spun ceva, începe acesta. Dan m-a rugat să te conving să te desparţi de el.

— Da...

— Mie mi se pare că hotărîrea lui e un frumos gest de sacrificiu.

— Mi-a spus că nu mă mai iubeşte.

— Şi l-ai crezut ?

— Ce vreţi să spuneţi ? !

— Dan a judecat astfel : decît să se sacrifice Violeta o viaţă întreagă lîngă mine, mai bine fac eu acum sacrificiul de a provoca despărţirea....

Violeta scurmă cu vîrful pantofului în podea, aşteptînd ca profesorul să continue, ceea ce acesta şi face :

— Cred că e dreptul lui să facă acest gest... Va trebui să răspunzi judecătorului un singur „da"... O vei face ?...

— Nu ştiu... Iertaţi-mă...

Violeta se desprinde de lîngă profesor şi părăseşte clădirea tribunalului. Străbate strada grăbită, cu paşi mecanici. Nici nu observă că a început o ploaie de primăvară. Pe faţă are stropi, sau poate şi lacrimi.

37. Dan, ridicîndu-se în puterea mîinilor din căruciorul lui e atît de încordat, încît are pe frunte broboane de sudoare. În faţa lui, Florin îl priveşte încurajator şi cu milă.

Dan se reaşază, fiindcă în clipa în care a încercat să se sprijine pe picioare acestea nu i-au servit şi braţele au început să îi tremure.

— E inutil, Florine... Medicii mi-au spus sentinţa.

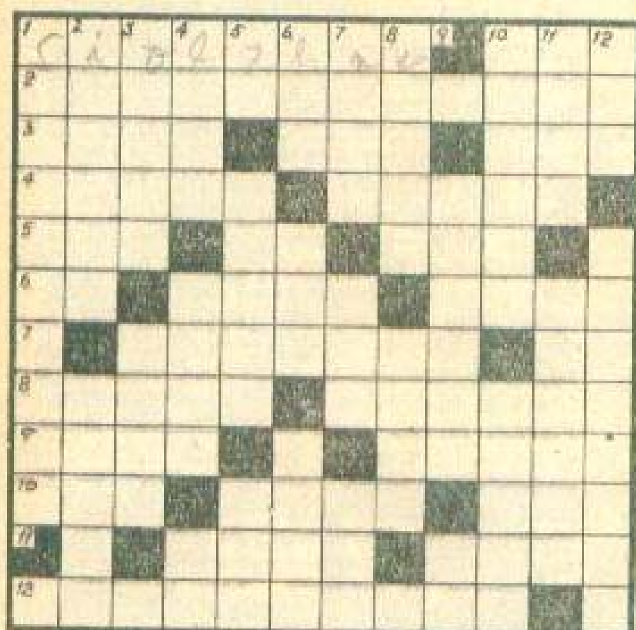
— Te rog, Dane... Totul e să ai voinţă ! Trebuie să ai !

Dan repetă încercarea şi mai încordat. După ce s-a ridicat în puterea mîinilor din cărucior, cu grijă, rămîne sprijinit pe picioare. O clipă, două... În privirea lui Florin se observă licărirea de bucurie şi speranţă... Dan rămîne în picioare, observîndu-se pe faţa lui o expresie de speranţă. Încearcă să facă un pas, privindu-şi fericit piciorul care avansează. Se dezechilibrează însă, dar Florin îl prinde înainte de a cădea.

Cei doi prieteni sînt îmbrăţişaţi şi Florin repetă emoţionat şi fericit : „Vezi ?.... Vezi ?... Vezi ?..."

EMIL POENARU ■

LA MUNTE — LA CABANĂ

ORIZONTAL: **1)** Cabană în jud. Gorj (alt. 220 m) — Băutură recomandată în excursie! **2)** Cabană la Bușteni (2 cuv. — alt. 925 m). **3)** Personaj legendar — Cocoașă (reg.) — Rouă (reg., pop.). **4)** Cabană în apropiere de Cîmpulung Moldovenesc (alt. 1526 m) — Popor asiatic. **5)** Rîu ce trecea prin Sparta — Pronume personal — Lac de munte. **6)** Depresiune — În acest loc — Oraș în Republica Malgașă. **7)** Cabană situată în preajma orașului Pașcani (alt. 874 m) — Ele! **8)** Personaj legendar — Trase pe roată. **9)** Cabană situată între Livezeni și Petroșani (alt. 1207 m) — Stă pe capul unora. **10)** Altcum nu — Cabană care este deservită de stațiile C.F.R. Sebeș-Olt și Podul Olt (alt. 1450 m) — Localitate în R.P. Ungară. **11)** Altitudinea unui punct de teren față de nivelul mării — Munte în Islanda. **12)** Cabană în Carpații Meridionali, deservită de stațiile C.F.R.: Bușteni, Sinaia și Poiana Țapului (2 cuv., alt. 1950 m).

VERTICAL: **1)** Cabană la care se poate ajunge din gările: Huedin, Beiuș și Cîmpeni (alt. 1100 m). **2)** Popas în corturi, de scurtă durată, pentru turiști — Cabană turistică la Predeal (alt. 1350 m). **3)** Guvernatori musulmani — Cabană deservită de stațiile C.F.R.: Petroșani, Sebeș-Alba și Orăștie (alt. 1207 m). **4)** Comună în județul Sibiu — Conducător administrativ, însărcinat cu menținerea ordinii publice (sec. al XIX-lea) — Pecete! **5)** Pene! — Folositoare — Soră (pop. reg.). **6)** Tulpina unor plante de munte — Interjecție — Cabană situată între Lupeni și Petroșani (alt. 1580 m). **7)** Un fel de cerb — O persoană oarecare — Lac în Scoția. **8)** Tabără militară (pl. od.) — Animal domestic din țările tropicale. **9)** Cabană situată pe drumurile ce pleacă de la: Bușteni, Sinaia și Pietroșița (alt. 1525 m) — Monedă romană, de mare circulație. **10)** Paji (od.) — Vechi cotidian sovietic. **11)** Una din piesele jocului de șah — Compozitor român, autorul melodiei „La cabana Trei brazi". **12)** Cunoscut lac de origine vulcanică în Carpații noștri — Frumoasă cabană din Munții Făgăraș, situată pe „Transfăgărășan" (2 cuv., alt. 2034 m).

Dicționar: ABIN, GAB, IRI, DIDI, KAL, ARRA, UCI, RAA.

BICĂ PISOSCHI ▪ CRAIOVA

URAREA

— Microschiță —

E. Nigmescu tocmai se ridicase pentru toast. Cu un aer misterios — dealtfel, **aerul său de zi cu zi** — se adresă invitaților:

— Voi începe cu o urare... Dar nu apucă să pronunțe și urarea propriu-zisă pentru că brusc toate luminile se stinseră.

— Vai, exclamară într-un glas ANA și GRAMA, cele două surori gemene! A și sosit Anul Nou!

— Da' de unde, interveni E. Nigmescu. Este de-abia unsprezece și jumătate. Cred că este vorba despre un scurtcircuit. S-or fi atins cîteva fire din brad...

— Bine, bine, intră în vorbă și Ș.A. Rada, asta nu înseamnă însă că vom petrece revelionul pe întuneric...

— Nicidecum, o asigură E. Nigmescu. Eu am să-mi fac urarea și apoi repar LUMINA. Pentru asta am nevoie de LIȚĂ.

Într-adevăr, nu trecuse nici un minut și întreaga încăpere era din nou inundată de lumină. Glasuri admirative salutară revenirea lui E. Nigmescu în mijlocul oaspeților.

— Ei, și-acum urarea, îl îmbie Ș.A. Rada pe E. Nigmescu.

ANA și GRAMA chicotiră:

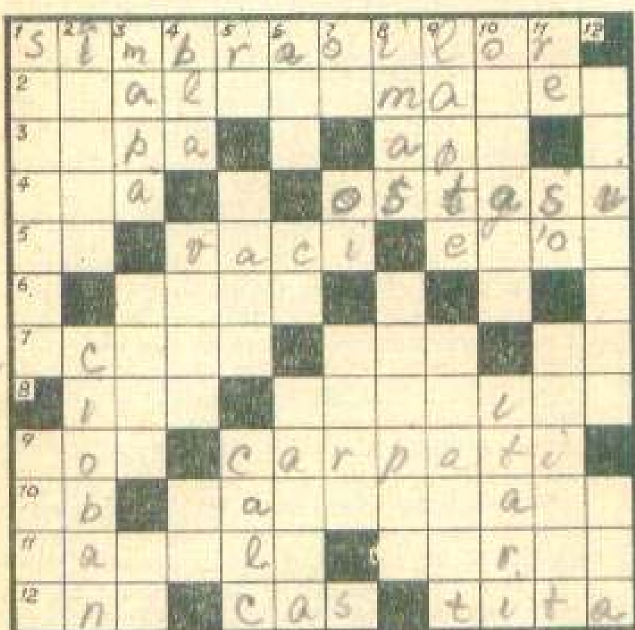
— Vai, tu, dar **urarea ne-a fost deja făcută.** Poate nu știi cheia. Poftim: **2, 5, 3!**

— Așa este, confirmă E. Nigmescu. De acord cu ANA... GRAMA!

Toți invitații — unul mai enigmistic decît celălalt — au ridicat paharele adresîndu-și într-un glas urarea lui E. Nigmescu, urare pe care, la rîndul său, autorul o adresează tuturor cititorilor.

TOMA MICHINICI ▪ BUCUREȘTI

„NAVIGATORII MUNȚILOR"

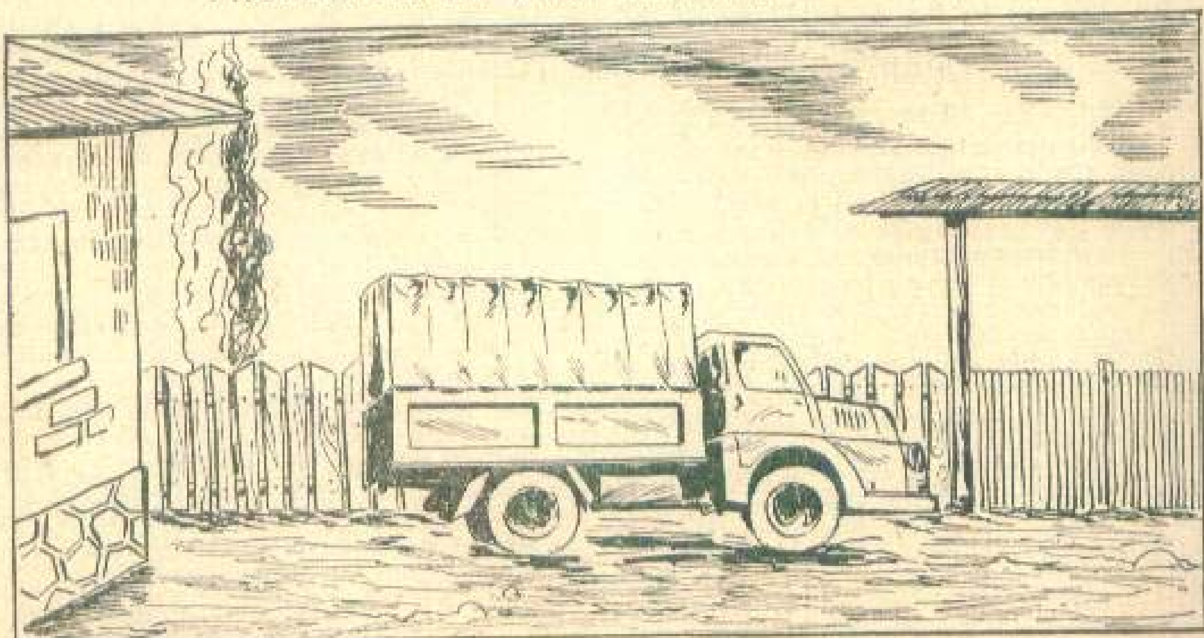
ORIZONTAL: 1) Străvechiul obicei al mulsului oilor și al măsuratului laptelui înaintea pornirii turmelor spre munte (2 cuv.). **2)** Urcarea turmelor la munte în mai și coborîrea lor în septembrie. **3)** Locul unde a fost prăvălit soțul Vitoriei Lipan, ucis de cei doi oieri cu care-și cobora turmele la iernat („Baltagul" de M. Sadoveanu) — Puse la adăpost! **4)** Huța! — Aflați în serviciul militar. **5)** Cununa de la stînă! — Vite mari — Viteaz. **6)** Vite... ca oile. **7)** Puternici (fig.) — Oaia tînără — Să fie liniște... la stînă! **8)** Refren popular — Năzdrăvana bucălaie dintr-o veche și răspîndită baladă populară românească. **9)** Coadă de cocoș! — Munții noștri. **10)** Unu cub! — Cîntarea ciobanului. **11)** Vechi instrument pentru doine cu rezonanță pastorală (pl.) — Să ne gîndim la „Pietrele Doamnei" și la întinsele pășuni alpine. **12)** Un om ca toți oamenii — Brînză dulce — Cîntăreață de muzică populară (Ștefan).

VERTICAL: 1) Țarc rezervat oilor în așteptarea rîndului la muls — Cîntăreții solitari ai pădurilor. **2)** A scoate din fire — Fiecare cu oile sale. **3)** Miniarhivă la purtător — Activitate pastorală inclusă în programul nedeii „Sîmbra oilor" — Vas gol! **4)** Blană nulă!! — Ca... oaia! — Uvertură la „Pastorala". **5)** Trei-patru bîrsane! — Mai marele ciobanilor — Hîrtie de copiat. **6)** Oprește boii înjugați — Dimpotrivă — Rumegătoare!. **7)** O vale! — Să revenim la rumegătoarele noastre — Arbust ornamental ale cărui flori albe simbolizează castitatea. **8)** Loc de pășune — Turmă de oi. **9)** Produs ovin prelucrat în brînzeturi — Muntele care amintește de „Arca lui Noe". **10)** Pusă la loc de cinste — Pantaloni pastorali. **11)** Subrete! — Asmute cîinii — Se prezintă într-o ținută ireproșabilă. **12)** Pripășită — Varietate de struguri.

Dicționar: APO, BNA.

CONST. ȚUCULEASA ■ BUCUREȘTI

PROFESIONALĂ (Rebo eliptic anagramat: 5 + (6) = 10)

VALER PETRIC — Baia Mare

EXCURSIE PE BAZĂ DE TABEL

Ce mi se pare foarte important ca să petreci un concediu ca lumea — îmi spunea într-o zi un amic, directorul unui liceu din preajma Capitalei — e să nimerești o serie bună. Am fost astă-vară cu nevastă-mea și mai bine stăteam acasă. Eu parcă eram cuc, ea parcă era barză. Masă bună, casă la fel, dar dacă nu te cunoști cu nimeni ca să te mai încurci și tu seara la o bere, n-ai făcut mare brînză. Și pînă să-ți faci doi, trei prieteni, se isprăvește seria și pleci acasă.

În ce mă privește, nu sunt întru totul de acord cu amicul. Eu mă duc să mă odihnesc. Dar nici ca să fiu cuc și nevastă-mea... Nu ; asta ar fi prea de tot !... Eu, care de bine de rău am „marea" mea la Snagov, nu mă prea înghesui. Zic : „lasă-i pe-ăia care stau la bloc, săracii, să mai schimbe și ei cada de baie și să mai vadă un vapor pe linia orizontului !" E drept, nici vila Uniunii nu e prea încăpătoare să aibă loc într-o vară chiar toți membrii, plus ai fondului cu soacre și cumnați, că nici pe ei nu-i poți lăsa la ștrandul «Izvor». Oameni suntem !... Și ca să nu-mi supăr nevasta, care n-a văzut litoralul decît cu „Oneteul" — excursii de o zi — am zis, hai domnule. M-am bătut cu șeful „Caselor de creație" o toamnă, o iarnă și o bună parte din primăvară și, de ce să mint, m-am văzut pe diagramă de la întîi la cincisprezece. (Luna nu mai are importanță ; nu chiar în inima verii, dar oricum...) Ca să apuci „o serie ca lumea", e greu. Vrei să faci „cinste", toți fac, și nu știi care și cîte șprițuri a dat în „sera" de la Casă... Umblă o vorbă că dacă ai norocul să nimerești într-o serie cu Băieșu ori cu Nicuță Tănase, nu-ți mai trebuie mîncare, că te îngrași de rîs și pe deasupra te saturi de jucat table cel puțin pentru doi ani. De ce să mă ascund după degete, năravul cu tablele îl am și eu, dar locuri în seria cu numiții nu se găsesc nici dacă faci cerere cu patruzeci și opt de luni înainte. E drept că în cazul lui Băieșu îți asumi un risc infernal. El vine cu «cani-

șul», care are o dambla incurabilă : cum vede o valiză, cum face pipi pe ea. De cotonogit nu poți să-l cotonogești, că se supără stăpînu-său. A făcut atîta scandal pentru un preș, îți închipui ce-ar fi capabil să facă pentru Johnny !... În privința liniștii, nu mă pot plînge de noroc. Șase, șapte scriitori cu nevestele și copiii, restul soacre, socri, cumnați, cumnate — cine n-a avut pe moment cumnați și cumnate și-a trimis veri și verișoare, că nu puteau să rămînă nu știu cîte garsoniere goale la vila Uniunii de la Neptun. Mă rog, nu e treaba mea, este datoria celor de la serviciul „caselor de creație" să le mulțumească, măcar că aveam și eu o obligație față de un văr de-al doilea care este ajutor de primar la Snagov și care îmi mai schimbă și mie butelia din cînd în cînd, că are Trabant. Dacă știam, dacă-mi spunea și mie cineva... Am ajuns, am despachetat, mi-am ales masă pe terasa dinspre mare — m-a prezentat Nelu Dumitrescu și cuvîntul lui atîrnă destul de greu — am făcut turul împrejurimilor, nevastă-mea m-a certat că nu mi-am luat cravatele corespunzătoare pentru prînz și seara, am înghițit ca să n-o supăr și m-am culcat. În dimineața care a urmat am trăit prima mare deziluzie. Din cei șase, șapte scriitori, jumătate plus unul erau critici.

— Ai văzut, nevastă ? Asta îmi mai lipsea. Trebuie să fiu atent pînă și cu umbra mea. Din neglijență, dacă-l atinge pe vreunul... Mai bine rămîneam la Snagov. Măcar pe vară uitau și ei de mine !...

— Lasă, a zis ea. Stați împreună ; se pot lega prietenii frumoase într-o vacanță ; la toamnă vă vedeți la o cafea, poate mai vin și pe la Snagov...

Înțelepte sunt nevestele noastre, domnule ! Noi nici nu știm ce bulgăr de aur avem în casă, în materie de critici... Spuneam că în privința liniștii nu mă pot plînge. Am avut vecini buni. În stînga, Damian Necula, cu un tranzistor japonez ultimul răcnet. Ca să ne convingă de superioritatea tehnicii nipone, îi dădea drumul în cameră și abia de ne mai puteam înțelege între noi pe terasa unde prînzeam. E drept că lăsa ușa deschisă la culoarul etajului doi... În dreapta, cunoscutul poet și traducător Dudu Olariu, intelectual subțire care, ca să nu ne deranjeze, bătea la mașină cu ușa balconului închisă. În rest, totul decurgea în condiții cît de cît normale. Un soare generos prăjea spinările și burțile mînuitorilor condeiului, pedepsindu-i pentru niște păcate literare mai vechi, marea caldă, calmă, lipsită de fauna numită „meduză" — ceva „cîrcîiaci" care ciupeau cu neobrăzare, dar dacă luai două coniacuri cu cafea, puteau fi trecuți cu vederea — două tonete bine aprovizionate cu bere nemțească, vin fără apă minerală, ceva „tării" și alte cîteva sortimente de „răcoritoare" făceau deosebit de plăcute cele cîteva ceasuri de „ultraroșii" petrecute pe plajă. (Scriitorii sunt oameni subțiri, nu se pot scula cu noaptea în cap, să prindă „infra".) Mesele erau ceva mai monotone. Întîi pentru că erau potrivite pe serii. Dacă fuseseși programat în seria întîi, nu-ți prea era foame. Dacă rămîneai pentru a doua, îți trecea pofta de mîncare. Altfel, bine ; dovadă că cei care susțin că scriitorii s-ar mînca între ei mint cu nerușinare ! Într-o serie nu cred că s-au spart mai mult de zece duzini de farfurii. (Bineînțeles, sunt incluse și cele de desert.) Maturii au dat vina pe copii, copiii n-au vrut să recunoască, dar pînă în cele din urmă litigiul a fost rezolvat : copil sau matur au fost dați debitori la fond — că doar și copiii vor deveni odată și-odată membri ai fondului... Liniște, decor, cei care mîncau în sală se plîngeau că se sufocă, cei de pe terasă că-i degeră — despre un eventual schimb nici nu putea fi vorba —

ȘTIAȚI CĂ...

...soția și tovarășa de zbor a aeronautului Blanchard, cerînd, în glumă, municipalității Parisului un pașaport „pentru împrejurimile pămîntului", a fost refuzată, fiind suspectă că vrea să... emigreze ?

*

...savantul Emanuel Bacaloglu, în 1880, cu prilejul discursului de recepție la Academia Română, a demonstrat necesitatea reformării calendarului gregorian ? Propunerea s-a înregistrat, dar parlamentul a luat-o în discuție și a aprobat introducerea stilului nou, abia în 1923, după 43 de ani.

*

...la Paris s-a dat ordin să se ardă cărțile lui Voltaire ? Cînd ordinul a ajuns la urechile scriitorului, acesta a spus : „Cărțile mele sînt asemănătoare castanelor, cu cît sînt mai prăjite, cu atît se vînd mai bine".

*

...pe muntele Piatra Craiului crește o floare unică în lume, denumită „Garofița Pietrei Craiului" ? Această floare nu poate fi adaptată în alte zone. Totuși, unii turiști n-o ocrotesc, ci o culeg fără milă.

*

...există săpun natural ? Solul insulei Kimos din Arhipelagul

nu aveai de ce să te plîngi. Numai la pornire, mîncam în aceeași serie cu ei, unul dintre băieții lui Mihai Giugaru — Tudor, dacă nu mă înșel — se ruga cu disperare să nu i se pună ciorbă, că el e mic și nu-i intră lingura în gură. Nu se poate spune că era un copil rău, care nu mînca. Dovedea patimă deosebită pentru capsulele sticlelor de bere, fie că ele proveneau din prima serie, fie dintr-a doua... Cu vecinii mei de masă mă salutam la venire — „poftă-bună" — mi se răspundea — „mulțumesc, asemenea" — iar la plecare spuneam „să vă fie de bine". Răspunsul sper să-l bănuiți. Dacă eu veneam primul, mie mi se adresau îndemnurile, în vreme ce eu, posesor al certificatului celor „șapte ani de-acasă" — duplicat, că originalul mi-a fost furat — mulțumeam cu deplină seriozitate. Pînă la primul fel, se mai legau și unele convorbiri intelectuale. De pildă: „Cum a fost apa?" Răspuns: „Excelentă!" Sau: „Ați auzit că fetița lui Vulpescu i-a mîncat prăjitura băiețelului lui Stoiciu și pe deasupra i-a mai dat și-o palmă? !..." Nu fac comentarii, pentru că nu vreau să intru în conflict nici cu unul, nici cu celălalt. Vulpescu 1/2 normă la Uniune, Stoiciu la cinematografie... Sper să fiu înțeles. După prînz ne trăgeam pe la odăile noastre „somnul de după amiază", cum a spus un cunoscut scriitor. Dormeam ascultînd gîjîitul aparatului stereo, proprietatea vecinului meu. Cînd nu mai puteam rezista, îi băteam cu pantoful în perete. Damian, băiat subțire, bănuia că nu aud și, sacrificîndu-se pe el, îi dădea mai tare. Ca să nu mai veghez nopțile — în ce-l privește pe Necula, nu cred că a închis ochii în cele două săptămîni (omul venise în vacanță și nu era dispus să piardă nici o clipă) — am făcut casă bună cu cunoscutul poet-pescar Mihai Gavril, care circula aici sub numele conspirativ „Mișa" — care m-a purtat în fiecare după-amiază zece, cincisprezece kilometri în medie — așa că vecinii mei puteau să-și instaleze și stație de amplificare, tot nu mă mai interesa!... Programul zilnic era aproximativ același. Important este că ne aflam la mare și că în septembrie, cînd nevasta mea se va întoarce la școală — e profesoară — și colegele ei au s-o întrebe dacă a fost pe litoral, n-o să mai clatine capul, prilej ca ele să-i spună deloc înțelegătoare: „Ce fel de scriitor e bărbatul tău, dragă, dacă nici măcar la mare nu e în stare să te ducă?!..." Seara mai căscam gura pe la televizor, mai făceam o plimbare, îi mai ascultam amintirile lui Ion Molea... O singură dată m-am abătut de la program. Aveam o cunoștință, responsabil la un bar. M-am întîlnit cu el întîmplător. „Vino pe la mine, zice. E un spectacol a-ntîia!" Într-o ierarhie a valorilor, spectacolul fusese cam a opta, a noua, dacă nu și mai la vale. Mi-am făcut și ceva „relații". Primul balerin fusese șofer la «R.A.T.A.» pe traseul nostru. „Am înverzit bășica într-o seară și ca să nu stau degeaba..." Am băut două pahare cu ceva colorat, am plătit și am plecat. Din pricina prețului, Mișa — pentru că fuseserăm împreună și fără neveste — s-a supărat pe mine și și-a tocmit un alt discipol pentru pescuit.

Cam în felul acesta mi-am cheltuit prima treime a vacanței. Mai erau două treimi, așa că nu existau motive de panică. Mă obișnuisem, mă cunoștea lumea, mă salutam cu criticii, era o performanță! La soare nu mă prea înghesuiam, că eu am „bronzul" moștenire de la Dumnezeu, așa că o țineam mai mult pe la umbră, credincios prieteniei strînse dintre mine și Dudu Olariu, care avea masa lui cu umbrelă colorată, rezervată pe terasa uneia dintre cele două grădini improvizate chiar pe plajă. Întîi o cafea, pe urmă o bere, încă una, pe urmă Gheorghe Vlad, pre-

---

Cicladelor din Marea Egee e gras și spumos, iar localnicii îl folosesc, cu rezultate bune, drept săpun.

*

...usturoiul are un conținut mare de zahăr, fapt pentru care se situează în fruntea tuturor legumelor și fructelor, depășind merele, perele, prunele și strugurii? Puterea valorică nutritivă a usturoiului e de 133 calorii la 100 g. Cățelul de usturoi se compune din: apă (64,6 la sută), zahăr (26,0 la sută), albumine (9,3 la sută) și grăsimi (0,1 la sută).

...biblioteca din Sorbona a introdus sistemul împrumutului de cărți la domiciliu încă din anul 1322?

*

...în Leipzig există un muzeu cu peste 4 000 de instrumente muzicale? Printre artiștii celebri care au folosit aceste instrumente figurează: Richard Wagner, Felix Mendelsohn-Bartholdy, Robert Schumann, J. S. Bach etc.

*

...în 1865, pe locul actualei Piețe Obor din București, s-a organizat prima „expoziție națională"?

...unitatea de măsură — yardul englezesc — reprezintă distanța dintre vîrful nasului și extremitatea degetului arătător al lui Henric I, regele Angliei?

*

...în 1846, la Reșița, au fost puse în funcțiune primele laminoare acționate de mașini cu abur?

*

...în U.R.S.S. se produc diamante colorate artificial?

*

...amprentele nazale ale bovinelor sînt diferențiate ca și cele

ocupat de viitoarele premiere cu olteni, grupul creştea văzînd cu ochii, scriitorii ferindu-şi spinările de arşiţă, actorii beregăţile de o eventuală inflamare a coardelor vocale, care să-i lase pe drumuri la redeschiderea stagiunii. Într-una din dimineţi, la micul dejun, mă trezesc cu Dudu că-mi spune pe un ton dramatic :

— Ne mutăm la aialaltă.

— ?

— Mă urmăreşte o doamnă şi mă tem să nu dau naştere unei tragedii. L-am privit drept în ochi. Era pătruns de adevărul spuselor sale. La colţul gurii îi apăruse un zîmbet palid, făcîndu-mă să înţeleg că e greu să fii femeie şi să treci nepăsătoare prin faţa unui asemenea bărbat.

Mutatul a avut loc fără vîlvă, aş zice totuşi cu o umbră de regret. Nu-l puteam lăsa singur. Şi el mergea cu mine, seara, să mîncăm guvizi la cîrciuma de peste drum şi mă lăsa s-o ascult pe placă pe Romica Puceanu, măcar că el se dă în vînt după muzica pop. M-am închis în mine şi l-am urmat pe dig, parcurgînd într-o tăcere grea distanţa care separă cele două unităţi ale „teapeleului". Dacă n-am fi avut norocul să dăm peste romancierul Şerban Nedelcu, care-şi adusese cu el o sticlă întreagă de „Biborţeni", spre dezamăgirea chelnerului de raion care îşi vedea distrus planul de încasări al mesei, am fi riscat să rămînem în picioare. Gîndea, se vede, un roman în şapte, opt volume — treaba asta o mai făcuse şi înaintaşul său Balzac — roman care să fie aşternut măcar pe 200 (două sute) de coli editoriale. În punctul numit orizont — acolo unde se uneşte cerul cu pămîntul — îşi mişca fumul un vapor grecesc — asta am aflat-o de la domnia-sa, „ascultaţi-mă pe mine, numai grecii mai au asemenea ambarcaţiuni" — şi maestrul se ţinea cu ochii după el, de parcă i-ar fi încărcat tirajul viitorului roman din docurile portului Constanţa. Ne-a invitat să luăm loc la masa dumnealui, lăsîndu-se furat în continuare de nişte gînduri profund editoriale. Am cerut două cafele. Băiatul care ne servea a zîmbit mulţumit şi ne-a adus cea mai bună cafea pe care am băut-o în viaţa mea. După un timp, cînd l-am strigat să treacă pe la noi, gestul lui ne-a făcut praf. Fără să i se spună, a venit şi cu două sticle de bere de la gheaţă — lucru aproape imposibil de obţinut, dacă nu te afli în relaţii foarte strînse cu responsabilul — fapt care ne-a impresionat la culme.

— Eu vă cunosc pe dumneavoastră, s-a lăudat el, turnîndu-ne cu amabilitate în pahare. L-am privit mirat. Ştiu că pe fotbalişti, pe cîntăreţele de muzică uşoară şi pe Sanda Ţăranu îi cunoaşte lumea de la televizor. În ce mă priveşte, n-am avut încă parte să trec prin dreptul camerelor de luat vederi. Nu mă ştiu cu nici un redactor de la „cultural" şi dacă n-ai un om care să te cheme, adio revistă literară t.v. !... L-am mai privit o dată, cu credinţa că ne confundă. Cred că l-am mîhnit profund. Sunteţi scriitori. Mi-a spus colegul de dincolo.

— Bine, dom'le ; da' aici suntem la plajă. Nici tu cravată, nici tu pălărie, după ce ne cunoşti ?, a ţîşnit Dudu Olariu, obligîndu-l pe chelner să zîmbească conspirativ şi să-i răspundă în şoaptă :

— Mi-a spus culoarea costumelor de baie şi-a mai adăugat : „Vezi, Paule, că de pornit, pornesc pe cafea, pe urmă, ăla mai slăbănog şi cu ochelari plesneşte din degete şi cere o bere. Da' să i-o aduci rece, că altfel te-ai ars ! Pe urmă vine unu' ţigănos de scrie piese de teatru cu olteni de-ai noştri, vin şi două cucoane, un artist de la Bucureşti, se adună destui !..."

După-amiezile erau mult mai triste. Specialiştii susţin că nu este indicat să faci

ŞTIAŢI CĂ...

digitale de la om ? În Japonia, metoda amprentelor nazale ale bovinelor se aplică de mai multă vreme.

*

În Letopiseţul de la Bistriţa se află menţionat cel dintîi cutremur cunoscut la noi în mod cert? „Într-acel an 6979 (1471), august 29, fost-au mare cutremur de pămînt, peste tot pămîntul, pe vremea cînd Domnul (Radu cel Frumos) şedea la prînz..."

De atunci şi pînă la sfîrşitul secolului trecut găsim consemnate, în diferite scrieri, alte şaizeci de cutremure, dintre care cel mai mare a fost la 26 octombrie (7 noiembrie st. n.) 1802 : „Au început la ora 12,55 (la Bucureşti) şi au ţinut două minute şi jumătate. Mişcările solului semănau cu acelea ale valurilor mării, din care cauză multe edificii au fost dărîmate ; pămîntul s-a întredeschis şi a vărsat o apă verzuie şi sulfuroasă. Apoi au mai urmat alte nouă cutremure, mai slabe, tot în Valahia şi Moldova, într-aceeaşi zi". Descrierea aceasta o găsim în lucrarea profesorului francez Alexis Perrey, care a făcut bilanţul tuturor cutremurelor din lume, dintre anii 455—1874. La cutremurul cel mare din 1802 s-a dărîmat şi vîrful Turnului Colţei din Bucureşti.

plajă, timpul afectat pentru o asemenea ispravă rămînînd numai dimineața. Alcătuitorii seriei mele plecau să se plimbe cu minicarul și să cotrobăiască prin bazare, fără să facă cine știe ce cumpărături. „Ne mai omorîm vremea, dom'le, ce să facem ?!..." Pe terasa vilei, discuția era polarizată de sensibilul poet Valeriu Gorunescu, care vorbea atît de tare, încît și astăzi mă mir cum de nu i-a pus nimeni piedică pe dig. Auditoriul — două fete de la bucătărie care curățau cartofi și din pricina cărora, sau a povestitorului, am rămas fără garnitură în cîteva seri, trei — patru copii puturoșiți de căldură și, nelipsite, cîteva doamne ale căror nume n-am să le pomenesc din lipsă de spațiu — era copleșit de farmecul poetului — se temea de soare, rămînînd singurul „alb" rătăcit printre celelalte arătări — care profita cu mărinimie de memoriile sale și de amabilitatea acestui distins public. (Gurile rele susțin — întîmplări nepovestite însă — că amicul, într-o îndepărtată tinerețe, ar fi circulat călare pe un măgar, străbătînd bulevardele unui oraș de dincolo de munți și că s-ar fi declarat prefect al unui tîrgușor oarecare, numai ca să poată cuceri inima unei fermecătoare apariții terestre.) Dacă te nimereai prin preajmă, erai desființat cu o singură replică, fapt pentru care puțini își îngăduiau să-i stea alături cînd se dezlănțuia. Riscam să plec numai cu o jumătate de vacanță, măcar că eu o achitasem integral la casieria fondului literar. M-am chinuit ceasuri în șir și vreo două nopți pe deasupra, provocînd îngrijorarea soției mele care, văzînd că de la o zi la alta deveneam mai palid și mai nervos, ajunsese la concluzia că mie nu-mi priește marea. Am consumat cafele peste cafele și în cele din urmă am găsit soluția salvatoare: Dudu Olariu. Numai cu ajutorul lui se putea readuce liniștea care domnise pînă atunci, măcar după-amiezile, pe terasa vilei scriitorilor de la Neptun.

— Ai auzit de excursia de la Istambul pe care a organizat-o Uniunea ?, l-am întrebat în aceeași seară la un pahar cu bere. I-au sticlit ochii.

— Eu am văzut Istambulul. E formidabil ! Și a început să mi-l descrie cu lux de amănunte, contînd și pe faptul că eu nu-l cunoșteam nici măcar din poze.

— Asta nu înseamnă că nu vrei să-l mai vezi o dată, i-am aruncat cu o ușoară nepăsare, văzîndu-mi planul atît de aproape de o definitivă eșuare.

— Merg, domnule, cum să nu merg. Te-ai înscris prin „onete" ?!...

— N-auzi că e excursia Uniunii ? Pe mine m-a trecut cineva pe tabel, direct de la București. Dar ca să-ți dovedesc că-ți sunt prieten, îți vînd pontul. Cu o condiție, însă : nu-l știi de la mine. M-a strîns cu putere de mînă. Tabelul e la Valeriu Gorunescu. Să știi că mai sunt trei locuri. Ar fi păcat să nu mergi, mai ales că nu costă decît șaptezeci și trei de lei și nouăzeci și cinci de bani. Restul pune Uniunea, așa s-a hotărît. Te duci la el, să te treacă pe tabel. Vezi că n-o să recunoască. Ia-l tare ; adică de ce să meargă nu știu ce alt membru de familie și nu tu ?

— Îi bag cu sila banii în buzunar.

— Mă rog ; poți să faci treaba asta, dar dă-i suma absolut exactă ca să-și dea seama că știi tot. După agitația bruscă de care fusese cuprins am înțeles că mă aflu pe drumul cel bun. Ascultă, Dudule ; domnule, nu mă bagi pe mine în gura lui Gorunescu. Spui c-ai aflat direct de la sursă.

— Lasă, domnule, se poate ?!, m-a asigurat el. Și după o pauză : ascultă, cum arată Valeriu Gorunescu ăsta ?!...

I l-am descris pînă la cel mai neînsemnat amănunt, am mai cerut o bere și am rămas pe terasă să-l aștept. Plecase ca din pușcă la fermecătorul nostru confrate rămas alb, să fie trecut pe tabelul excursiei pentru Istambul...

În seara cu pricina a făcut o documentare foarte minuțioasă. Aș îndrăzni să afirm că nici un detectiv de profesie nu l-ar fi întrecut. L-am așteptat pînă aproape de miezul nopții. Mi se făcuse inima cît o schiță semnată de Vasile Băran. Nu s-a întors. În zori, mi-a bătut în perete. M-am dus la el. Era ca o fiară în cușcă. Fuma țigară de la țigară și se plimba în diagonala încăperii, cu mîinile la spate. Cred că nu închisese ochii.

— Nu recunoaște, domnule. Spune că nici n-a auzit de un asemenea tabel.

— Păi, tu ce-ai fi vrut ?, l-am cercetat dezinvolt. Să-l fi scos din buzunarul de la piept și să te fi trecut în capul listei?!...

— Am procedat cum ne-am înțeles, a continuat el, fără să mă lase să isprăvesc. I-am băgat cu sila banii în buzunar. Mi-a zis că sunt nebun, i-a aruncat după mine și mi-a trîntit ușa în nas.

— Cînd ai fost la el ?

— Aseară ; cred că era vreo zece jumătate ; l-am sculat din somn...

— Cum vrei ; dar să știi că mi-ar fi plăcut să mergem împreună.

Cred că asta a fost picătura care a umplut paharul. S-a uitat la mine fără să mă vadă, poate că în fața lui și-l închipuia pe cel care refuza să-l treacă pe ta-

bel, şi-a trecut mîna peste faţă, a dat de cîteva ori din cap şi adresîndu-mi-se — sunt sigur că mie mi se adresa — a zis numai :

— Bine ; îi arăt eu lui ! Ai să vezi ce n-ai văzut de cînd eşti !...

Am intrat în panică. I-am spus nevestei că nu mă simt bine, să mă ierte dar n-am să cobor la masă. După plecarea ei am răsucit cheia şi m-am ascuns după draperia uşii care da spre balcon. Aflîndu-ne la etaj, înţelegeam că dinspre curte nu puteam fi atacat. Pe terasă, coborît destul de matinal, Dan Zamfirescu transmitea „Învăţături către fiul său..." Rezemat cu spatele de zid, poetul-pescar — sau invers — explica unui critic din Timişoara pe care nu-l cunoşteam nici din faţă, nici din spate, tainele vînării rechinilor cu momeală vopsită. Romancierul Şerban Nedelcu se plimba braţ la braţ cu Ion Molea, mărturisindu-i din experienţa sa de narator rural. Prefăcîndu-se că nimic din jur nu-l interesează — asta era tactica lui — Damian Necula îşi încărca pipa cu tutun autohton, dar păstrat într-o pungă franţuzească, să nu-ţi dea mîna să-i ceri o încărcătură. Seria întîi la masă, seria a doua de veghe. Totul cît se poate de firesc, numai eu la pîndă, avînd toate şansele ca pînă la sfîrşitul vacanţei — noroc că nu mai erau decît patru, cinci zile — să-mi fie adusă mîncarea în cameră, ca într-un domiciliu obligatoriu. Mare mi-a trebuit ? Iată-mă la mare !... În clipa imediat următoare, pe terasă a năvălit — vă jur că acesta este termenul cel mai conform cu realitatea — a năvălit, zic, Dudu Olariu. Am văzut roşu. S-a repezit la Mihai Gavril — de ce la el şi nu la altul, că doar erau destui, n-am putut să aflu niciodată — l-a prins de piept şi l-a întrebat cu violenţă :

— Unde e, domnule, Valeriu Gorunescu, ăsta ?...

Mişa l-a împins cu mîna.

— Ce, domnule, eu sunt responsabil cu cartea lui de imobil ? Umblă omul pe unde vrea, că de-aia e în vacanţă !

— În vacanţă, zici ; bun. E în vacanţă, puţin îi pasă, pleacă la Istambul şi de mine îşi bate joc ! Pescarul s-a ferit din calea lui. Asta n-o să meargă la infinit, domnule ! Adică dacă eu nu vin toată ziua, bună-ziua, pe la Uniune, înseamnă să nu mă treacă pe tabel ? Să ştii că n-am s-o las aşa. Am să mă interesez eu la Bucureşti cum de-a căzut tabelul tocmai în mîna acestui Gorunescu, şi-atunci o să mai vorbim noi ! Criticul din Timişoara s-a scuzat că are de dat un telefon şi a dispărut ca un laş. Pe nici unul dintre cei doi combatanţi nu i-a interesat această dispariţie minoră. Mişa se înfuriase.

— Eşti nebun, domnule !

— Sigur, sunt nebun ! Dumneata eşti pe listă ; e normal să-i iei apărarea. Dar să ştii că eu n-aş fi procedat aşa cu un coleg, mai ales că dispun de informaţii absolut exacte. Mai sunt încă trei locuri, domnule, sau mai precis aseară existau aceste trei locuri, pe care Valeriu Gorunescu al dumitale probabil că le-a oferit cine ştie cui, ca să-şi mai facă ceva relaţii şi să-şi mai scoată un volum de poezii. Cunoaştem noi tehnica ! !...

Auzeam şi vedeam. „Teribili sunt scriitorii, mi-am zis, în clipele în care constată nereguli comise de alţii !..." Nu mi-am îngăduit să fac şi alte asemenea constatări savante, pentru că în acel moment treptele care veneau dinspre faleză erau urcate de poetul incriminat. Povestea ceva unui grup de doamne, care-l urmau ca pe un predicator trimis să creştineze un trib de canibali. Cînd l-am văzut, roşul care-mi colorase pînă atunci imaginile, s-a transformat brusc în verde. S-a oprit la numai cîţiva paşi de prietenul meu.

Un roman de dragoste scris de...
NAPOLEON BONAPARTE

De curînd, Napoleon — este vorba binenţeles de Napoleon Bonaparte — a fost readus în actualitate. De data aceasta într-un domeniu puţin obişnuit pentur oamenii de talia sa. Deşi conducător de oşti, legiuitor, bărbat de stat, el se considera şi romancier, slab romancier însă după opinia unor publicaţii din ziua de azi. Primul ziar care l-a „luat în primire" pe Napoleon, şi asta s-a întîmplat recent, a fost cotidianul englez THE TIMES, urmat de parizianul LE MONDE, care îi reproduce textul. Ce afirmă ziarul britanic ? „Suferinţele primelor amoruri au determinat pe numeroşi indivizi să pună mîna pe pană pentru a-şi exprima în versuri sau în proză disperarea. Este însă puţin cunoscut faptul că printre aceştia se numără şi Napoleon, cuceritorul Europei şi împărat al Franţei". În continuare ni se mai spune că în jurul anului 1795 el a scris o poveste de dragoste, clar autobiografică. O parte din povestire, începutul şi sfîr-

— Domnule, regret foarte mult neînțelegerea din seara precedentă, mai ales că nici nu mă cunoașteți.

— Nici nu mă interesează să vă cunosc, domnule, i-a ripostat Dudu Olariu, descoperindu-i indignat prezența. Un om care are o asemenea comportare față de un semen de-al său... Dar asta este o altă latură a problemei. Pentru cazul în speță am să telefonez la București, direct la Uniune. Să vedem ce-o să spui cînd ai să primești dispoziție să mă treci pe tabel. Doar nici eu nu sunt un nimeni oarecare, domnule !...

Dialogul s-a purtat pe un ton atît de aprins, încît nouăzeci și doi virgulă patru la sută din seria întîi s-au ridicat de la masă, componenții celei de-a doua, printre care mă număram și eu, lipsindu-se de bună voie. În urma acestui duel verbal, planul de încasări al mandatarilor de la grădina cu guvizi a crescut cu șapte sute douăzeci și unu la sută. Bărbați și femei, tineri și vîrstnici s-au împărțit fix în două cete, comentînd pînă seara de partea cui era dreptatea. Și pentru că ne aflăm la capitolul procente, pot să spun că jumătate — jumătate nu s-a izbutit să se împartă pînă în cele din urmă, adică pînă la închiderea amintitei grădini de vară. Valeriu Gorunescu s-a lipsit de ultimele două zile, mutîndu-se cu tabel cu tot în apartamentul său din Drumul Taberei. Distinsul traducător, Dudu Olariu, a încercat să ia legătura telefonică cu Bucureștiul. (În ce mă privește nu cunosc amănunte legate de acest punct al problemei.) Plecarea m-a întristat. Majoritatea scriitorilor aveau cîte un neam cu mașină cu care s-au grăbit să vină să-i care pe la casele lor, perfect refăcuți și buni de așezat la masa de lucru. Noi ne-am întors cu trenul. Pînă o să am și eu pe cineva cu mașină, drumul pe calea ferată mi se pare mult mai deconectant. La vagonul restaurant n-am putut prinde o masă, așa că am rămas în picioare pe culoar. Era accelerat cu locuri, dar toate agențiile de pe litoral vînd. Poți să-i scoți ochii unui om pe care nu l-ai văzut în viața ta pentru simplul motiv că stă pe locul tău ? Ori poate să ți-i scoată el ție ? Ar fi prea de tot, mai ales că te întorci din vacanță. Și la urma urmei, uneori chiar și în viață ne ocupăm unii altora locurile, măcar că nu avem bilete pentru ele !...

— Domnule, mi-a zis prietenul meu, mutîndu-se de pe un picior pe altul, cu privirile pierdute undeva în nemărginirea Bărăganului ; tu te-ai văzut cu ochii tăi trecut pe tabelul lui Gorunescu ?...

— Ca să fiu sincer, nu. Dar am toate motivele să cred că cel care mi-a spus că mă trece n-a făcut o glumă.

— Ei, vezi ?, hotărî el, atent la explicația pe care mă străduiam s-o alcătuiesc cît mai veridică. Bănuiam eu. Află de la mine că nici tu n-ai fost trecut pe tabel pentru excursia la Istambul. De-aia a plecat el cu două zile mai devreme. Tabelul era pentru seria care a venit după noi. Oameni cu nume mult mai sonore ! Dar am să-l caut la București. Nu se poate să nu dea ochii cu mine. Îl învăț eu minte !...

După aceste ultime cuvinte a început să-mi explice cu lux de amănunte cum pe vremea cînd era într-a opta de liceu a vrut să-l păcălească un coleg, dar nu i-a mers. Ar fi însemnat să fiu nebun ca să-l contrazic...

*

Snagov — iunie 1976 — la un an fără o lună de la cele întîmplate, dar fără aprobarea alcătuitorilor de tabele pentru unu—cincisprezece ori cincisprezece—unu, în nici una din seriile care vor merge anul acesta la vila scriitorilor de la Neptun. Nu-i nimic ; stau acasă...

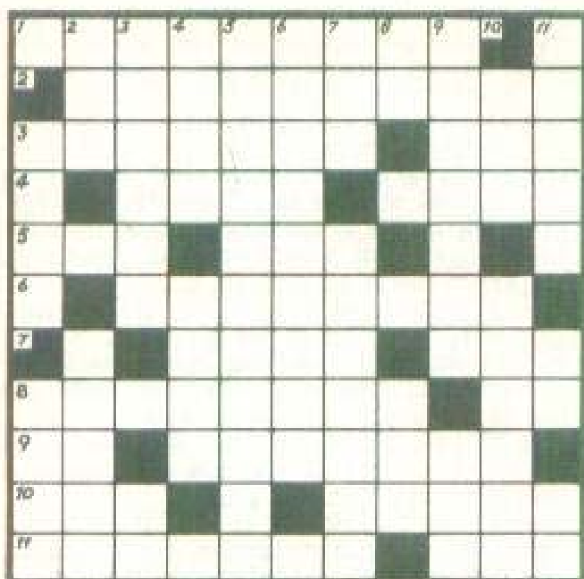
CONSTANTIN GEORGESCU ■

șitul, au văzut lumina tiparului abia în 1929. Partea din mijloc a manuscrisului, despre care se credea că a fost distrus chiar de autor, a ieșit și ea la lumină, dar mult mai tîrziu. El se compune din patru capitole, cu textul scris pe două coloane și cuprinzînd numeroase corecturi și ștersături, așa cum arătau de obicei manuscrisele ieșite de sub pana lui Napoleon.

Romanul de care vorbim poartă titlul de **Clisson și Eugénie.** Subiectul, destul de banal, este următorul : Clisson, un tînăr militar, ofițer în armata de geniu, se retrage la țară unde face cunoștința a două tinere, Amélie și Eugénie. La început el este atras de fermecătoarea Amélie, după care se amorezează nebunește de sfioasa Eugénie. Se înfiripă astfel o mare dragoste de pe urma căreia vin pe lume cîțiva copii. Din nenorocire însă lucrurile iau o întorsătură dramatică. Clisson este rechemat în armată, pleacă la război unde cade rănit. Un prieten este trimis de el s-o anunțe pe Eugénie. Prietenul și Eugénie se amorezează. Clisson îi descoperă și moare în război acoperit de glorie.

Eugénie, eroina din roman, este fără îndoială Désire Clary, prima dragoste a lui Napoleon, iar Amélie, sora ei Julia, care mai tîrziu a devenit soția lui Joseph Bonaparte.

F. URSEANU ■

ŢARA MEA

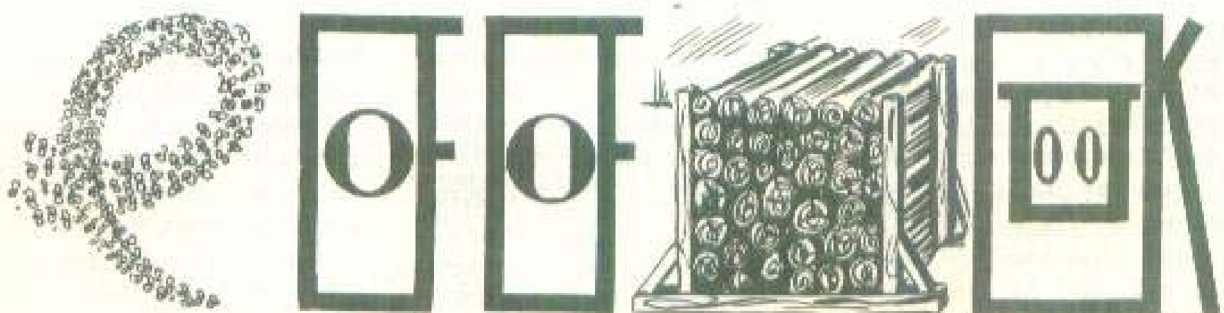
ORIZONTAL : 1—3) Ţara mea de glorie — Industria Optică Română (abr.). **4)** Stei sfărîmat ! — Agricultură... intensivă. **5)** De pe aceste suprafeţe de teren, în cincinalul 1976—1980, se vor obţine producţii medii anuale de circa 21 milioane tone cereale (sing.) — Casimcea 158 ! **6)** Otopeni-Bucureşti, Băneasa-Bucureşti, Mihail Kogălniceanu-Constanţa (sing.). **7)** Letea ! — Cîştigător a numeroase medalii de aur la raliurile organizate pe terenuri accidentate, marcă de prestigiu a industriei din România. **8)** Termen de utilizare — În orice gamă ! **9)** Face faţă cu succes — Important punct turistic, din municipiul Constanţa, care la 1 mai 1976 a împlinit 18 ani de cînd a fost inaugurat, perioadă în care a fost vizitat de peste 7 000 000 persoane (pl.). **10)** Materie primă pentru meşterii ceramicii populare din Horezu şi Oboga — Beneficiarii măreţelor realizări de la „Tractorul" Braşov, „Semănătoarea" Bucureşti, „7 Noiembrie" Craiova etc. (sing.). **11)** Aspiraţie, una din caracteristicile actualului cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice, în toate sectoarele de activitate... — 1976—1980.

VERTICAL : 1) Infinitiv pentru prezentarea filmului „Puterea şi Adevărul" — Cincinalul 1976—1980 în istoria contemporană a României socialiste (fig.). **2)** Bustul lui Esop ! — Periodic lunar, organ al Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului, care apare din 1969 ca serie nouă a „Revistei învăţămîntului superior". **3)** Faimă — Tiberiu Brediceanu. **4)** Zeiţă indiană — Sculptură de Pollet. **5)** În plină dezvoltare (sing.). **6)** Gamă... comună pentru „Marşul României libere", „Iubire sfîntă, România mea", „Vitează Românie", „În România", „Dulce, dulce Românie" etc. **7)** Refren în cîntecele populare româneşti — Destinate progresului tehnic şi tehnologiilor avansate în actualul cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice. **8)** Început de cincinal ! — Socialistă în prezent, comunistă în viitor. **9)** A garanta înfăptuirea indicatorilor de plan — Întreprindere de reparaţii auto (abr.). **10)** Mulură ornamentală — Comună în judeţele Bacău, Brăila, Olt şi Teleorman. **11)** Asigură transportul nostru de călători şi mărfuri, pe calea aerului, atît în ţară cît şi peste hotare — Mai bine pregătit, mai cult, mai bine dotat cu mijloace de muncă moderne, este chemat să înfăptuiască Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, măreţ pas înainte spre comunism — Vine de la noi !

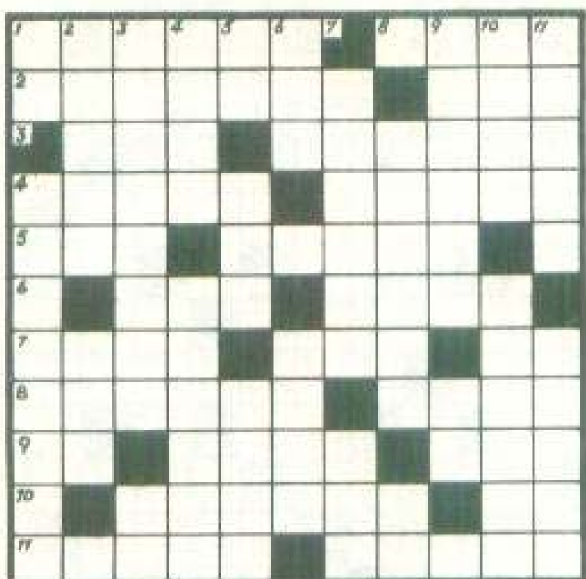
Dicţionar : ISET, UCAS, ELOA, TOR.

LIDIA IVANA ■
CRAIOVA

PATRIOTICĂ (Rebus criptografic : 4, 2, 4, 4, 4, 4)

SPIRU CONSTANTINESCU — Focşani

LA DERDELUŞ

ORIZONTAL : 1) Loc de start pentru săniuțe din vîrful dealului (pl.) ... — ... şi locul de sosire al săniuţelor. **2)** Tribunal în vechea Atenă, care îşi avea sediul pe colina lui Marte — Curgea printre dune sub... Ra. **3)** Tovarăş pe poteci de munte — Deal vara, derdeluş iarna... **4)** 800 metri în materie de dealuri (pl.) — Compozitor român, autorul melodiei „Tropa, tropa"... care începe cu versurile : „Peste vale, peste deal..." (n. 1905). **5)** Nu-ţi trece niciodată pragul — Culmea temei noastre (puneţi „capul" la contribuţie !). **6)** Rîu în U.R.S.S. — Rîu în R.F.G. **7)** E capabilă de orice — A doua jumătate a pămîntului ! — Cald în exterior ! **8)** O cotitură bruscă spre vale — Veselia derdeluşului. **9)** Îmbibat cu zăpadă — Ca zăpada (fig.) — Cîmpulung (abr.). **10)** Scriitor român, autorul poeziei „Drum în sus" (n. 1907) — Acum ! **11)** Munţi la nord de „acoperişul lumii" (pod. Tibet) — Stă în vîrful dealului !

VERTICAL : 1) Strigătură din vîrf de măgură ! — Dealul viilor. **2)** Greu la deal cu boii mici ! — Leagă deal cu deal. **3)** De-al doilea (fem.) — Beţe ! **4)** Ridicătură mică de pămînt, deal (reg.) — Compozitor român, autorul lucrării „Pe colinele cu lanuri" (n. 1900). **5)** Bust din gips ! — Fir — Merg la... Dealul Mare ! **6)** Cai ... la deal ! — Oraş moldovean renumit şi prin pitorescul deal al Copoului. **7)** Movilă care adăposteşte un mormînt străvechi — Un alt nume al zeului Ra. **8)** A alunecat şi se simte (fem.) — Culmea culmilor ! **9)** Pante... rele ! (sing.) — Loc gol ! **10)** Pantă uşoară — Povîrnişul unui munte sau al unui deal. **11)** Avînt printre veşnicele troiene polare ! (pl.) — Ridicătură de pămînt de forma unui deal (reg. pl.).

Dicţionar : LVA, AILS, TUM.

DORU BĂNCULESCU ■
BALOTEŞTI-ILFOV

DIN MATEMATICĂ

(Rebo eliptic anagramat : (4) + 6 + 4 = 13)

MARIA DRĂGUŢ — Oţelu Roşu

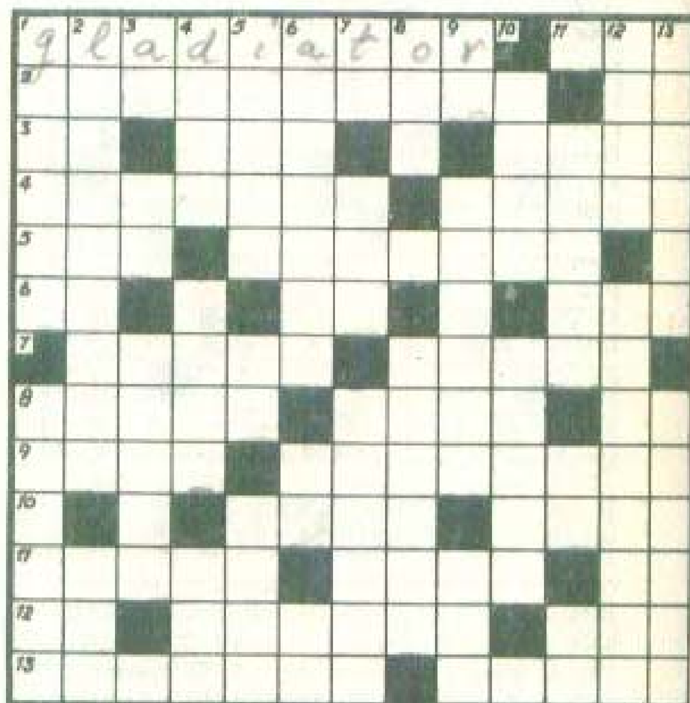
GEOMETRICĂ

(Metagramă anagramată : xMxxxxxx— xxxŢxxxx)

NICOLAE ENE — Orăştie

CUVINTE ŞI EXPRESII CELEBRE

ORIZONTAL: 1) Inainte de a începe lupta în arenă, rosteau cuvintele AVE CAESAR, MORITURI TE SALUTANT! (sing.) — Reformator religios ceh, ars pe rug în 1415, ale cărui ultime cuvinte au fost O, SANCTA SIMPLICITAS (O, sfîntă naivitate!). **2)** Fabulist francez din a cărui fabulă „Ursul şi cei doi tovarăşi" este luată expresia A VINDE PIELEA URSULUI DIN PĂDURE — În plen! **3)** Olga Vasilescu — Orăşel în Cuba — Plantă cu flori albastre. **4)** Rege al Iudeilor din a cărui carte „Eclesiastul" ne-a rămas vorba foarte veche NIMIC NOU SUB SOARE — Şir. **5)** ...TRANSIT GLORIA MUNDI (Aşa trece gloria lumii) — Expresie celebră. **6)** O carte mare — Strigăt la horă — Comună în Corsica. **7)** A GREŞI E OMENESC, A... E DUMNEZEIESC, replică dată dictonului latin ERRARE HUMANUM EST — Extraşi. **8)** Împărat roman care, traversînd Rubiconul, a rostit cuvintele ALEA JACTA EST (Zarurile au fost aruncate) — Unul din cei şapte înţelepţi ai Greciei antice (sec. VI î.e.n.) care a spus TOT CE E AL MEU PORT CU MINE — Radu Marian. **9)** Stînjenel — Poet tragic grec care în „Rugătoarele" spunea: VIAŢA NOASTRĂ E O LUPTĂ, iar mai departe: ÎN ACEASTĂ LUPTĂ UNII SÎNT FERICIŢI MAI DEVREME, ALŢII MAI TÎRZIU, IAR ALŢII NICIODATĂ. **10)** Ion în familie — Electrod pozitiv. **11)** Patria lui Aristotel — Pămînt bun de semănat — În duet! **12)** Careu! — Poetul latin exilat la Tomis, autor al maximei SFÎRŞITUL ÎNCUNUNEAZĂ OPERA — Fiord în Danemarca. **13)** Epopeea lui Homer, care a inspirat expresia cu înţelesul UN ŞIR DE PERIPEŢII — Ţară europeană unde la 7 septembrie 1812 Napoleon a pornit atacul asupra capitalei sale, înainte de răsăritul soarelui, ca să poată încuraja soldaţii cu vestitele vorbe: IATĂ SOARELE DE LA AUSTERLITZ!

VERTICAL: 1) Poezie a marelui Eminescu din care reţinem celebrul dicton CE E VAL CA VALUL TRECE — Marele furnizor de aforisme al antichităţii romane, de la care ne-au rămas, printre altele, OBIŞNUINŢA E A DOUA NATURĂ şi CUNOAŞTE-TE PE TINE ÎNSUŢI. **2)** Celebru chimist francez, căruia îi aparţine nu mai puţin celebra axiomă NIMIC NU SE PIERDE..., TOTUL SE TRANSFORMA — Naiv (reg. înv.). **3)** Cap de afiş! — Calc! — A oscila. **4)** PRO..., expresie folosită pentru a arăta că pledezi pentru propria ta cauză — Urbe — Căptuşeală. **5)** În una din maximele sale, Vauvenargues spune: GÎNDURILE MARI VIN DE LA... — Bustul lui Traian! — Ambarcaţiuni. **6)** A degenera — STATUL SÎNT... (L'ETAT C'EST MOI), vorbe rostite de Ludovic al XIV-lea — Piesă din portul popular. **7)** Sunet de trompetă — Anul întîmpinat cu HAI NOROC ŞI LA MULŢI ANI — Vorbă de spirit. **8)** Organizaţia Internaţională a Muncii (abr.) — Rînduri. **9)** Carene! — Reprezentant de seamă al Şcolii Ardelene, pe a cărui operă „Cronica românilor şi a mai multor neamuri învecinate" cenzura austro-ungară a pus următoarea rezoluţie: OPERA E VREDNICĂ DE FOC; AUTORUL DE SPÎNZURĂTOARE — EPOCA DE..., expresie întîlnită la multe popoare. **10)** Superstiţie — Prilej cu care Dionisyos cel Bătrîn a atîrnat o sabie prinsă numai într-un fir de păr de cal deasupra lui DAMOCLES, spre a-i arăta că viaţa unui curtean nu e atît de uşoară cum crede el; de aici expresia CA SABIA LUI DAMOCLES. **11)** Descendent — Plantă textilă — Cais! **12)** Păsări răpitoare — Poet clasic persan, autorul renumitei epopei: „Cartea şahilor". **13)** Filozof latin care a spus: ÎNVEŢI, ÎNVĂŢÎND PE ALŢII — Soţia lui Iason, care datorită crimelor sale serveşte astăzi ca atribut femeilor crude.

Dicţionar: MIR, RUIN, AFA, ISE, LUD.

PETRACHE MUREŞ
VIŞEU DE SUS

MASA DE REVELION

ORIZONTAL: 1) Centru alimentar foarte solicitat cu ocazia sărbătorilor de iarnă — Apă gazoasă (pl.). 2) Unul care mănîncă peste măsură — „Bea" apă... de se stinge — Cel nou să fie bun! 3) Local familial pentru petrecerea revelionului — Produs de oaie — Simbol al începutului! 4) Ține de frig (interj.) — Stau aprinși la față cu friptura lîngă ei. 5) La sfîrșit, un gust rafinat de cafea (fem.) — Orășel în arhipelagul Ewab. 6) Unu' dat peste cap! — Artist amator bazat exclusiv pe tradiție — Vestea! 7) De-ale gurii (sing.) — Tratat cu dulceață de cuvinte. 8) O fată și un băiat — Masă festivă! — Puțin sifon! 9) Untdelemnul de la suprafață (fig.) — În vîrf de cetină! 10) 1 ianuarie 1977 (2 cuv.) — Din timpul romanilor. 11) Băutura ideală... (pl.) — ...servită cu un răvaș satiric (masc.) și... — o pasăre bună pentru friptură. 12) Înghite struguri la... — ... un prînz cu toate bunătățile.

VERTICAL: 1) Niște țiri cu... scobitori — Urît la urmă! 2) Fiare bune... de mîncat — Localitate în Suedia. 3) Servită ca o salată cu ou și cu oțet... — ...și doar cu zahăr. 4) Gerilă încărcat cu surprize pentru cei mici — O învîrtită la felul trei. 5) Plină la masă (abr.) — Fiecare cu gustul ei... — ...pentru o specialitate moldovenească de somn. 6) Fard pentru slănină — Își mănîncă de sub unghii! 7) Se hrănesc cu rădăcini (sing.) — Sec! 8) Amari! — Pregătesc vasele pentru bucate. 9) În drum spre marile restaurante... — ...Se aruncă la șampanie! 10) Carnavalul veseliei — Se servește singur cu pîine prăjită. 11) Burtă de crap... în saramură! — Foi... de plăcintă — Din gros! 12) Poftiți la masă! — Detector personal de arome culinare.

Dicționar: ELAT, OPE, ETAC.

DORU BANCULESCU
BALOTEȘTI, ILFOV

ISTORICĂ

(Rebo eliptic anagramat: 7 + (4) = 10)

HARIS CRUCERU — Bucureşti

JOCUL SINONIMELOR

OBIRSIE
ZALE
DEPASIT
MACAR
EXTREMA
CORD
BRUNETE
FILEU
ISTEATA
PUTERE
VERIDICA
OMENESTI

Transcriind în dreptul fiecărui cuvînt sinonimul său se vor descoperi: pe verticala A—B numele unui cunoscut dans popular din Oltenia, iar înscris în cercuri numele unui cunoscut dans popular din Dobrogea.

TOMA MICHINICI — Bucureşti

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ
ÎN FAȚA MODERNIZĂRII AGRICULTURII

ORIZONTAL : 1) Proces modern de creștere a rentabilității culturilor agricole, care alături de extinderea electrificării reprezintă sarcini exprese trasate de Congresul al XI-lea al partidului, ce scoate în relief terenul larg de afirmare a cercetării științifice în agricultură. **2)** Prelucrarea lor pe cale modernă automată va face posibil ca în viitorul apropiat planificarea în agricultură să se facă prin modele economico-matematice la nivel de procese economico-tehnologice la ferme, unități agricole, județe și pe ansamblul agriculturii — Lucrare agricolă de bază, pentru care astăzi revine cîte un tractor fizic la 82 ha, față de 91 ha în 1970 și 121 ha în 1965. **3)** Pentru ameliorarea acestui gen de soluri slab productive, se prevede elaborarea de tehnologii pedoameliorative — Puse-n valoare... la balotieră ! **4)** Unul bun de gură — Geografic ! — Literă chirilică. **5)** Încet — Cea a dezvoltării cu fonduri fixe pe o persoană ocupată, în activitatea productivă în agricultură, a crescut între anii 1970—1975 de la 155% la 306% (pl.). **6)** Cuprinse de visare ! — Elemente ale automatizării ! **7)** Diminutiv masculin italian — În cultură... în agricultură ! — Mătură. **8)** Procesul de creare de noi soiuri de plante de cultură, care incumbă noi eforturi în cercetarea complexă din genetică, fiziologie, biochimie și de protecție a plantelor în vederea consolidării unor însușiri cum sînt : capacitatea superioară de absorbție a substanțelor minerale, productivitatea ridicată a fotosintezei, plasticitate fenotipică, rezistență la boli și dăunători și creșterea conținutului de substanțe utile ca: ulei, zahăr, amidon, fibre și în special proteină vegetală. **9)** Un ou răsturnat ! — Curelușă. **10)** Produse minerale sau organice, care odată cu extinderea chimizării agriculturii vor fi folosite într-un sortiment diversificat, cu un conținut bogat de substanță activă, în doze economice optime, pe baza modelelor moderne de testare a solului și plantei, în vederea creșterii coeficientului de utilizare a elementelor nutritive de către plante, a ridicării continue a fertilității solului și asigurării protecției mediului. **11)** Apă salină, care prin metodele moderne de desalinizare va fi folosită în viitorul apropiat la irigarea unor întinse suprafețe agricole din Dobrogea — Zeița medicinei la scandinavi. **12)** La irigație ! — Grup de mașini combinate de mare productivitate, care prin noile orientări în agricultura modernă vor fi generalizate în vederea scăderii consumului specific de combustibil.

VERTICAL : 1) Energie inepuizabilă și gratuită, care alături de cea eoliană este studiată de către specialiști în vederea folosirii ei la mecanizarea proceselor productive din agricultură, în scopul reducerii consumului de combustibil lichid — Întreprinderi de mașini agricole, în care direcția principală a progresului tehnic solicită cercetarea științifică în elaborarea de agregate cu randament ridicat, în vederea creșterii productivității muncii, ridicării calității lucrărilor și a scăderii consumului de materiale (abr.). **2)** Operațiuni care solicită din ce în ce mai mult o perfecționare continuă, pentru optimizarea corelației dintre consumul de apă și producția agricolă, stabilirea unor sisteme de amenajare și scheme hidrotehnice pe bază de automatizare, elaborarea de tehnologii noi care să asigure reducerea consumurilor de apă, energie, materiale, forță de muncă (pl.) — Emis. **3)** Populație ocupată în agricultură, care în noile condiții ale dezvoltării agriculturii noastre socialiste moderne, în care mecanizarea, automatizarea și chimizarea își spun din ce în ce

mai mult cuvîntul, va avea o pondere de 27% din totalul populației ocupate în 1980 — Culoarea... grînelor! **4)** Oțet (pop. mold.) — Ameliorarea celor productive și slab productive, precum și metodele de prognoză a evoluției lor sub influența lucrărilor de îmbunătățiri funciare și a metodelor perfecționate de apreciere a nivelului de aprovizionare cu elemente nutritive etc. reprezintă tot atîtea eforturi pe care cercetarea științifică le face în vederea fundamentării lucrării de zonare a producției agricole (pl.). **5)** Mod de cercetare, de cunoaștere, care astăzi în agricultura modernă face pași uriași în scopul ridicării capacității productive a pămîntului — Nume feminin. **6)** Soluri... fără sol! — Lina Olteanu — Glumă (mold.). **7)** Greutate de porumb — Animal mamifer rozător, a cărui blană foarte apreciată orientează cercetarea științifică în vederea îmbunătățirii calității și gradului de folosire pentru populație. **8)** Pămînt devenit cultivabil prin folosirea metodelor moderne de administrare a apei — Oaste (înv.). **9)** Veriga... orezăriilor! — Prin acțiunea sa rațională și conștientă trebuie să lupte neprecupețit în vederea ridicării capacității productive a pămîntului, a conservării și valorificării sale superioare — Creșterea continuă a nivelului său nu poate fi concepută astăzi fără o creștere corespunzătoare a producțiilor agricole, pe baza tehnologiilor celor mai avansate, a chimizării, mecanizării și automatizării tuturor lucrărilor. **10)** Fir — Bucată de gheață dusă de ape — Plapuma caldă a... ogoarelor! **11)** Întinderi de apă, naturale sau artificiale, care astăzi în agricultura modernă sînt utilizate pentru irigații (sing.) — Nimic mai mult. **12)** Proces de degradare a solurilor în pantă, față de care cercetătorii au elaborat noi măsuri de prevenire și combatere — Epoca... cerealelor! (pl.).

LAURIAN BUTURE ▪ BACĂU

ARITMOGRIF ÎN DIAGONALĂ

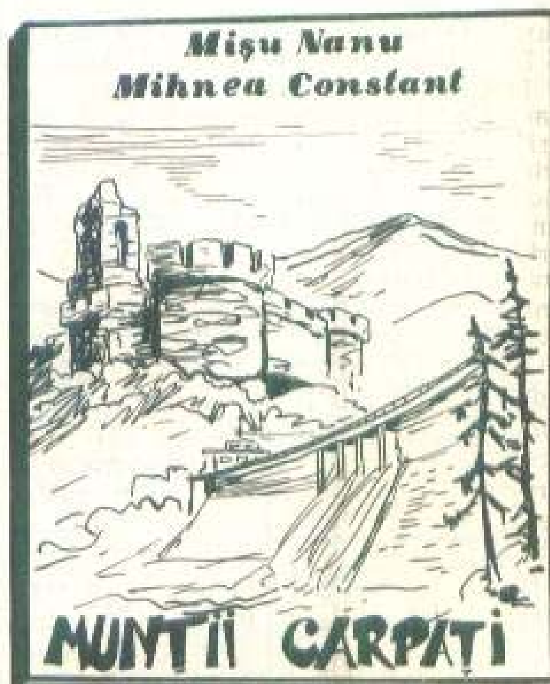
1	4	9	7	6
10	2	11	7	12
13	14	3	14	15
16	6	17	4	8
8	6	8	2	5

Înlocuind cifrele prin litere veți afla pe diagonale numele și prenumele unui fotbalist român prezent la Jocurile Olimpice de la Tokio (1964), iar pe orizontal alți fotbaliști participanți la diferite ediții ale J.O. de vară, după cum urmează: 1) Atacant portughez (J.O. Amsterdam, 1928). 2) Atacant olandez (J.O. Stockholm, 1912). 3) Apărător mexican (J.O. Mexico, 1968). 4) Apărător marocan (J.O. Tokio, 1964). 5) Mijlocaș polonez (J.O. Helsinki, 1952).

MARIAN GHIZDAVU — București

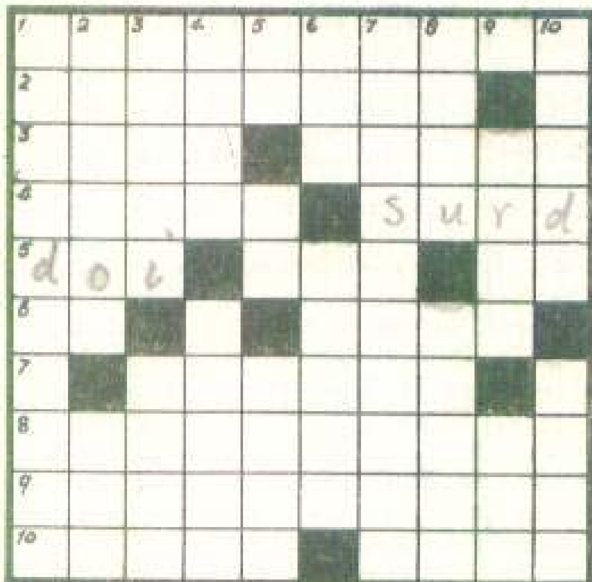
COPERTĂ LITERARĂ

(7, 8; 2, 6, 5, 7)

Prin anagramare se vor afla atît titlul unui volum de versuri patriotice apărut în Editura Militară în 1969, cît și numele autorului, un foarte talentat poet din generația tînără, distins în anul 1976 cu prestigiosul premiu internațional Herder.

TOMA MICHINICI — București

SUGESTII

ORIZONTAL: 1) Scrîșnesc din dinți. 2) Motivează o absență la ora de gramatică. 3) Lucrează la execuție — Una la mînă! 4) Scăpate din pușcă — Tare de urechi. 5) Unu bis — Cunoscut creator de muzică — Mese strînse! 6) Luate din fugă! — Toboganul nereușitei. 7) Bani de ducă. 8) E plin de energie și mai dă și altora. 9) Comună pentru toată lumea. 10) Chemat la concentrare — Repetiție în aer liber.

VERTICAL: 1) Contractarea unui angajament. 2) Finis comedia — Localizarea unei dureri, la care constați de fapt că nu te doare... 3) Granate... comestibile — Secară cu... blazon! 4) Oprire obligatorie în Calea Victoriei — Pardesiu rustic. 5) Tristețe interiorizată! — Luate în bețe! — Maestru de cultură mare. 6) Nu-s la tras! — Buni de gură. 7) Lumea romanului vechi. 8) Un prezentator popular — Banul sărăciei sau... o sărăcie de ban. 9) Ca nimeni altul — Prinse la potou! 10) Greu de pătruns — Evidențiat la cîntare.

LIVIU POPESCU
CRAIOVA

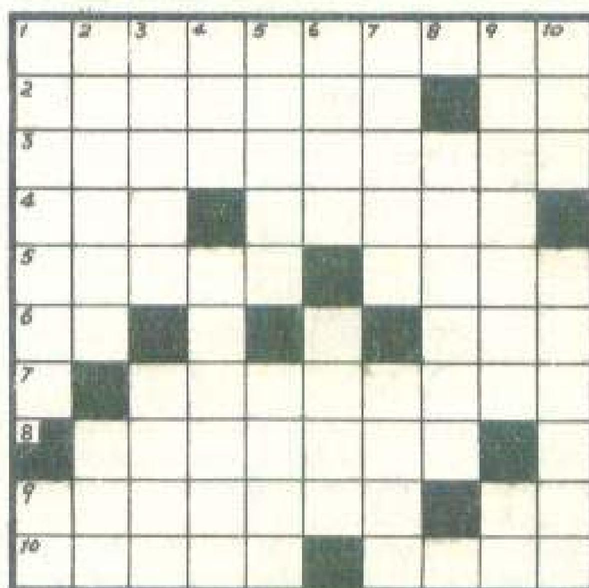
CEFERISTA

(Criptografie: 6, 2, 4, 6)

ĀR VI U

MIRCEA GUJA — București

...NOU

ORIZONTAL: 1) Lumea nouă la Rebus... 2)... și material tematic pentru... noi! — Apropo, dînsul e primul. 3) Dreptul primogeniturii (în final intervine și vîrsta!). 4) Parfumul numărul unu, remarcat la ceaiurile selecte — Cele de mai sus, fiindcă veni vorba de numele autorului. 5) Noul, dialectic vorbind (pl.) — Deschizător de drumuri în matematici. 6) Vocalele din față — Inițiala ei este... prima literă. 7) Nou venit din alte lumi. 8) Aici noi... 9) ... aici vechi — Noul sosit la revelion. 10) Se înnoiește odată cu anul — Nouă... de la Columb.

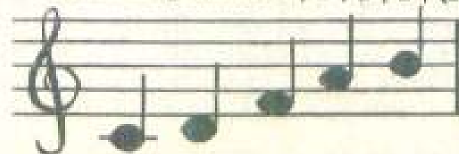
VERTICAL: 1) Din nou... de la început — Nu e chiar vechi! 2) Interpretează muzica... nouă (pl.) — Reține 50% de la început! 3) Crisalida de expresie a noutății (pl.) — Prefix însemnînd la origine „după". 4) Merge înainte de chetă! — Premergător. 5) Vechea gardă (pe aici... se trece!) — A face ca nouă o haină veche. 6) Om de concepție nouă — Aproape recent! 7) Începuturile operei — Zămislit în dogoarea focului. 8) Brichete... vechi. 9) Originea noului (pl.) — Inițialele părții inițiale a zilei. 10) Vise neîncepute! — Slovele noi ale limbii vechi.

Dicționar: ITIT, PAIC.

NELU CARAIMAN
BUCUREȘTI

ISTORICĂ

(Rebo eliptic anagramat: 2+2+2+2+(2)=9)

CONSTANTIN DEMETRIADE — Pitești

1 m	2 a	3 r	4 e	5 ■	6 t	7 a	8 l	9 a	10 z
2 u	m	e			■	c	a	l	a
3 n	a	t	a	t	i	e	■	p	r
4 t	r	e	n	■	l	■	v	i	e
5 e	■	z	■	b	a	z	i	n	■
6 ■		a		■	c		n	a	
7 p		t			■		a	■	
8 i	v	■			m		t	a	
9 s	a	r	a	t	a	■	o	n	e
10 c	u	l	t	■	p	i	r	a	t

DE LA MARE LA MUNTE

LA MARE: 1) Albastre zări, albastre cărări — Coroană de spume, aduce ofrandă la țărm. **2)** Abia acum ieșiți din valuri — Pîntecul greu de-ncărcare al navei. **3)** Miraculoasă imponderare și bucuria mișcării în apă — Prova provei! **4)** În chiot și larmă poartă drumeții la munte, spre mare — Apa minunată din basme. **5)** O mică mare cu apă dulce. **6)** Decapod din lacuri și rîuri — Drăguț (reg.). **7)** Pat cu picioarele în apă, de pe care se pescuiește cu crîsnicul — Undă! **8)** Irianul de Vest! — Constănțean get-beget. **9)** Ca apa mării, ca lacrima — Tata Noe s-a încurcat! **10)** Adorarea zeităților mării la cei vechi — Pe-un ochi cu plastur negru, în mînă iatagan, stăpîn temut, pe vremuri, pe mări și pe oceane.

LA MUNTE: 1) Reală încantație pentru vacanța cățărătorului... — ...și ținta neostoitelor sale strădanii verticale. **2)** Conținutul unor samare! — Munte-i, dar ghicește-l", căci zicala-ți spun: ea e rea (Moldova) dar nici el nu-i bun... **3)** Masivul „fără creștet" cu cea mai bogată salbă de lacuri glaciare — Curele! **4)** La artizanate-n centru! — Pămîntul vălurit de magmă. **5)** Început de itinerar! — Grup organizat poposind la cabană. **6)** Cu coarnele scurte și întinse în lături — Scriitor englez (sec. XII). **7)** Vîrfuri ce nu pot fi escaladate — A pune temelia. **8)** Le-a pus la iuțeală! — Luptător de munte. **9)** Zona ozonală a vastelor orizonturi — Splendidă oglindă de ape în craterul Puciosul. **10)** Fereastra largă a depărtărilor spre care se îndreaptă mereu flămînda privire a cuceritorului înălțimilor — Blînd susur, foșnet de frunze, tril de păsări, zvoană de cîntec (sing.).

Dicționar: ONE, MAP, ILAC.

GH. GÂLEA
GALAȚI

UMOR

de ANTONICA MĂRIN — Brăila

O gură de aer...

— Deschide, scumpa mea. Îți promit că de acum mă voi purta cu tine cu mănuși...

UN CAREU... UŞOR!

ORIZONTAL: 1) Zgomot uşor şi monoton produs de apele curgătoare — Deal înalt, cu pantă uşoară. 2) Uşor de comparat (fem.). 3) Artilerişti (pop.) — Ion cu sarcină negativă. 4) Somn uşor! — Pană. 5) Manufactură de faianţă din Portugalia — Nu-i uşor de parcurs — Ţese! 6) Cal — Ţesătură de mătase, produs al industriei uşoare — Sloi mai uşor decît apa (reg.). 7) În expresie a o avea uşoară, înseamnă a nu avea griji — Se descurcă uşor. 8) Intră uşor pe sub pielea omului — Poftă de joacă (reg.) — Lefter (reg.). 9) Localitate în R.F. Germania — A prinde uşor (fig.). 10) Spetează — Uşor — Atribuţie. 11) Acolo orice lucru e de circa şase ori mai uşor decît pe pămînt — Bărci uşoare de sport — Centigram. 12) Uşoară ameliorare a stării unui bolnav — Om uşuratic (fig.).

VERTICAL: 1) Nu-i uşor a satisface apetitul lui Flămînzilă — Se mişcă uşor şi repede (fem.). 2) Cam uşurel în apucături — Pînză uşoară şi străvezie. 3) Corp legislativ în vechea Romă — Coboară uşor din norii plumburii ai iernii — Nichel. 4) Laţi în umeri — Component al cavaleriei uşoare (od.). 5) Afînate — Animal microscopic (pl.). 6) Nae Ionescu — Partenerul lui Bran — Rînd. 7) La urma urmei! — E mic şi uşor ca fulgul — Uşoară ambarcaţiune sportivă condusă cu o padelă. 8) „Bătrîna doamnă" a industriei uşoare din Arad — Diminutiv feminin — Rege gal. 9) General francez — Uşor inflamabil... pe conductă — La table. 10) Luntre uşoară încovoiată la capete — Adie uşor. 11) Erori capitale! — Nu pot fi uşor înfrînţi — Măsură de pe timpul lui Cuza. 12) Nu se lasă uşor antrenaţi la o treabă — Plutesc uşor în aer.

Dicţionar: RATO, ZAI, AUB, AFIF, UEL, SONIS, ERO.

NICOLAE ARAGON
BUCUREŞTI

PRINCIPIALĂ (**Rebus criptografic: 4, 4, 5, 4, 5, 4, 5, 4, 5**)

VASILE ŞTIULIUC — Rădăuţi

PIONIEREASCĂ (**Rebus criptografic: 2, 6, 6, 2, 6, 9**)

COSTEL ONEAŢĂ — Petrila

ZOO

(Urmare din pag. 48)

Intuiția combinată cu experiența te înarmează în fața neprevăzutului pe care-l transformă treptat în previzibil.

De aceea, majoritatea întîmplărilor la care mă voi referi nu au numai o latură anecdotică ci constituie pentru cei care se interesează de psihologia animală un material faptic semnificativ și valoros.

O primă situație de acest gen cu care am fost confruntat la scurt timp după angajarea mea la grădina zoologică mi s-a întipărit puternic în minte și se va vedea imediat de ce.

Era prin luna iulie a anului 1959. Lucram de dimineața pînă seara conducînd o echipă de patru îngrijitori de animale, iar ziua următoare o aveam liberă. Într-una din zilele cînd eram de serviciu carnea a sosit de la abator foarte tîrziu, în jurul orei 18,00. După ce am luat-o în primire, am tranșat-o în porții împreună cu un îngrijitor și am început s-o distribuim animalelor. Întrucît orele erau înaintate și aveam și alte treburi de făcut, am accelerat ritmul operațiunilor uitînd vorba bătrînească despre graba care strică treaba. Am ajuns cu împărțitul porțiilor la pavilionul leilor, construit pe atunci din bîrne de lemn și care avea înăuntru un șir de cuști metalice cu o suprafață de 2 mp fiecare. Pentru a se înțelege mai bine cele ce au urmat sînt necesare cîteva explicații. Fiecare cușcă era despărțită de cea alăturată printr-o grilă metalică, care se putea trage lateral de către omul aflat pe culoarul de deservire, astfel încît animalul dintr-o cușcă să poată trece în cealaltă, după care grila se împingea la loc. Cușca avea prevăzută pe peretele din față o ușă care aluneca în sus și în jos, sistem ghilotină. Cînd o

ridicai în sus și doreai s-o menții în această poziție era necesar să fixezi ușa cu un cîrlig care o împiedica să alunece la loc și în acest fel era posibil accesul din exterior în interiorul cuștii.

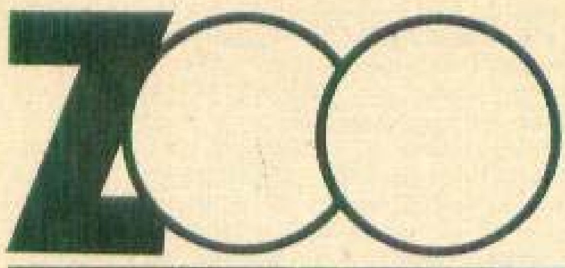
Administrarea cărnii se făcea în felul următor: leii erau trecuți unul cîte unul, prin manevrarea grilelor laterale, în compartimentele alăturate celor în care stăteau de obicei. Apoi se ridica ușa-ghilotină, se fixa cu cîrligul în această poziție, se introducea carnea în cușca goală, se trăgea cîrligul pentru ca ușa să cadă la loc și, în sfîrșit, leul era trecut, prin acționarea grilei laterale, înapoi în cușca cu carnea.

Cînd am intrat în pavilion, leii, simțind mirosul cărnii, au devenit ca de obicei foarte agitați. Ca să meargă lucrurile mai repede eu și îngrijitorul ne-am împărțit sarcinile. Am ridicat ușa-ghilotină, am fixat-o cu cîrligul respectiv menținînd-o în această poziție, am introdus carnea cu o rangă de fier ascuțită și mă pregăteam să trag cîrligul ca să revină ușa prin cădere în poziția închisă. Dar cum cîrligul se înțepenise și nu voia să cedeze m-am aplecat să iau de jos ranga de fier pentru a mă ajuta cu ea. Atunci îngrijitorul, neatent, a crezut că am terminat și, deși nu auzise zgomotul căderii ușii, cu cel mai senin aer din lume a tras grila laterală lăsînd leul să intre în compartimentul unde se afla carnea și care avea ușa deschisă către exterior. Cînd m-am ridicat cu ranga în mînă, m-am trezit nas în nas cu leul, de care mă despărțea nici o jumătate de metru. „Ce-ai făcut, omule ? !", am apucat să-i strig îngrijitorului dar a fost o inspirație cît se poate de proastă, pentru că acesta s-a fîstîcit mai tare și în zăpăceala lui n-a găsit altceva mai bun de făcut decît să împingă la loc grila laterală închizînd astfel complet leul în cușca cu suprafața de 2 mp care avea ușa ridicată și solid prinsă cu cîrligul ce nu voia să se lase manevrat. Leul s-a năpustit asupra cărnii pe care a luat-o în gură, a scuturat-o conform obiceiului, mîrîind furios, și a lăsat-o jos așezîndu-și labele din față pe ea. Îi simțeam în obraz căldura răsuflării.

Nu m-am retras nici un pas și n-am făcut nici un gest brusc, dimpotrivă, am rămas nemișcat cu ochii în ochii leului. Cu multă grijă am lăsat ușor ranga pe coșul de carne, pentru a nu face zgomot, apoi am ridicat mîna cu cea mai mare încetineală posibilă și, cu un efort disperat, am tras de cîrlig. De data aceasta cîrligul a cedat și ușa metalică a căzut cu toată viteza făcînd un zgomot infernal și interpunîndu-se între mine și leul din cușcă. Totul n-a durat probabil decît cel mult un minut, dar mie mi s-a părut că s-au scurs ore întregi.

M-am întors spre îngrijitor pentru a-l săpuni bine, dar fața lui descompusă și bîiguielile fără șir care-i ieșeau din gură m-au determinat să amîn pentru mai tîrziu această treabă. Ulterior îngrijitorul mi-a mărturisit că în momentele acelea critice a închis pur și simplu ochii și nu i-a deschis decît atunci cînd a auzit zgomotul făcut de ușa metalică, care a căzut închizînd cușca.

Deocamdată n-aveam însă timp de comentarii și schimb de impresii deoarece mai era încă multă treabă de făcut, se apropia înserarea și în

grădina zoologică nu exista pe atunci lumină electrică. Am continuat deci să distribuim carnea și apoi ne-am ocupat de celelalte treburi ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Pe la orele 20 am părăsit grădina. Aflîndu-mă în tramvaiul 3 mi-a venit dintr-o dată în minte imaginea leului aflat în fața mea și parcă i-am simțit din nou răsuflarea caldă în obraji. Mi s-a făcut un gol în stomac și dacă ar fi fost vreun scaun liber m-aș fi așezat jos imediat. Era de fapt efectul șocului psihic care din cauza mobilizării intense a tuturor resurselor organismului se făcea simțit cu întîrziere.

Evadări

O adevărată avalanșă de situații neprevăzute și de multe ori periculoase o declanșează în grădina zoologică evadarea animalelor sălbatice. Nici cele mai mari și mai moderne grădini zoologice din lume nu sînt scutite de asemenea accidente căci, prin firea lucrurilor, captivitatea presupune și existența tentativelor, uneori reușite, de recîștigare a libertății.

Sînt necesare totuși unele precizări. Omul, cu modul său antropomorfist de a gîndi, crede că în general toate animalele sălbatice din cuști sînt chinuite în fiece moment de dorul libertății și abia așteaptă cea mai mică ocazie favorabilă pentru a fugi. Lucrurile nu stau întocmai așa.

Numai animalele capturate și aduse de curînd în captivitate au o asemenea tendință, dar și în acest caz nu atît dorul de libertate este motorul acțiunii lor cît mai ales teama de necunoscut.

Psihologia animală a demonstrat că animalul sălbatic se teme de tot ceea ce este nou pentru el și caută totdeauna să evite locurile necunoscute. Pus într-o ambianță străină, animalul sălbatic intră într-o stare de panică și caută prin toate mijloacele s-o părăsească. De aceea animalele recent aduse în zoo se preocupă în primele zile aproape exclusiv de modul în care ar putea să fugă din cuștile sau țarcurile unde au fost instalate.

M-am putut convinge de acest lucru foarte curînd după angajarea mea la grădina zoologică. În august 1959 a fost adus un pui de urs capturat în raza Inspectoratului silvic Galați. Animalul a fost introdus în așa-numita „platformă a tineretului" care era o volieră (cușcă mare) circulară, cu pereții din plasă metalică ușor curbați la partea superioară și deschisă deasupra, marginea deschiderii fiind prevăzută cu țepi metalici îndreptați către interior pentru a împiedica orice tentativă de escaladare.

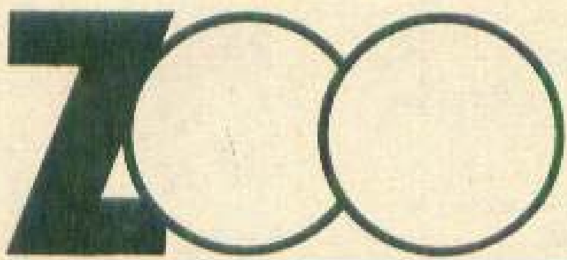
Puiul de urs s-a arătat a fi extrem de rău; ataca îngrijitorii fără ezitare, încît nu se mai putea intra în interiorul cuștii. Comportarea sa, examinată atent, dovedea însă că de fapt animalul era teribil de speriat și căuta să evite omul cu orice preț. Reacția sa de atac era în realitate o reacție critică de apărare, prin care animalul, neputînd să fugă de om și simțindu-se încolțit, căuta să-l înlăture atacîndu-l cu energia disperării.

La scurt timp după introducerea sa în volieră, puiul de urs a început să se cațere pe pereții de plasă ai acesteia, dar a fost silit să coboare de fiecare dată. Nu acorda nici o atenție hranei, deși nu mîncase de mai multe zile. Cu multă greutate am reușit să-l închidem în adăpost în speranța că se va liniști. Animalul însă nu s-a simțit în siguranță nici în această ambianță străină, deși nu se mai afla în prezența directă a omului. El a rupt ușa de lemn a adăpostului și s-a cățărat apoi în vîrful trunchiului de copac fixat în centrul volierei, de unde, cu toate eforturile, nu a mai putut fi dat jos. La venirea nopții se afla tot în copac.

Pe atunci locuiam într-o casă în imediata apropiere a grădinii zoologice. Către ora 5 dimineața paznicul de noapte m-a trezit bătîndu-mi în geam și mi-a raportat cu sufletul la gură dispariția ursului din volieră. M-am deplasat la fața locului, dar n-am putut decît să mă conving cu proprii mei ochi de adevărul celor relatate. Ursulețul dispăruse, deși ușa era încuiată iar pereții de plasă erau intacți. Am hotărît să amînăm pentru mai tîrziu elucidarea misterului și să încercăm deocamdată să găsim fugarul. Paznicul și îngrijitorul de noapte erau siguri că evadatul s-a refugiat în pădure. Deși nu cunoșteam pe atunci mai nimic despre psihologia animalelor evadate, aveam convingerea că ursulețul fugit nu îndrăznise să se aventureze prea departe. L-am căutat mai întîi prin curtea grădinii, dar în zadar. Atunci ne-am extins cercetările în livada vecină și aici l-am descoperit dormind liniștit în iarbă la rădăcina unui copac. Atît de adînc dormea încît nu ne-a simțit. Cum să-l prindem? Nu aveam nici cea mai mică experiență în ceea ce privește recuperarea animalelor evadate, iar intuiția, de data asta, nu s-a dovedit la înălțimea situației, cel puțin la început. Am hotărît să prindem ursul cu mîinile goale și să-l băgăm într-o cușcă pe care am adus-o la cîțiva pași de el. Ne-am împărțit rolurile astfel: îngrijitorul urma să-l apuce de ceafă, eu de picioarele din spate, iar paznicul de cele din față. Zis și făcut. Ne-am apropiat treptat de urs și la un semn ne-am aruncat toți trei deodată asupra lui căutînd să-l imobilizăm. S-a dovedit imediat că subestimasem posibilitățile și forța unui pui de urs aflat într-o astfel de situație critică. Dealtfel, noi contam mult pe efectul surprizei dar ne-am înșelat și în această privință. Într-o clipă ursul a fost în picioare și a început să se zbată cu atîta putere încît îngrijitorul l-a scăpat și era cît pe ce să se aleagă cu o mușcătură zdravănă. Aproape imediat a trebuit să-i dea drumul și paznicul pentru că era în pericol de a fi mușcat și el. Apoi a venit rîndul meu să mă dau bătut. Ursul a zbughit-o și noi, rușinați și furioși de eșecul atacului nostru și zăpăciți totodată de forța sur-

prinzătoare a micului urs, am luat-o la fugă după el fără nici un rost. A început un slalom printre copacii livezii care însă nu a durat prea mult întrucît ne-am dat seama de ridicolul situației noastre. Doar nu era să prindem un urs ca pe o găină. Dealtfel, cine nu a văzut un urs fugind cu greu își poate imagina iuțeala și sprinteneala de care dă dovadă în ciuda aspectului său greoi. Am abandonat deci temporar partida, lăsînd ursul să se odihnească sub supravegherea paznicului, iar eu și îngrijitorul ne-am retras pentru a delibera ce-i de făcut. Trebuia acționat rapid deoarece oricînd ursul putea escalada gardul și fugi în pădure.

Deodată ne-am adus aminte că animalul avea legat în jurul gîtului un lanț. Ne-am gîndit că dacă am avea o pîrghie și dacă am folosi acest lanț ca punct de sprijin am putea prinde ursulețul cu mai mult succes.

În incinta grădinii se afla un șantier de construcții. Ne-am procurat de-acolo o bucată de oțel rotund, ușor îndoită la un capăt și ne-am hotărît să ne încercăm din nou norocul. Am luat cu noi și o ladă pe care ne-a venit ideea s-o folosim pentru imobilizarea ursului. Înarmați cu aceste unelte de prindere am pornit-o din nou la vînătoare, de data aceasta cu mai mult avînt.

Puiul de urs, ca și cum ar fi simțit că șansele de salvare i s-au redus, a luat-o la fugă direct către gardul care despărțea livada de pădure.

„Dacă-l scăpăm și acum, i-am spus îngrijitorului, e bun scăpat". Ursul a ajuns la gard, s-a cățărat pe el și era tocmai pe punctul de a trece în partea cealaltă cînd îngrijitorul a reușit să prindă cu cîrligul de oțel unul din inelele lanțului de la gîtul ursului. Am sărit și noi ceilalți, și am tras fugarul înapoi de pe gard. Ursul se zbătea ca un drac dar am aruncat lada cu gura în jos peste el. Eu și îngrijitorul ne-am așezat pe ladă pentru că altfel ursul ar fi fugit cu ea în spate.

N-am mai riscat o manipulare a animalului pînă ce n-a sosit tot personalul grădinii care, venind la ora 7,00 la serviciu, ne-a găsit pe mine și pe îngrijitor stînd călare pe lada ce acoperea ursul. Ajutați de mai mulți îngrijitori am reușit să-l introducem în cușca în care venise și în aceeași zi l-am restituit organelor silvice. Am aflat ulterior că i s-ar fi redat libertatea undeva în munți.

Într-un fel este emoționant cazul acestui ursuleț care datorită caracterului său dîrz și refuzului îndărătnic de a accepta compania și dominația omului a sfîrșit prin a se reîntoarce în sălbăticie. În termenii preciși și arizi ai psihologiei animale însă acest caz trebuie etichetat drept un exemplu tipic de inadaptabilitate și fără îndoială lucrurile ar fi putut lua o întorsătură neplăcută pentru urs căci, dacă ar fi reușit să fugă în pădure, ar fi trebuit să fie împușcat.

Examinînd mai tîrziu la fața locului platforma tineretului ne-am convins după urme că ursul reușise să escaladeze pereții curbați ai volierei, performanță pe care au realizat-o ulterior și alți pui de urs, dovedind că posibilitățile de a reacționa ale animalelor sălbatice captive sînt încă insuficient cunoscute.

Evadările se produc de foarte multe ori și atunci cînd un animal dintr-o grădină zoologică este transportat și instalat într-o altă grădină, ba chiar și atunci cînd este mutat dintr-un loc într-altul în interiorul aceleiași grădini.

În anul 1964 au sosit în Grădina Zoologică București două oi africane cu coamă expediate de la Grădina Zoologică Wroclaw. Cele două animale au fost introduse într-un țarc împrejmuit cu un gard înalt de aproape doi metri. Imediat după ce le-am dat drumul din cuști oile au început să alerge de-a lungul gardului. Peste nici două ore una dintre ele a sărit cu dezinvoltură împrejmuirea printr-un salt, fără măcar s-o atingă. Odată ajunsă afară nu s-a îndepărtat de țarcul în care se găsea tovarășa ei, dimpotrivă îi tot da tîrcoale ca și cum ar fi vrut să intre la loc. Am deschis poarta țarcului și foarte repede am readus fugara înapoi. Dar n-a trecut mult și ne-am pomenit din nou cu ea afară. Apoi, cînd una, cînd alta, cele două oi săreau gardul de cîteva ori pe zi. Treaba nu era tocmai amuzantă căci oricînd putea surveni un accident. De aceea în a treia zi de la sosire s-a început un tratament constînd din injectarea unui tranchilizant pentru a le reduce starea de tensiune nervoasă produsă de ambianța străină. În a cincea zi nu s-a mai produs nici o evadare, totuși am continuat tratamentul încă două zile. Familiarizarea animalelor cu mediul devenea tot mai evidentă, starea lor de agitație reducîndu-se progresiv, iar evadările au încetat cu desăvîrșire.

Un jder a fost mutat din voliera sa într-o cușcă mai mică, confecționată din lemn și plasă de sîrmă, cușcă ce se afla la o distanță de aproximativ o sută de metri de volieră. Din momentul mutării, animalul a intrat într-o stare de agitație intensă, nu s-a atins de mîncare, iar în timpul nopții a evadat rozînd o gaură în podeaua de lemn. Acest jder se afla în grădina zoologică de trei ani.

Nu mă pot opri să nu remarc asemănarea dintre aceste constatări ale biologiei captivității și unele fenomene psihice întîlnite la om. Orice loc nou și nefamiliar, oricît de plăcut ar fi ca ambianță, produce în special persoanelor mai nervoase o neliniște vagă și o senzație de nesiguranță. Oricăruia dintre noi i s-a întîmplat probabil să nu se fi odihnit bine, avînd un somn agitat și întrerupt, atunci cînd a petrecut cîteva nopți într-o cameră de hotel dotată dealtfel cu tot confortul.

Fenomenul se accentuează cînd este vorba de o ambianță cu totul deosebită, cum ar fi de exemplu cea dintr-un spital. Chiar dacă ești internat pentru cîteva analize banale, simți în primele zile o

puternică tendinţă de a părăsi atmosfera aceea străină, neobişnuită, şi numai un efort conştient şi raţional te reţine să nu treci la fapte.

„Nicăieri nu-i mai bine ca acasă", spune o zicală populară. Iată că studiul comportamentului confirmă această exprimare sintetică a experienţei milenare a oamenilor.

Iată un alt caz în care s-a ajuns însă la evadare datorită instinctului de explorare. Într-o volieră, se aflau patru rîşi tineri. Poarta volierei a fost lăsată întredeschisă din neglijenţa unui lucrător. De îndată ce unul din rîşi a perceput că a survenit o modificare în împrejmuire, a început să dea tîrcoale locului respectiv, să-l miroasă cu atenţie şi în cele din urmă, după cîteva ezitări, s-a aventurat în spaţiul necunoscut din afara volierei. Animalul era însă foarte nesigur pe mişcările sale, în permanenţă tatona terenul mirosindu-l, urechile i se mişcau în toate direcţiile şi în general întreaga sa atitudine denota o vigilenţă crescută şi o extremă prudenţă.

Cînd vizitatorii existenţi — care ne-au relatat ulterior şi modul în care s-a produs, sub ochii lor, evadarea — au început să se agite şi să strige, animalul a devenit surescitat şi a început să se învîrtească în jurul cuştii. În mod evident el căuta să reintre în interiorul acesteia, unde se simţea în siguranţă. Din cauza surescitării însă rîsul nu reuşea să găsească locul pe unde ieşise. Rîşii rămaşi în volieră au fost trecuţi în compartimentul alăturat, s-a deschis larg poarta şi s-au îndepărtat vizitatorii. Rîsul s-a mai liniştit şi, prin mişcări de tatonare, a găsit repede poarta deschisă. Reintrarea în volieră s-a făcut rapid, fără ezitări, deoarece animalul revenea într-un loc cunoscut, cu alte cuvinte „acasă" la el.

Nu trebuie însă să se creadă că toate recuperările animalelor familiarizate cu captivitatea şi evadate în asemenea circumstanţe sînt la fel de uşoare şi rapide ca cea prezentată mai sus.

De obicei în aceste cazuri se foloseşte aşa-numita metodă a „lanţului mobil". Zona în care se află animalul evadat este înconjurată de oameni dispuşi în lanţ, plasaţi la un interval nu mai mare de un metru, creîndu-se astfel o limitare mobilă a respectivei zone. Această limită mobilă începe să se deplaseze treptat spre interior, restrîngînd tot mai mult spaţiul şi dirijînd animalul către amplasamentul din care a fugit şi a cărui uşă a fost în prealabil larg deschisă. Metoda aceasta se bazează pe faptul binecunoscut lucrătorilor din zoo că animalul sălbatic, în mod normal, fuge din faţa omului şi, speriat fiind, caută să se pună în siguranţă revenind în cuşca din care a fugit, pe care o consideră adăpostul său şi unde se simte acasă la el. Executarea recuperării rămîne totuşi foarte riscantă şi dificilă deoarece o apropiere prea mare şi bruscă a întregului perimetru omenesc de animal îi poate crea senzaţia de încolţire provocîndu-i nu o reacţie de fugă, ci dimpotrivă, o reacţie critică de atac. În alte cazuri apropierea prea accentuată a unei singure porţiuni din lanţul omenesc poate alarma animalul în mod exagerat determinîndu-l să fugă în sens opus, trecînd peste oamenii ce-i stau în cale, pe care de asemenea îi poate ataca dacă nu se dau la timp la o parte.

Este de la sine înţeles că lucrurile nu-s tocmai simple şi se complică şi mai mult atunci cînd, în locul unui rîs, în centrul perimetrului format din oameni se află un leu sau un tigru.

Recuperări periculoase

Recuperarea animalelor evadate poate deveni uneori foarte dificilă şi riscantă deoarece pe parcurs intervin tot felul de lucruri neprevăzute. Iată, spre exemplu, cum a decurs recuperarea tigrului bengalez Ardjuno, efectuată în anul 1963.

Tigrul Ardjuno a evadat datorită neglijenţei îngrijitorului său care l-a trecut din boxa interioară în cuşca exterioară, uitînd deschisă poarta acesteia din urmă. Cuşca avînd o suprafaţă destul de redusă, animalul a sesizat imediat existenţa uşii deschise şi, determinat de instinctul de explorare, s-a aventurat pe teritoriul de dincolo de gratii.

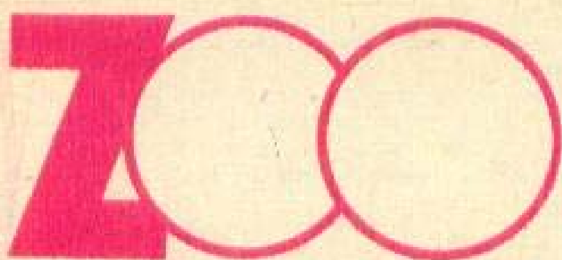
În momentul cînd s-a dat alarma, tigrul nu se depărtase prea mult de poarta prin care ieşise. Întreaga sa comportare denota nesiguranţă şi nefamiliarizare cu un mediu necunoscut. El mirosea cu atenţie terenul, îşi agita într-una coada, ciulea urechile şi tresărea la cel mai mic zgomot.

Cauza evadării şi comportarea animalului conduceau la ideea că recuperarea va fi relativ uşoară şi că se putea folosi cu succes metoda manevrării animalului de la distanţă cu ajutorul lanţului mobil alcătuit din oameni. În realitate însă lucrurile au luat o întorsătură ceva mai complicată.

S-a format de îndată cercul de oameni în jurul pavilionului. În acest timp animalul continua să înainteze cu foarte multă prudenţă, oprindu-se după fiecare pas şi adulmecînd cu mustăţile frematătoare.

De un mare folos s-a dovedit a fi balustrada metalică din faţa cuştilor. Deşi înaltă de numai un metru ea a jucat rolul unei bariere pe care tigrul nu a cutezat s-o depăşească cu toate că ar fi putut-o face cu uşurinţă.

După constituirea cercului de oameni a început operaţiunea de manevrare a animalului prin micşorarea treptată a circumferinţei. Situaţia cu totul neobişnuită — era prima evadare a unui tigru survenită în zoo — a făcut ca oamenii să nu acţioneze cu calmul necesar şi să nu respecte indicaţiile date. Astfel, o parte din ei s-au apropiat brusc agitînd beţele şi uneltele de lucru cu care erau înarmaţi, deşi li se interzisese categoric să procedeze în acest mod. Rezultatul a fost că animalului i s-a declanşat o reacţie de fugă mai puternică decît era necesar. Speriat, tigrul a dat înapoi dar a trecut pe lîngă poarta deschisă fără a o lua în seamă şi a ajuns în spatele pavilionului. Oamenii din această zonă s-au comportat mai bine, reuşind să menţină tigrul în interiorul perimetrului format de ei. Două încercări consecutive de a-l face să revină în spaţiul dintre balustradă şi faţada cuştilor unde îl aştepta poarta deschisă au eşuat. Ardjuno de-

venea tot mai nervos, refuza să se mai retragă în fața oamenilor, a început a-și zbîrli blana și chiar a-și dezveli colții într-un mod nu tocmai liniștitor. Toate acestea erau pentru noi semnele prevestitoare ale unei iminente reacții critice de atac defensiv și în consecință am renunțat la o a treia încercare de a-l manevra.

Am recurs în schimb imediat la o altă soluție. Un coleg a intrat în pavilion, a deschis ușa boxei interioare a tigrului, apoi una din ușile laterale ale pavilionului și anume cea din extremitatea unde se afla tigrul înconjurat de oameni, după care a părăsit clădirea. Totul s-a făcut în cea mai deplină liniște și cu mult sînge rece. Cu blana zbîrlită, cu urechile ciulite, cu coada bătînd aerul, tigrul se plimba încoace și încolo în mijlocul cercului format din oamenii care se aflau deja cam de o jumătate de oră față în față cu uriașa pisică vărgată.

Cum ușa deschisă a pavilionului se găsea foarte aproape de animal, am reluat cu multă atenție manevrarea și iată că Ardjuno de data aceasta a intrat în pavilion. Am răsuflat cu toții ușurați, fiind convinși că recuperarea era ca și terminată dar din păcate ne înșelam amarnic.

Cînd s-a văzut în interiorul pavilionului, pe coridorul de serviciu, tigrul nu s-a grăbit deloc să intre în boxa sa, pentru simplul motiv că nu cunoștea această cale de acces, pe care nu o mai folosise niciodată. Manifestările sale dovedeau că nici nu sesiza prezența ușii deschise. Singura soluție ce se impunea era să așteptăm în liniște ca animalul să se familiarizeze cu ambianța, să-și perceapă propriul miros și conducîndu-se după el să depisteze calea de intrare în boxa sa. Numai că Ardjuno nu ținea deloc să se conformeze așteptărilor noastre. Urcat cu labele din față pe pervazul vitrinei, Ardjuno urmărea atent pe fereastră cele ce se întîmplau afară. Nu am sesizat ce pericol implica această comportare pînă ce, pe o alee, a apărut căruța grădinii zoologice trasă de doi cai. La vederea acestor patrupede tigrul a fost cuprins de o agitație intensă, apoi a adoptat poziția de pîndă care precede la feline reacția de atacare a prăzii. Imediat ne-a venit în minte cazul pisicii aurii care cu trei ani în urmă evadase pentru a prinde o biată găină ce ciugulea pașnic lîngă cușca ei. Cu cea mai mare rapiditate posibilă căruța a fost scoasă din cîmpul vizual al tigrului.

Ardjuno continua însă să fie foarte agitat. La un moment dat a sărit chiar cu labele pe geam și numai printr-o minune acesta nu s-a spart. Toată atenția animalului era concentrată asupra vitrinei sau mai exact asupra celor ce vedea prin ea. Pentru a înlătura acest factor generator de surescitare cineva a propus ca vitrina să fie acoperită prin exterior cu carton asfaltat, material ce se afla la îndemînă. Operațiunea s-a realizat destul de repede dar consecințele au fost cu totul neașteptate. Acoperirea bruscă a vitrinei i-a produs la început tigrului o reacție de teamă, determinîndu-l să se depărteze de geam. Efectul era cel scontat și speram că animalul va căuta un refugiu în boxa sa. Însă cartonul ce acoperea vitrina a făcut ca geamul acesteia să se transforme într-un fel de oglindă uriașă în care tigrul și-a văzut propria imagine. Pentru un moment el s-a retras cîțiva pași, dar aproape imediat a revenit cu blana zbîrlită și mîrîind în surdină. Era limpede că Ardjuno considera imaginea sa reflectată de geam drept un alt tigru, rival, și că se pregătea să-l atace sărind asupra lui. Cu cea mai mare repeziciune posibilă cartonul a fost îndepărtat. Ardjuno continua să se plimbe prin pavilion privind cu viu interes vitrina. Eram complet derutați și nu mai știam ce procedeu să adoptăm.

În cele din urmă un îngrijitor a propus să i se arunce în cușca exterioară o bucată de carne. Deși erau puține șanse ca în asemenea situație animalul să se arate interesat de hrană, propunerea a fost acceptată, nimeni nereușind să prezinte alta mai bună.

Prin urmare îngrijitorul a intrat în cușca exterioară, lucru destul de riscant, deoarece căile de acces ce duceau în pavilionul cu tigrul erau deschise, și de acolo a aruncat bucata de carne în boxa interioară. Zgomotul produs de căderea cărnii pe pardoseala de beton a atras atenția tigrului, determinîndu-l să părăsească vitrina și să se apropie în sfîrșit de boxa sa. Ajuns în fața ușii deschise, Ardjuno a început să miroasă centimetru cu centimetru cadrul acesteia. Așteptam cu sufletul la gură să termine odată cu acest mirosit exasperant. În cele din urmă a terminat și... s-a retras! Este imposibil de reprodus furia și disperarea ce ne-au cuprins. Ne pusesem ultimele speranțe în acest procedeu de atragere în boxă. Cineva exprimă cu voce tare un gînd care încolțise de cîtva timp în mintea unora: să se recurgă la ultima soluție, împușcarea.

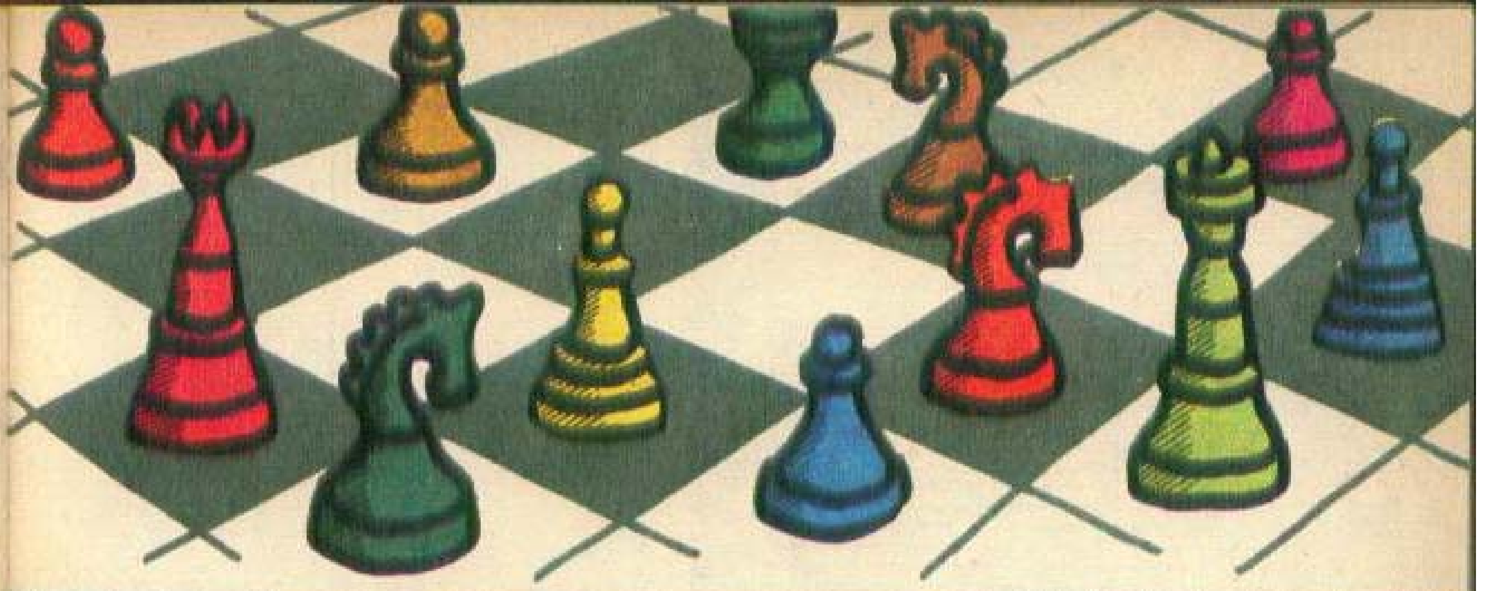
Ca și cum ar fi înțeles despre ce e vorba, Ardjuno se apropie din nou de ușa deschisă și reîncepu s-o adulmece, apoi deodată, cînd nimeni nu se mai aștepta la asta, printr-un salt fulgerător țîșni în boxă de unde, în același moment, sări în curtea exterioară, fără a da nici o atenție cărnii. Nu ne venea să credem ochilor, dar ne-am dezmeticit pe dată și la fel de rapid un îngrijitor pătrunse în pavilion și închise dintr-o mișcare ușa boxei, poarta cuștii exterioare fiind deja închisă de cel care aruncase carnea.

Ardjuno se găsea acum din nou în cușcă dar acest lucru nu părea să-l afecteze cîtuși de puțin. Dimpotrivă, dacă ar fi fost să judecăm după manifestările sale, resimțea chiar o anumită satisfacție găsindu-se din nou acasă la el.

Totul e bine cînd se termină cu bine, se spune de obicei în asemenea situații, numai că noi, cei care participasem la această recuperare plină de întorsături neprevăzute și de emoții, destul de palid redate în această sumară relatare, eram storși de vlagă ca niște lămîi și nu ne-am putut veni în fire pînă la sfîrșitul zilei. Și, după cum au mărturisit a doua zi, toți oamenii au căzut seara extenuați și au dormit buștean, ca și Ardjuno.

MIHAI COCIU ■

Fotografii de RADU CONSTANTINESCU ■

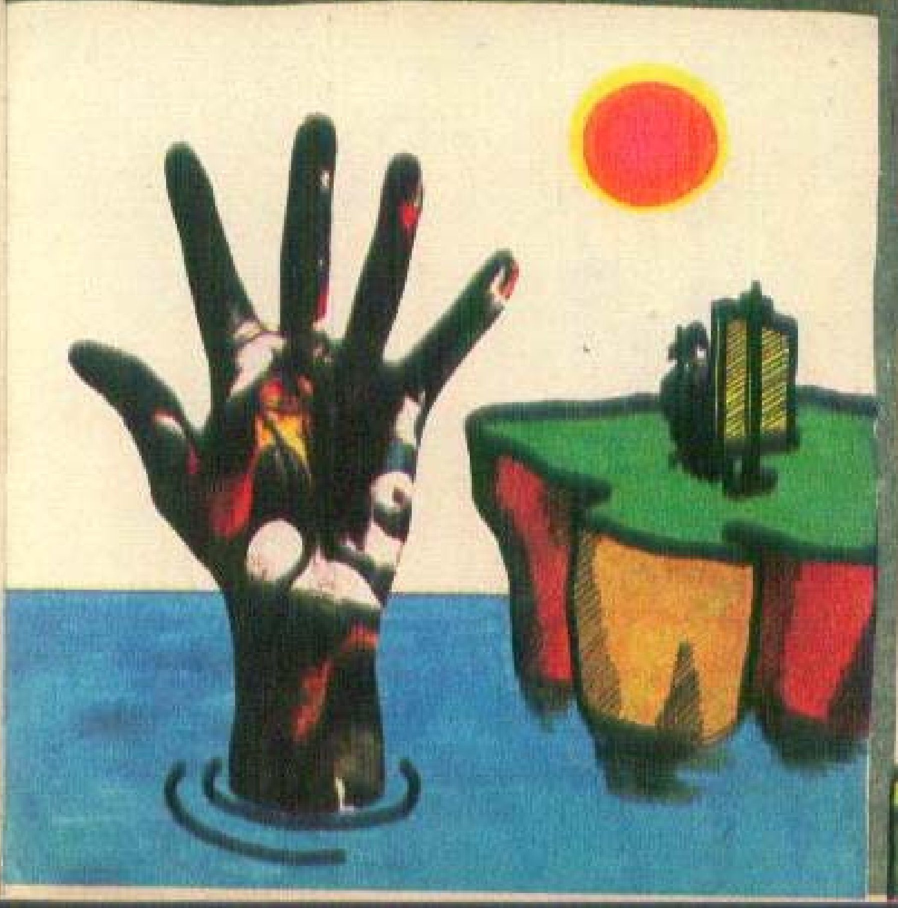

racul

ION DOGAR-MARINESCU

FOTOGRAFIA FĂRĂ O IDEE E O FOTOGRAFIE MOARTĂ

Absolvent al Facultății de stomatologie, în prezent asistent universitar în cadrul aceleiași facultăți, la clinica de chirurgie, doctorul Nicolae Banu este și un pasionat artist fotograf.

Este membru al Asociației Artiștilor Fotografi din R.S.R. încă din 1968, iar în anul 1971 este recunoscut ca artist FIAP, la care adăugăm faptul că începînd cu 18 ianuarie 1975 i s-a acordat titlul „Excellence FIAP". A participat la diferite expoziții, de grup și internaționale, organizate atît în țară cît și peste hotare, cu care prilej a obținut : Medalia de bronz FIAP, la cel de-al 8-lea Salon fotografic internațional București, 1971, și Premiul II la ediția din 1973 a concursului Pentacon — ORWO. Ultima expoziție personală în 1974.

La această prezentare mai adăugăm faptul că primele fotografii le-a realizat la vîrsta de 7 ani (s-a născut la 12 aprilie 1942) „cu un Vogtländer 6×9", după cum scria într-unul din numerele revistei „Fotografia".

— Am aflat de cînd fotografiezi, la cîte expoziții ai participat, ce premii ai luat, dar n-am aflat de ce fotografiezi ?

— Simt nevoia materializării unui gînd și a unei imagini pe care o văd, și asupra căreia mă opresc. Am crescut și m-am format sub ochiul atent al tatălui meu, medic radiolog și, în același timp, cu pasiunea fotografiei artistice. Deci, urmez o tradiție... N-am făcut niciodată o fotografie de familie, de grup aranjat. Încă de mic, de la 7 ani, am fost tentat să lucrez singur și să fac fotografii deosebite, ieșite din banal, care să reprezinte ceva original. Cu timpul m-a preocupat și desăvîrșirea tehnicii de fotografiere, dar m-a preocupat în mod deosebit Omul. De aici — o pasiune de care am fost cuprins definitiv.

— Fotograf, termen cam vulgarizat, datorită unora care lucrează cu lipsă de idei, de pudoare, manierist, convențional, frizînd kitsch-ul. Ce părere ai în acest sens ?

— Fotografia artistică fără idee e o fotografie moartă. Iar eu nu fac fotografie decît pornind de la o idee, cum am mai spus. Omul — expresia lui, gestul în jurul căruia poți să creezi sau să-i surprinzi în fotografie. Dar lucrul acesta se poate face în două ipostaze : fotografie aranjată artistic și fotografia care reprezintă o secvență reporterîcească, spontană, toate avînd valabilitate artistică, de interpretare personală.

— Despre creația doctorului Banu s-au scris lucruri frumoase, la care alăturăm și noi aceste rînduri. De cînd lucrezi, și cum ?

— Lucrez permanent. Nu mă despart de aparat, asta-mi dă posibilitatea să surprind cele mai inedite și interesante aspecte ale vieții. Și cred că asta-i calea adevărată pe care te poți apropia de fotografia artistică. Cum lucrez ? Atunci cînd simt dorința de a face acest lucru. Ceea ce, recunosc, mi se întîmplă destul de des!

— Cum îți alegi titlurile ? Care, cred eu, pot echivala cu titlul unui reportaj, al unei poezii etc.

— Titlul îl poți avea de la început, în clipa în care lucrezi o temă ce ți-o propui, sau se naște singur atunci cînd privești zecile de imagini adunate pe masa de lucru. O fotografie cu putere de sugestie aproape că nu mai are nevoie de titlu.

— Pe lîngă fotografie și, în primul rînd, după profesiunea de bază, ce alte pasiuni ai ?

— Imaginea în formele ei cele mai variate m-a atras dintotdeauna, motiv pentru care sculptura, pictura, metaloplastia se numără printre înclinațiile mele, printre hobiurile mele artistice.

— Nu ne rămîne decît să-ți urăm să devii membru al Uniunii Artiștilor Plastici și să te alături prin tot ceea ce faci luptei, atît de necesare și binevenite, împotriva prostului gust, și pe care l-am văzut ilustrat de ochiul deranjat al artistului fotograf de bun gust.

— Este și dorința mea.

CORNELIA DJIGOLA ■

ACTORI ȘI ROLURI

Miracol care ne surprinde de fiecare dată, adevărate întîlniri de dragoste între El, cunoscutul, și ipostaza neprevăzută. Să-l urmezi pe Hackman la distanță de cîteva zile, sub masca de taciturn, morocănos, ca un bursuc în mijlocul pădurii de sunete, rătăcit prin New York-ul amețitor, să-i contempli fața ca un Buda fără zîmbet, înconjurat de lume și atît de singur, definitiv singur, doar el cu umbra remușcării sale, în camera în care parcă și pereții îl resping ostil și apoi să-l însoțești prin Marsilia pestriță și imundă, poluată de „ciuma" heroinei și să-l aplauzi pe acest Popeye jovial, înjurînd tot timpul „ospitalitatea" franceză, sărind ca o panteră peste cheiuri și cascade dezlănțuite de vitalitatea lui exuberantă, acțiune, numai acțiune și zîmbet sportiv, iată miracolul pe care actorul, marele Actor, e capabil să-l trăiască și să te facă să-l trăiești. În aceste mii de fețe ale lui Janus nu cumva se pierde, rătăcită de sine, propria personalitate a omului, a actorului fără mască ? Fără măști ? Nu cumva se contopește el într-atît cu personajul, cu personajele sale, încît devine el însuși „un personaj" ? Uneori așa l-am privit în prezentarea de față, interpret și rol adesea imposibil de separat. Am ales doar cîteva din numele pe care le-am întîlnit cu toții mai des în ultima vreme pe marele și pe micul ecran, nume diferite care au ca numitor comun emblema Artei majore. Blazonul autenticei profesionalități.

ALICE MANOIU ■

Mircea Albulescu

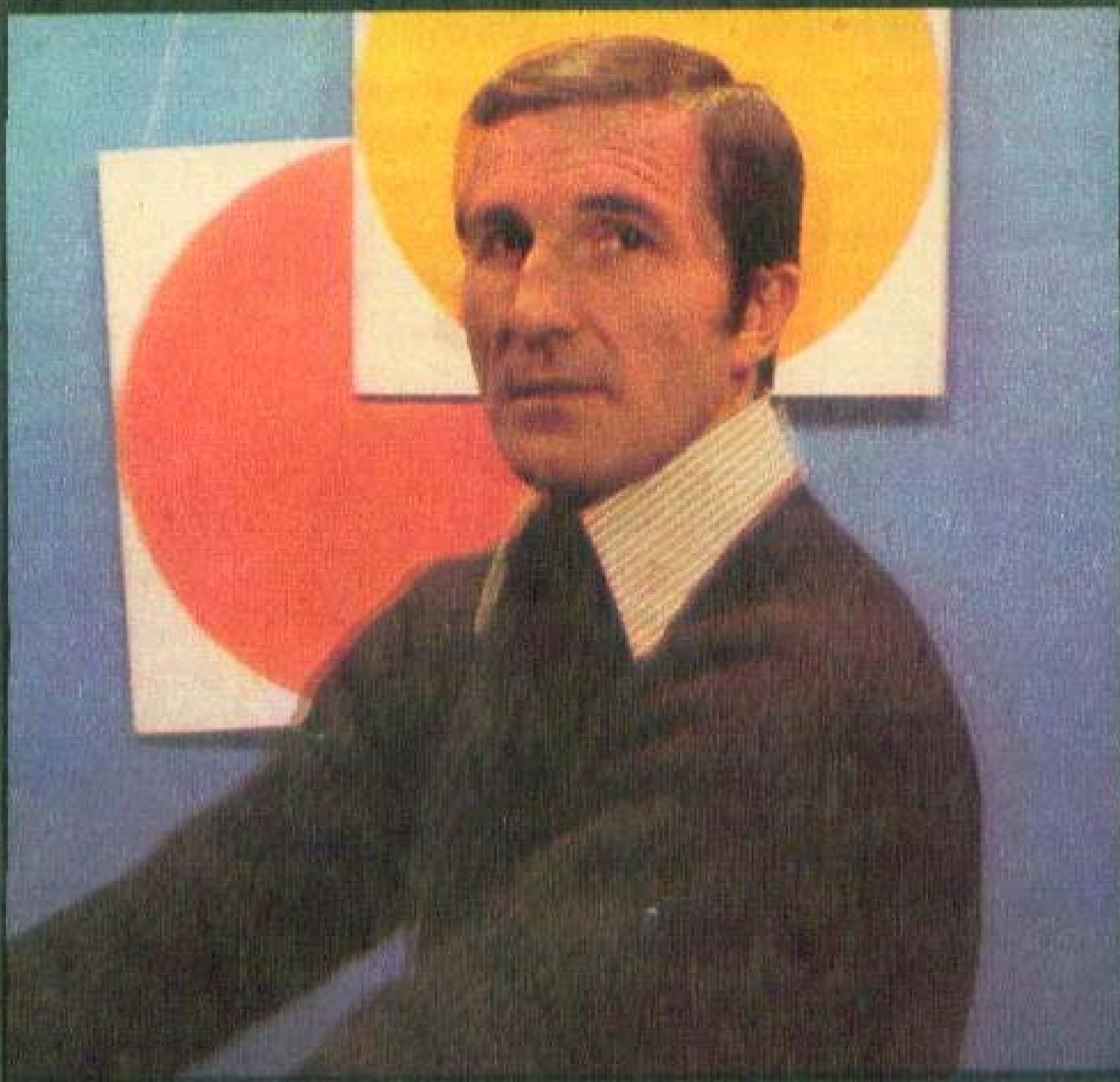
„Forța culpabilă" a denumit un critic tipul de umanitate sculptată filmic de Mircea Albulescu. Uneori, într-adevăr, energia și uriașa conștiință a acestei forțe creatoare, a greutății artistice de care dispune „monstrul" nostru sacru, orgoliul acestei conștiințe pot aduce personajul Albulescu, personajele lui Albulescu, în momente de criză. De tensiune — tot uriașă — între el și ceilalți. Și implicit între el și el cînd își înțelege greșeala. Ca în finalul patetic, modern jucat, din *Puterea și Adevărul*: un Stoian domolit de viață, scrutîndu-și trecutul cu voluptuoasă autoironie; ca în itinerarul spectaculos al *Cursei*, unde actorul își depășește parcă „gabaritul" artistic, realizînd senzaționalul din obișnuit.

Fantasticul personajului din gesturi banale, cu o putere de comunicare a încărcăturii interioare, extraordinară. Un destin dificil, adesea potrivnic acestui tip uman, din care interpretul își scoate eroul pătimaș, învingător. Lucid învingător

Gheorghe Dinică

Aplauzele la scenă deschisă, faima, publicitatea, pînă și premiile ACIN nu par să-l clintească din albia lui pe acest talent fluviu ce se revarsă uneori și asupra cinematografului, cu o forță stihinică. Derutantă nu atît persoana lui Gheorghe Dinică, cît personajele create de el cu diabolică precizie și necesară ambiguitate. Violenți, lași, cupizi, despotici, labili, unși cu toate alifiile vieții și totuși vulnerabili în fața ei, ca Stănică din Felix și Otilia, circiumarul din Mastodontul sau diplomatul traversînd Prin cenușa imperiului; ca acel Othelo de mahala, din Ilustrate cu flori de cîmp, ori la antipod, figurînd o umanitate sobră și generoasă, capabil de acte eroice fără urmă de emfază, cu un anumit umor: popularul Salamandră din Explozia. Atît de real, atît de viu în ciuda pericolului morții ce-l amenința (pe personaj, nu pe interpret, deși în atari explozii, fără cascadori..), încît o mulțime de spectatori i-au cerut prelungirea existenței artistice într-un alt film, care a și început sub titlul «Cuibul salamandrelor».

Dinică își concepe eroii într-un vîrtej patetic, dar „la rece", de patimi și erori, pe duble corzi, obținînd rare efecte artistice, ale căror secrete doar alchimistul ciudat le deține.

Gian Maria Volonté

Conștiința intelectualului contemporan luînd atitudine răspicată în viața politică a țării, aceasta e „fișa electorală" a candidatului nr. 1 al cinematografului politic italian, militantul de stînga : Gian Maria Volonté. La el nu un film, ci toate filmele se constituie într-o profesiune de credință a artistului-cetățean, a cetățeanului urmărind un ideal grandios ce-și depășește uneori epoca. Asemenea savantului umanist-renascentist Giordano Bruno, ars pe rug de inchiziție fiindcă nu și-a renegat convingerile ; asemenea muncitorului din Sacco și Vanzetti, rezistînd demn înscenărilor procesului intentat clasei muncitoare italiene, ori Justițiarului din Fiecăruia ce i se cuvine sau celebrei victime din Cazul Mattei. Există o continuitate orgolioasă în această suită de roluri pozitive. Ipostazele dramatice sînt diferite, diferit jucate de interpretul sobru, inteligent adaptat la fiecare epocă, la fiecare caracter. Filozof derutant pentru ideile sale, și nu numai pentru oamenii vremii lui, cum a fost savantul poet Giordano Bruno (realizare de vîrf în filmografia actorului), ținîndu-și într-o „noapte înstelată, pe podurile Veneției, inspiratul „curs" despre unitatea universului. Pledoarie profetică și totuși lucid argumentată, amar-ironică față de ignoranța ascultătorilor și totuși caldă, înțelegînd că timpul va lumina adevărurile, dar pînă atunci... O minte-laser, intransigentă ca și poziția sa politică, dublează talentul actorului-cetățean.

Ion Caramitru

Invitat mai rar în filmul românesc, Ion Caramitru îl face cinste de cîte ori apare. Chiar partituri vagi, ingrate, cu date omenești puține, care la alții s-ar transforma în convenție, Caramitru le înnobilează, le îmbogățește în rigoare, măsură. În forță reținută, gest interior, ca la preotul îndrăgostit de Persida, în ecranizarea „Marei". Ca în cazul procurorului ce-și amînă pronunțarea verdictului înainte de-a avea dovezile crimei morale, nu numai pe cele materiale. Pe banca acuzării subtile, inteligente, tînărul jurist-psiholog din Instanța amînă pronunțarea aduce delictul cel mai greu de probat : carierismul. De aici impasul conflictului dramatic al acestui film prea ambițios pentru puterile scenariului, oscilînd între ancheta psihologică și policierul clasic de acțiune, impas traversat însă de actor cu tact și finețe intelectuală și transformat în succes. Un succes nu atît de rețetă, cît de ținută.

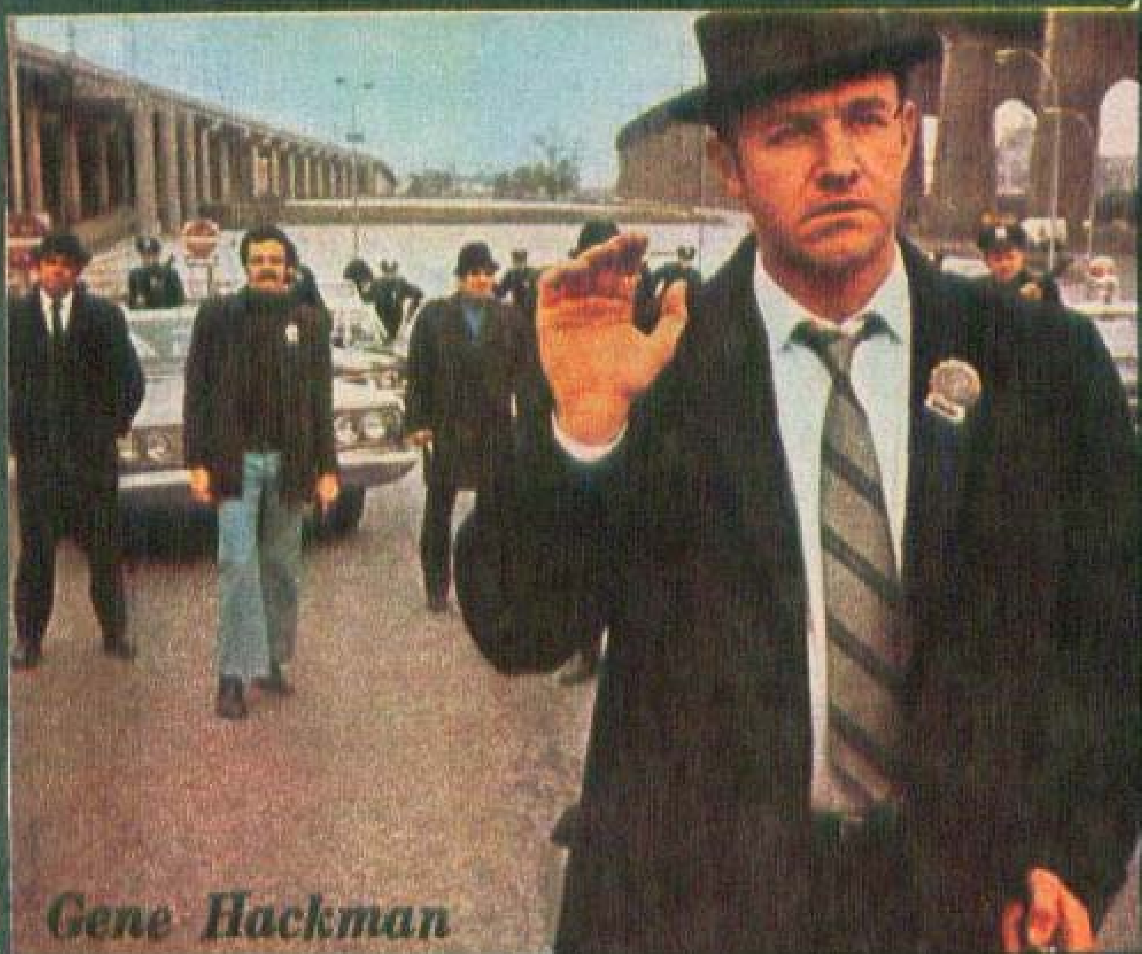
Aleksei Batalov

N-a abandonat filmul, cum ne temeam, și-a adunat numai forțe noi pentru ce avea să urmeze în cariera sa capricioasă. Nu l-ar fi putut egala nimeni, desigur, în Doamna cu cățelul, în 9 zile dintr-un an, în Cadavrul viu sau Omul meu drag. Și totuși strălucirea artei lui, armonizînd jocul modern, de cameră, cu tipul de erou clasic umanist, chiar cînd e cercetător atomist sau medic pe ambulanță, în decor contemporan, părea că pălește ușor, dezamăgit poate de puținătatea partiturilor care să-l mulțumească. Și iată-l revenind cu o energie artistică sporită de timp, de experiență, într-un film frumos ca un apus de soare : Sub steaua fericirii captive. Arta interpretului s-a purificat de orice amănunt neesențial, sub focul creator esențele umane se decantează, generozitatea gestului devine idee, simbol al sacrificiului lucid al intelectualului ce-și dă viața pentru un nobil ideal. Actorul figurează aici mai mult o stare de spirit, o încordare interioară decît un individ obișnuit, cu date biografice concrete. Un mare actor al zilelor noastre pentru care, din păcate, se găsesc tot mai greu marile roluri.

Faye Dunaway

Cine n-a văzut-o în Bonnie și Clyde nu poate înțelege senzația pe care a stîrnit-o acest vîrtej de pasiune și frenetică cheltuire, care a însemnat rolul ce a consacrat-o și totodată cheia întregului ei succes. Noi am cunoscut-o doar într-o melodramă a lui De Sica, Loc pentru îndrăgostiți, antrenîndu-l pe Mastroiani într-o stranie și fatală aventură. O femeie care știe că moare și-și consumă frenetic ultimele zile. Ale ei și totodată ale partenerului prins în joc. De ce oare cuvîntul aventură e atît de legat de fata asta blondă și frumoasă, mai mult atletică decît ademenitoare, dar cu o neliniște continuă în ochi, în gesturi, în sacadarea frazei, ca și cînd totul s-ar termina în clipa aceea, nu mai e nici timp, nici loc pentru îndrăgostiți? Faye Dunaway îmi amintește neastîmpărul, freamătul lui James Dean, cel care-a deschis drum unei galerii întregi de complicați, chinuiți fii ai secolului. În Milady, răzbunătoarea din Cei trei muschetari, actrița e doar frumoasă și crudă. Frumoasă și diabolică. Frumoasă și fatală. Dar cîte alte nuanțe păstrează în safe-ul ei, econoama și totuși cheltuitoarea!

Gene Hackman

A apărut tîrziu pe filiera succesului, la 40 de ani, după ani de roluri anodine. După exploziva French Connection au început să curgă propunerile. Printre ele, Mireasa lui Zandy: el era ginerele fermier posac, ce-şi plantează logodnica recrutată prin mica publicitate, brutal, in Vestul sălbatic. L-am revăzut în pielea — greu pusă la încercare — a polițistului american debarcat la Marsilia să descopere cuibul traficanților de droguri. Alte măști, aceeași simpatică față și în Filiera II: vlăjganul tomnatic, zis Popeye, loial pînă la naivitate, ironizat de francezi pînă cînd se înfurie și dă foc la „cuibul de șobolani", scenă jucată antologic, scenă de inocență dementă, revoltă a omului sănătos-tun (pînă cînd i se inoculează drogul) față de poluarea din jur. Întrupează perfect simplitatea fair-play-ului american față de jocul galic perfid. Dar compoziția-record a acestui campion al firescului brutal a fost spionul de sunete din Conversația. Taciturn ca turnul Londrei, cu ticuri specifice omului singur. În interpretarea lui Hackman nevrozarea celui care devine unealtă de crime e tot atît de tulburătoare ca un film despre înnebunirea pilotului american care a aruncat bomba de la Hiroșima.

Toma Caragiu

Prea mare pentru un repertoriu cinematografic atît de mic, vulcanul nostru comic nu erupe şi pe ecran în toată splendoarea sa scenică. Uneori clocotul mai răzbate la suprafaţă, şi atunci ia forma inegalabilului şarmeur şi om de atitudine, galant, dar responsabil, artist angajat, Caratase din Actorul şi sălbaticii (rol scris, în fine, pe măsura talentului-bombă atomică, declanşator al unor reacţii psihologice în lanţ). Ia forma unor pozitivi de o factură deosebită, simpli şi saturaţi pe dinăuntru de adevăr uman, contrar schemelor vorbitoare, eroi ca petrolistul din Mastodontul. Ia forma orgoliului directorial candid-perfid şi uşor tenebros în alunecarea sa spre megalomanie, cu atîta graţie satirizat de marele nostru actor în Operaţiunea „Monstrul". Cea mai recentă, nu şi cea mai profundă experienţă a sa cinematografică.

Mary Töröcsik

Biografia unei actrițe, istoria unei cariere sînt comprimate într-o scenă antologică din ultimul film al Mary-ei Töröcsik văzut de noi, Culise (pentru care marea actriță maghiară a primit Premiul de interpretare anul acesta la Cannes). Töröcsik dă viață unei celebre actrițe de teatru și debutează în această secvență cu marea scenă de dragoste din Romeo și Julieta, moment al purității adolescenței, așa cum a apărut, numai poezie și încîntare, în primul ei film : Călușeii. Treptat, evoluează sub privirea noastră ca actriță de teatru în filmul Culise, ca actriță de film de-a lungul anilor, în creații tot mai originale (să ne-o amintim doar în Iubire de Makk), Töröcsik devine marea Töröcsik ca și marea Dery odinioară, a cărei carieră o retrăiește în Culise. Desigur, finalul filmului : o femeie aproape bătrînă, gata să se retragă cînd gloria n-a părăsit-o cu totul, actrița îl joacă grimată, realizînd o uluitoare compoziție. Mască a durerii și resemnării. A morții progresive ce mistuie chipul încă frumos, sufletul tot mai ostenit. Pogoară un înger peste acest cutremurător moment de adio.

Richard Chamberlain

Fantastică apariţie, chiar de la prima cunoştinţă a noastră cu el, în postura unui Byron ciudat, exaltat şi sadic, făcînd-o să sufere pe Lady Caroline. Prea frumos să fie şi adevărat, real în întruparea complicatelor senzaţii-sentimente şi totuşi dăruit cu furie lor, personajelor existenţialiste avant la lettre, ca pătimaşul Ceaikovski (marele succes care l-a făcut celebru). Din nou exploziv şi cinic în Contele de Monte Cristo, fastuos, cu trăiri paroxistice, dragi interpretului atras de culoare, multă culoare, excesivă culoare. L-am mai văzut pe micul ecran într-un mare rol pe care-l ratează cu succes: Hamlet. Superb, spectaculos şi în cădere acest lucifer îmbătat de abise. Actor creat parcă pentru a reda pateticului nostru secol strălucirea romantică de odinioară. Plus nota lui de disperare acută, de tragism conştient.

Margareta Pogonat

Atu-ul personajelor ei: feminitatea nerăsfățată. Dimpotrivă, încercată de toate seismele interioare și exterioare pînă ajunge finalmente la acel echilibru dat de cunoaștere. De asumare bărbată a condiției femeii moderne. Actrița nu ocolește, ca și eroinele ei, dificultatea unor partituri complicate, sau complicat de jucat, tocmai din vina unei anumite simplități, liniarități. Ca primărița din Orașul văzut de sus. Dar prezența interpretei umple locurile albe de pe harta dramatică, farmecul ei discret, elegant, frumusețea calmă, ascunzînd în ea liniștea de după furtună, încălzesc încăperea săracă a personajului; zestrea lui interioară iese sporită de inteligența și talentul actriței. Ca în Actorul și sălbaticii, unde îl secondează cu grație fermă pe Caragiu. Ori în complicatul „Drum în penumbră". Finețea detaliului psihologic și totodată puterea de esențializare a tipului uman interpretat reprezintă blazonul artei Margaretei Pogonat.

Maia Komorowska

Steaua nr. 1 a cinematografului polonez contemporan, dar o stea ciudată, aparent fără lumină proprie, care începe să strălucească sub forța hipnotică a regizorului. De obicei Krysztof Zanussi care a cuplat această forță dramatică deosebită la niște surse de lumină originale: scenariile sale. Sobre confesiuni despre condiția modernă a intelectualului. Savant (Dincolo de zid), om obișnuit (Viață de familie), mai de curînd pe ecranele noastre condiția cuplului în Bilanț trimestrial. Mai toate avînd-o în plin reflector pe ea, femeia modernă, uneori nevrozată, rătăcită încă în imperiul senzațiilor (ca sora inginerului din Viață de familie), sau funcționara ajunsă într-un impas casnic (Bilanț). Alteori încercînd să-și depășească criza printr-o profesie acaparatoare (Dincolo de zid), dar cu o însingurare forțată ce nu prevestește găsirea echilibrului. Dimpotrivă. Actrița are vocația stărilor paroxistice, ca în teatrul lui Grotowski, a încordărilor interioare ajunse în pragul nebuniei (scenă antologică — explicația dintre frate și soră în Viață de familie), sau a unui echilibru moral extrem de fragil (Bilanț). O alternanță de umbre adînci și de lumini crude — cumplit harachiri moral — în care interpreta modernă își lucrează neliniștitoarele portrete.

Draga Olteanu

Probabil că portretul cel mai bun al Dragăi Olteanu l-ar scrie Draga Olteanu. Are un condei percutant, observația vie, directă și subtilă a lucrurilor. Nu știu dacă literatura pe care o scrie a adus-o spre film sau viceversa. Important e că actrița își construiește cu exactitate, în jurul fiecărui personaj, nu numai biografia lui trecută și viitoare, dar și un climat existențial. Compus din gesturi concrete, din ticuri, din vorbe explodînd atît de firesc încît nu te îndoiești o clipă, dar nici o clipă, că dogmatica aceea din Filip cel bun nu-i reală, îți vine s-o ocolești cu teamă, ca și pe moașa odioasă din Ilustrate cu flori de cîmp. Te temi că respiră și poate face rău, în continuare. Dar avertismentul interpretei față de pericol e nuanțat, știința ei e de-a transforma exemplarul reprobabil nu în caricatură ci în om, cu partea lui de păcat și de surpriză. De aici misterul Păunei din Patima, devorată nu numai de sete de bani, dar și de o sete reală, omenească, de dragoste.

Leopoldina Bălănuță

Bucură rar ecranul cu prezența ei gravă, de „missa solemnis", dar cînd apare șterge totul în jur, flacără rece de la care nu-ți mai poți lua ochii. Pietrificată, hieratizată în durere, profil de icoană bizantină, demnă, heraldică întrupare a suferinței devenită idee, nu carne ce frige, ci spirit, simbol, așa ne-a gravat-o Nunta de piatră. Așa ne-o restituie, pe alte căi artistice dar cu aceeași direcție interioară, Dincolo de pod. Nu Mara lui Slavici stîrnită de ambiții, ci Mara trecută dincolo de deșertăciune, mai aproape de chilia monahală, în prag de împăcare cu eșecul Persidei. Cu viața toată ca un eșec. E poate prea categorică sugestia implacabilului la această actriță, nu-i numai vina ei, dar cu cîtă distincție și rafinament o face, e vina, exclusiv „vina" personalității ei excepționale.

Mircea Diaconu

Născut pentru film, Diaconu știe să spună totul din priviri. Tînărul nostru actor își cunoaște puterea. Intră rar în luptă cu moara de fraze ce macină filmul românesc. Cînd e obligat totuși, găsește un stăvilar energic cu care să frineze potopul. Un gest hazos (precipitarea sportivă pe scară, cînd se „apără" făcîndu-și K.O. adversarul din Mere roșii), un rînjet-parodie a convenționalității, ipocriziei celuilalt. Elocvența lui Diaconu e tăcerea. Specialitatea lui e tăcerea. Răgazul acela după o înfrîngere: moartea bătrînului operat, confesiunea în gol față de asistenta care-l respectă dar nu-l iubește — momente care la alții s-ar transforma în ridicol, la Diaconu devin puncte de sprijin, punți peste prăpăstii, ce-i vor restabili comunicarea cu ceilalți. O puritate funciară, care nu-i naivitate ci încredere calmă în restabilirea adevărului, o franchețe și o logică morală implacabilă („De ce nu-i limpede, tată ?" — interpelare devenită antologică, în scena cînd Diaconu-Filip cel bun respinge în două vorbe și o privire limpede, tăioasă, orice echivoc moral —), iată zestrea pe care a adus-o tînărul actor personajelor sale. Și viceversa.

